

Supplement til
Tredje Tome af den
Danske Atlas for
Fyens Stift og Langeland.

=====

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

I Atlas Daniae Tom. III. Fra pag. 377 til 399 findes udførlig beskreven om Fyens Jurisdiction, Navnene paa de smaa Æer, Fyens Navns Oprindelse, Situation, at Fyens Land er 11½ Mile lang og 9 Mile bred, dets frugtbare Grund, høye Bakker, Steen-Gierder, Koehave, Jordens Dyrkning, Sæd, Frugter, Bier, Jord-Arter, Leer, Skove, Tørv, ferske Søer, Aaer, Bække, Broer, Kilder, salte Vande, Odense Fiord, Middelfart Sund, Luften, Sygdom, Lægedom, Urter, Dyr, Dyr-Hauger, Heste, Øxen, Meirie, Sviin, Faar, fugle, Strand-Fisk, Sild, Marsvin, Sælhunde, Ferskvands Fiske, Landets Fordeele, Indbyggernes Antal, Natur, Almuens Levemaade, Klædedragt, flittige Qvinder, Fabriqver, Tungemaal, usædvanlige Mands og Fruentimmer Fornavne, med meere.

Hertil vides ikke noget at tillegge. Da Indbyggerne ere i Almindelighed stræbsomme Folk, og følgelig har nesten al deres Eyendom i Brug til Korn og Græsning, ligesom og Landet meget nøye er matriculeret. De fleste Byer ere store, og har mange Gaarde og Huusmænd i hver Bye, som jeg paa de fleste Steder har anført, hvor Sogne-Præsterne samma har vildet meddeele; naar nu betragtes: at de ere mange Lods-Eyere i hver Bye, Byerne ere store og har saa (536) mange Huusmænd, saa vil det blive meget vanskelig, at hver Bonde kunde faae Eyendommen saaledes inddelt, at enhver kunde faae sit for sig selv; mange Huusmænd vilde da og mangle Brødet, og følgelig kunde mindre Familier ernære sig en hidindtil; de Fynske Bønder har fordum været mere flittige at plante Frugt-Træer, anlegge Humle og opelske Bier, hvilket ikke synes nu saa meget at iagttages som tilforn, endelig var det at ønske: at de, som boede ved Hav-Siderne lagde sig noget mere efter Fiskerie, som utrolig meget er aftaget frem for i forrige Tider, hvilket baade af Kiøbstædernes Indvaanere og af de ved Søekanten meget lidet bruges, som dog burde nøye undersøges og befordres.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Antiquiteter. Havd det Historiske om Fyen angaaer, da er samme anført i Atlas Daniae Tom. III fra pag. 400 til 421 nemlig: Fyens første Beboelse, Odins Indkomst, Landets Regentere, Christendommens Begyndelse, Vendernes Indfald, Borgelige Krige, at Landet blev forlehnet til Grev Gerhard, med videre; Grevens Feide, Fyens Adel udvælger Hertug Christian, Oprør,

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Undsætning fra Kongen, Grev Torstensens Indfald, Kong CARL GUSTAVS Indfald, Slaget i Fyen, Lande-Plager, med videre, hvorom intet mere er at tillægge.

Derimod er herefter ved hver Sted anført alt hvad, som forefindes til Historiens Oplysning, samt et hver Steds Beskaffenhed og det, som ikke i Atlas Daniæ tilfor er anført. (537)

Odense- og Rugaards-Amter.

Beskaffenhed. Disse to Amter indeholder: Odense-Herred, Lunde-Herred, Aasum-Herred, Skam-Herred, 8 Sogne af Bierge-Herred, og Skoubye-Herred. Egnen er meget behagelig, Eyendommen god nesten overalt, Skovene tildeels gode og Bønderne flittige, men da den største Deel af Rytter-Godset, som var 5600 Tdr. Hartkorn, der laae i Odense-Herred i Assens Amt, er meget dyre ved Auction solgt til Bønderne selv, som nu maa betale aarlig 2 a 3 gange saa meget i Renter, som de tilforn gav i Land-Gilde, saa vides ey, hvor længe de derved kan blive i Stand. Det øvrige blev solgt til Herre-Gaarde, nemlig: Christiansdahl og Rugaard, af hvilke den sidste er igien adskilt og solgt till adskillige; tvende nye Herre-Gaarde, nemlig: Marienlund og Aalykke Gaard, hvorom alt herefter meldes.

Producter. Begge Amters Producter bestaaer, som overalt i Fyen, af Korn, Rug, Byg, Havre, Boghvede, Erter, Vikke, og af Creaturer, saasom: Heste, Kiøer, som ere de betydeligste i Fyen, Stude, Lam, Sviin, Gies, Høns og Ender; ved Strand-Siden er lidet Fiskerie af Torsk, Aal, Flynder, Markrel og Horn-Fisk, dog kunde Baade, Gar og Redskaber meget forbedres, men Forskud til sammes Istandsettelse med Baade, Garn og Redskaber fattes de fleste.

Siden Rytter-Godset er solgt, er det rart at der forekommer noget stort Vildt, men Harer, ræve og Fugle-Vildt af Ager-Høns, Snepper, Bekkesiner, Brokfugle, Krams-Fugle, Hassel-Høns og Vild-Ender faaes dog endnu; de fleste legge sig endnu noget efter Bier endskiønt Lysteb til samme meget har aftaget, og burde Bønderne ved Præmier opmuntres dertil, saavel som og at forbedre deres (538) Hauger med flere Frugt-Træer og Humle. Af begge Deelee har de endnu temmelig Forraad, og fortiene dermed noget om Aaret, men de kunde giøre sig større Fordeel deraf, om de vilde aarlig forbedre og plante mere; tilforn har de havt stor Forraad af Must, som er god til Huusholdingen, men nu aftager det meget, siden Træerne blive gamle; naar man undersøger, hvad Fordeel de Fynske Bønder har af deres Hauger frem for de Jydske Bønder, saa er det beklageligt, at de Jydske ey beflitter sig mere paa at plante Frugt-Træer og Humle. Pateter ere endnu ey kommen saa meget i Brug i Fyen, da dog samme er meget fordeelagtig, og naar der Aaret efter saaes Rug i saadan en Ager, hvori der har været Pateter, kan ventes dobbelt Afgrøde. Kløver har dog nogle begyndt med at saa, i Synderlighed ved Herre-Gaardene, men saa længe Bønderne ey har Indlukke til samme, kan det ikke komme til Fuldkommenhed.

Atlas Dan. Tom. III. pag 421 meldes hvor Odense Amt er beliggende, nemlig: saa got som midt i Landet, og støder imod Østen og Søndnen til Nyeborg Amt, imod Vesten til Assens Amt og imod Norden til Rugaards Amt. I ovenmeldte fem Herreder ere følgende Kirke-Sogne med Lands-Byer og Gaarde m.m.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Odense- Herred.

St. Knuds Sogn.

- 1) St. Knuds Sogn i Odense, (a) St. Knuds Closter, Munkemølle, Bulbroe, Hunderup. (539)
- 2) Vor Frue Sogn I Odense, (b) St. Jørgens Gaard, Killerup, Viskorup, Ebbye Mølle, Blangstedgaard,
- 3) St. Hans Sogn i Odense, (c) St. Hans Closter.
- 4) Dalum, (d) Christiansdal Herre-Gaard, Hiallesøe Bye, 22 Gaarde 12 Huuse. (540)
- 5) Sanderum Sogn, (e) Sandeerum, 19 G. 11 H. Hodmøe, 15 G. 11 H. Elmelunde, 11 G. 4 H. Ravnebjerg, 12 G. 7 H. Bollemosegaard, 1 G. 1 H. Store Hesbjerg, 1 G. Vaasemose, 1 G. Knudstrupgaard, 1 G. Dyrupgaard, 2 G. 1 H. Grynborg, 1 G. Hurde-Huuse 5.
- 6) Steenløse Sogn, (f) Steenløse, 8 G. 7 H. Lundsgaard, 2 G. Volderslev, 15 G. 14 H. Svenstrup, 6 G. 3 H. Lindved Herre-Gaard og Mølle med 4 Huuse. (541)
- 7) Fangel Sogn, (g) Fangel Bye, 31 G. 28 H.
- 8) Brendekilde-Sogn, (h) Brendekilde, 19 G. 12 H. Storemosegaard, 1 G.
- 9) Vellinge Sogn, (i) Vellinge, 23 G. 10 H. Damsboegaard, 1 G. 2 H. Burrebyegaard og Mølle. Voldsgaard, 1 G.
- 10) Verninge Sogn, (k) Verninge, Langsted, Hielmerup, Sollevad, 1 G. Naarup. Bregnemose. Skousbyegaard, 1 G. Volsgaard, 1 G. Sognet bestaaer af 62 G. 32 H. (542)
- 11) Brylle Sogn, (l) Brylle, 26 G. 11 H. Rendersbye, 12 G. 5 H. Gundestrup, 4 G. 1 H. Eneste Steder: Skreppenborggaard, 1 G. Lille Stærmose, 1 G. Toubøe, 1 G. 1 H. Broeholm, 1 G. 2 H. Lille Appe, 1 G. 3 H. Brunsvig, 1 G. Skauenborg, 1 G. Nyrenberg, 1 G. Vittenberg, 1 G. Store og Lille Ertzbierg, 1 G. 2 H. (543)
- 12) Paarup Sogn, (m) Paarup, 3 G. 3 H. Paarupgaard, 1 G. Taarupbye, 5 G. 8 H. Snestrup, 7 G. 4 H. Stigsted, 7 G. 9 H. Villestofte, 13 G. 14 H. Munkerødgaarde, 2 G. 1 H. Krogshøj, 1 G. 1 H. Ellegaard, 1 G.
- 13) Tommerup Sogn, (n) Tommerup, 29 G. 68 H. Store Appe, 1 G. 2 H. Vaagegaard, 1 G. 1 H. Skielhuset, 1 G. Tallerupgaard, 1 G. 5 H. Holmehaug, 1 G. Tre smaae Huuse uden Hartkorn. (544)
- 14) Ubberød Sogn, Store Ubberød, Høybjerg, Lille Ubberød, Troelsrød, Øster Visbjerg, Lille Visbjerg, Store Visbjerg, Dyredgaard, Lille Hesbjerg, Erenbjerg, Grevhuuset, Korsebjerggaard, Husemosegaard, Teglgård, Rygemose, Spesbjerg, Kaløgaard, Tanggaard, Store Eilstrup, Lille Eilstrup, Dyregravede, Veyerupgaard, Boelstedet Ravnebieghuus, Lindemose, 4 smaa Steder. Gundelse.
- 15) Trøstrup Sogn (p) Trøstrup, 10 hele og halve Gaarde, 5 Huuse. Store Pederstrup, 2 G.. Lille Pederstrup, 1 G. 2 H. Korup, 11 G. 2 B. 4 H. (545)
- 16) Næsbyehoved Brobye Sogn, (q) Næsbyehoved Brobye, Næsbye, Næsbyegaard og Mølle, Kirkendrup, Skous-Høyerup, (546) Katterup. Dette Sogn er anført i Atlas Daniae til Lunde-Herred, men hører til Odense-Herred.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeby Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

- a) (538) St. Knuds Kirke er herefter beskrevet ved Odense, dertil høre: Munkemølle og 7 Huuse. Bulbroe hører til Aalykke, 8 G, 3 Huuse. Hunderup 8 Gaarde 3 Huuse. St Knuds Closter 6 Huuse. (539)
- b) Vor Frue Sogn, som og anføres ved Odense, dertil hører: St Jørgens Gaarde 6, Møllw-Gaarde 1, Killerup 6 Gaarde 2 Huuswe, Vikorup 5 Gaarde, Egbye 14 Gaarde 4 Huuse, Egebye Mølle 1, Blangstedgaard 1, Kragssberg 1 Gaard.
- c) St. Hans Sogn, ligeledes anført ved Odense, dertil hører de tvende Herre-Gaarde Marienlund og Aalykkegaard, samt de uden for St. Jørgens Port beliggende Huuse Blæsenborg kaldet.
- d) Dalum Kirke er med Taarn og to Klokker; den har været en Closter-Kirke og en Tilbygning til der Adelige Jomfrue-Closter, kaldet Dalum. Inden i Kirken findes endnu endeel Jomfruers samt Jacob Ulfelds og Frue Anne Flemings Vaabner. En Liig-Steen over tvende Priorinder, Alhed Friis og Anne Friis, den første kom i Closteret i sit 7 Aar, og døde 1572 80 Aar, den kom ind i sit 11 Aar og døde 1580 80 Aar, see Marm. Dan. Tom. I pag.236. Capellet blev 1644 forundt Rigens Raad Iver Vind til Nørlund, hvorfor han gav noget til Kirken, see Hofm. Fund. T. V. pag. 225. Et Epitaphium over Frøken Holsteen, et dito over Sogne-Præsten Claus Borgens. Et aaben Begravelse, hvori ere nogle af Schubart og Lassener. Paa Kirke-Gaarden er en Liig-Steen med Munke-Bogstaver: 1453. Mortuus est Ulpho Petri Prior & Presbyter in Dalim, orate pro eo. Sonden for Kirken er nogle Stene i en Kreds, hvorunder er funden fire Hoved-Pander, som har været Henrich Kræp og Hans Medhielpere, hvilke i Reformationens Tid gik fra Odense, og gjorde Jomfruerne Vold, hvorfor de der bleve halshugne. Ved Præste-Gaarden løber en Aae, som har sin Oprindelse fra Flekkinge Sø ved Faaborg, den gaaer forbi Odense, og løber ned i Stege Strand. I Hialsøe Bye har staaet en Kirke, som er ødelagt. Om Dalum Closter see Hvitfeld p. 143. 1348. (540)
- e) Kirken er med Taarn og har to Klokker, den ene med Insscription: Mester Claus Andersen, Prior i Dalum 1492. I Choret er en Træ-Tavle, hvorpaa læses: 1503 fundavit honorabilis vir Mag. Nicolaus Hiort istum Chorum in honorem St. Michaelis orate. Alter Tavlen er smuk Billedhugger-Arbeyde stærk forgyldt, og skal være givet af Dronning KIRSTINE, da hun boede paa Nersbyehoved Slot. Bag ved Alteret er et Sacristie opbyggt 1403 af bemeldte Magister Niels Hiort St. Michel til Ære, hvis Billede der og findes. Paa Sanderum Mark er en Høj, kaldet Drøisbierrig, hvorfra kan tælles 40 til 50 Kirker. Paa Høje Mark findes got Leer, som Pottemagerne i Odense gjør gode Potter af.
- f) Taarnet er byggt til Kirken 1606 deri er to Klokker af meget god Lyd, og sees paa den ene et Marie-Billede med disse Ord: Mater Maria, og paa den anden: Jörgen Brokenhuus 1614. Alter-Tavlen, hvori har været et Allebast-Billede, er fra 1584. Paa Prædikestolen staaer Otto Brokenhuus og Cathrine Vestermans Navne 1584. Paa Prædikestolen staaer Otto Brokenhuus og Cathrine Venstermans Navne 1584. Tralverket om Alter-Foden er givet af Major Rosenkrands 1770. I Kirken er desforuden en Lyse-Krone, et Epitaphium over Sogne-Præsten Magister Claus Clausen Bang,, et dito over Forvalter Anders Jensen. Saa er og her begravet: Johan Brokenhuus, død 1545 og Gedske Tidemans, død 1556, samt deres Søn Renttemester Otto Brokenhuus, død 1594. Paa Kirk-Døren staaer: 1489 St. Clemens ora pro me. Foruden Lindvedgaard, som nu ligger under Bramstrup og har tilhørt de Skrammer, har der været nok en

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyebo Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminder i Købstæder.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

(541) Herre-Gaard, kaldet Volderslefgaaard i Voldeslef Bye på 29 Tdr. Hartkorn, som har været de gamle Brokenhusers Hoved-Gaard, men ere nu Bønder-Gaarde. Paa Steenløse Mark er en Kilde, kaldet Vide Kilde, som har got Vand og 'besges St. Hans Aften af de Syge.

- g) Kirken er med Taarn og hhar en Klokke fra 1770. Paa Fangel Mark ere fem Høye ey langt fra hverandre, hvor der berettes, at fem Jomfruer ere begravne.
- h) Kirken er med Taarn og en Klokke fra 1724 med Inscription:
Da Gud gav Kongen Fred, han Kirkerne lod pryde
Og mure Skoler op og skønne Klokke gyde.
Kalk og Disk er givet af Geheime-Raadinde Schultis paa Dalum 1714 Alter-Tavlen er af gammel Billedhugger-Arbeyde, vel giort. I Brendekilde Bye er en Kilde, hvoraf Sognet meenes at have Navn, men rettere af Skoven, som David Berentsen i Danmarks frugtbare Herlighed T. I. pag. 219 melder, fordum at være brændt til Kull, saa ar der nu alene er Under-Skov. Annexet er Bellinge.
- i) Kirken er med Taarn, og en Klokke givet 1769 af von Westen. Kalk og Disk er givet 1714 af Geheime-Raadinde Schultis til Dalum. Alter-Tavlen er af smuk gammel Billedhugger-Arbeyde. Her er et smukt Epitaphium over Hans Villadsen i Borrebye-Mølle, død 1659. En gammel Liig-Steen over en Munk med Inscription: 1490 Jesus hielp os & c. Paa et Skab: Hic opus complevit D. Matthias m. venerabilis vir. (542)
- j)
- k) Kirrken er med Taarn og har ikkun én Klokke fra 1740, den anden blev af de Svenske borttaget, men kom ey længeree end til Assens, hvor de nu er en Storm-Klokke. Kal og Disk er givet af Qvirin Seelmand Ferber 1662. Paa Degne-Stolen staaer med Munke-Still: Ad laudem & gloriam St. Trinitatis completum est hoc opus per D. Michaëlem Jacobi Anno 1408. Hvad der er givet til Sognets Fattige, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 213. Ved Præste-Gaarden skal fordum have været en Herre-Gaard, kaldet Fuglesang, hvorpaa skal have boet en Frue, som af Fortrydelse over at hve bortgivet en Lykke, (et lidet Stykke indhegnet Jord) dræbte sig selv med en Kniv, hvorhun endnu skal ligge begravet; Lykke tilhører endnu en Mand i Tomerup Sogn, og kaldes Fruer Lykke, Kniven blev længe giemt i et Skabet staaer der endnu. Ved Verninge Bye er endeel Kilde-Væld. I Sognet er to Bekke, hvoraf den ene skiller Sognet fra Tomerup Sogn, og den annde flyder forbi Brendekilde, og skiller samme Sogn fra Brylle; Østen for Volsgaard er en Aae, som skiller dette Sogn fra Fangel Sogn. Ved et Sted, kaldet Holbraad, skille Aaen tre Herreder fra hverandre, nemlig: Salling, Vaag-og Odense-Herreder.
- l) Kirken er med Taarn og har en Klokke, som veyer 20 Skippund, paa samme staaer med Munke-Bogstaver: Marie es mine name min liid er gode beqvame 1376; denne har en god Klang og er uden Tvivl den ældste i Dannemark, da dens forrige Eyere Søe-Capitain Jacob Tomerup og Major Jacob Hey; den første har givet det nye Alter og Prædikestoel. Broeholm er en skøn Bonde-Gaard, som Grev Giørtz kiøbte af Kongen paa Auction 1764. (543)
- m) Kirken, som er med Taarn og en Klokke fra 14- er anselig, og som et Annex 1566 henlagt til Hospitalet i Odense, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 146. I Capellet er et Epitaphium over Anders Pedersen, Forvalter over St. Knuds Closters Lehn, død 1680 72 Aar. En Liig-Steen over Maren Thomesens i Muncherød, død 1584 der er og begravet Major Kühl, Major Schaffenberg og

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Capitain Müllertz. I Sognet er en Kilde ved Snekstrup i Bispens Lund, og én i Stigsted Bye. Imellem Odense og Paarup paa Aalykke Mark sees Rudera af Nesbyehoved Slot, hvorom herefter meldes ved Allesøe i Lunde-Herred.

- n) Kirken er mede Taarn og en Klokke, givet 1696, men siden af Hans Kaas til Hastrup omstøbt 1765. Alter-Tavlen og Prædikestolen er bekostet af Søe-Capitain Jacob Tomerup og Else Kirstine Rosenvinge 1742. Kalk og Disk af Hans Kaas og Sophia Amalia Bielke 1687. Kirken er sat i Stand af bemeldte Tomerup og Major Hey. I Kirken er et Epitaphium over Sogne-Præsten Claus Lauritsen. Død 1665. Der er og begravet Ritmeste Peder Jacob Bernold, død 1685. og Capitain-Lieutenant Pauli død 1705. Paa Kirke-Døren staaer med Jern-Bogstaver: Opus Nicolai Fabri. Hvad der til Sognets Fattige er givet, see Hofm. Fund. T. V. pag 231. I Sognet Tallerup er en stor Bonde-Gaard, men bygt, som en Herre-Gaard, hvilken Major Hey har sat i Stand og opbygt, derved er et meget profitable Teglbrænderie, og er undertiden i Leeret to Alen under Jorden funden Rav, hvid og rød af Couleur; nu tilhører Gaarden Major Petersen. Annexet er Brylle. (544)
- o) Ubberød kaldes og Uberud. Kirken har Navn af Ubbe, som havde tre Brødre, nemlig: Troel, Hoyer og Gunde, som have boet i Sognet, og været Adel, af dem har nogle Steder der i Sognet Navn. Ubbe havde ingen Børn og skal have bygt Kirken; da han blev gammel og blind, havde han stor Lyst at spise Kallun, menda hans Pige tog Hatte-Filt, skar det i stykker og kogte Suppe paa, som var ham for sejt, og blev ham af et Barn aabenbaret. Saa blev han derover vred, gav sig ind i St. Knuds Closter og forærede sit Gods tilligemed Ubberud Skov dertil for Kallun, hvorfor Skoven endnu kaldes Kallun-Skoven. Sognet bestaaer meest af eneste Steder og fire smaa Byer paa 14 Gaarde, ligger paa Veyen fra Odense til Middelfart, og er tre fierding Vey lang med Skove, høye Banker og stenet Jord. 1567 gav Christen Poulsen, Prior i St. Knuds Closter i Odense, Læse-Mesteren i St. Knuds Closter, Magister Jörgen Simonsen, Closter-Kirken Ubberød til Hielp til hans Kone og Børns Underholding; ved Kirke-Gaarden var den Tid et grundmuret Huus til Munken.
- p) Trøstrup kaldes egentlig Trøstrup-Korup. Kirken ligger midt imellem begge Byer. Paa Klokken staaer: 1704 Assessor Broder Landorf til Billisbølle. Denne Kirke har tilforn hørt til St. Knuds Closter i Odense, og 1557 var Peder Knudsen Præst der ved Stedet. Vesten for Kirken (545) ved Præstens Hauhe har staaet et grundmuret Huus, hvorudi Munken boede, og i dette Huus skal en Munk levende være indmuret. For 60 Aar siden blev der funden en Steen paa en Grav, hvorpaa staaer en Munk, som pidser sig selv, hvilket stadfæster bemeldte Tradition; samme Steen skal sidde endnu i en Væg i Præste-Gaarden. Der i Kirken er et Epitaphium over Sogne-Præsten Hans Olufsen Steen, død 1707 og et over Sogne-Præst Christian Andersen Fichs Hustrue. Igiennem dette Sogn gaar Veyen fra Odense til Middelfart, og et Canon-Skud fra Veyen ligger Trøstrup Søe, hvori er Geeder, Brasen, Aborre, Skaller og Aal. Ikke langt fra samme er en Kilde i en Sandbanke, som fordum skal være bleven besøgt af de Syge. 1572 er Ubberød Song annecteret til Trøstrup Sogn i Sogne-Præsten Anders Jensens Tid; han succederede Læse-Metseren Magister Jörgen Simonsen, som dertil 1567, blev kaldet af Prior Christen Poulsen.
- q) Kirken er med Taarn og har to Klokker, den ene fra 1609 den anden givet 1762 af Confereetz-Raad Bruggeman, Kirkens Inspecteur, og har et Vers, som findes paa mange Klokker i Fyen:

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Her henger jeg, som skal til Kirken Eder kalde
Tunghørig Siele, o! staar op og lader faalde
Alverdens Syssel, gaaer og hører Herrens Røst.
Saa ringer jeg for Liig til Eders Siele-Trøst.

Thomas Kingo.

Paa Kirke-Børen er et Jern Beslag, som skal være forfærdiget af et Anker funden i Søndersø Skov, mestendeels en Miil fra Stranden. Om Næsbyehoved Slots-Banke hvor Kong HANSES Dronning KIRSTINE havde et Lyst-Slot, og hvorpaa side de Catolske Bisper borede, men blev ruineret i Grevens Feyde, er herefter anført ved Allesø Kirke i Lunde-Herred. Ved Brobye er en Kilde. (546) Katterup. Dette Sogn er anført i Atlas Daniae til Lunde-Herred, men hører til Odense-Herred.

Lunde-Herred i Odense Amt.

Dette Herred er til største Deelen siid Grund, hverken feed eller mager, har ikkun lidet af Moser og enge, og ingen Skove af Betydning, Vaar-Kornet avles meget got, men Rug og Boghvede ikkun maadelig, saasom Jorden er suur og siid; Herredet grændser imod Øster til Vester 1½ Miil.

- 1) Allesø Sogn, (a) Allesø Bye, 25 Gaarde foruden Præstegaarden, 3 Boelsmænd og Huusmænd. Annexet er Næsbyehoved i Odense-Herred. (547)
- 2) Skebye Sogn, (b) Skebye, Præste-Gaarden og 2 G. Hessum Bye, 9 G. 6 H. Gierschou Bye, (548) 11 G. 11 H. Ørritzlef Bye, 14 G. 16 H. Øen Klingskou 1 H. Omkring Skoven 6 H.
- 3) Otterup Sogn, © Otterup Bye, 7 G. 5 H. Jorslef Bye, 9 G. 11 H. og Degne-Boeligen. Nislev Bye er nedbrudt og ligger (549) under Hoved-Gaarden. Nislevgaard. Ørritzlevgaard Herre-Gaa
- 4) Otterup Sogn, (c) Otterup Bye, 7 G. 5 H. Jorslef Bye, 9 G. 11 H. og Degne-Boeligen. Nislev Bye er nedbrudt og ligger (549) under Hoved-Gaarden. Nislevgaard. Orritzlevgaard Herre-Gaard.
- 5) Hiadstrup Sogn, (d) Hiadstrup Bye, 8 G. 9 H. Bladstrup Bye, 6 G. 3 B. 3 H. Gyrup Bye, 2 G. 1 H. Kappendrup. 1 G. Emelev Bye, 8 G. 2 H. Brandsbye, 6 G. 2 H.
- 6) Østrup Sogn (e) Østrup Bye, 12 G. foruden Præste-Gaarden. Østrup Herre-Gaard, 17 H. Dangstrup Bye, 8 G. 2 B. 3 H. (550)
- 7) Lumbye Sogn, (f) Lumbye, foruden Præste-Gaarden, 15 G. 27 H. Stede Bye, 10 smaa G. 33 H. Anderup Bye, (551) Anderupgaard, 10 G. 17 H. Store Kluset en Selveyer-Gaard, Lille Kluset, 2 H. Haugebye, 5 G. 24 H. Nyestedgaard en Bonde-Gaard. Serslevhuus, 1 B.
- 8) Lunde Sogn, (g) Vester Lundebye, Præste-Gaarden, Møllen, 9 G. 19 H. Øster Lundebye, 15 G. 5 H. Fremløv, 11 G. 4 H. (552) Tostrup, 4 G. 1 H. Beldringe Bye, 5 G. 5 H. Ulkendrup Bye var 5 Gaarde, men blev nedbrudt og lagt under Dallun Hofmark, som ved Høyeste Rets Dom er stadfæstet.
- 9) Norup Sogn, (h) Norup Bye, Hadsmark Bye, Egense Bye, Bøttingsholm Herre-Gaard.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

- a) (546) Kirken er med Taarn, hvori er to Klokker, paa den ene staaer: 1453 Hielp os onde, den anden er givet af Eyeren Professor von Vesten i Odense, som tilige 1768 har givet nyt Alter, Prædikestol, Daab, Stole i Kirken smukt malet, to Lyse-Kroner og et Skib. Sonden for Brobye er en Aae. Kaldet Stavis Aae, hvori fanges Geeder, Aborre og Krebs, samme skiller Trøstrup, Korup og Braabye Marker fra hverandre. Herr Holm Sogne-Præst til Korup har paa egen Bekostning ladet gjøre en Broe over denne for de Reisende saa farlig Aae. Ved Nesbyehoved Søe, hvori fanges Geeder og Brasen, er en Banke, kaldet Slots-Banken, hvor Kong HANSES Dronning KIRSTINE har havt et Lyst-Slot, Nesbyehoved Slot kaldet, som i Grevens Feyde blev øde, samme Banke var begroet med Krat, som nu værende Eyere Kiøbmænd Östrup i Odense har ladet oprødde, og mange Muur-Steen opgrave, saa at det nu til Korn-Land er indrettet og hører til St. Hans Sogn i Odense. Bemeldte Dronning bygte St. Clare Closter i Odense og er begravet i Graabrødre Kirke (547) 1521. Imellem Allesøe eller Allese og Brobye ligger en Mose, kaldet Vidmose, og en anden kaldet Maalemose, som strekker fra den ene Ende af Marken til den anden, derimellem ligger et Sted, kaldet Søen, som blev 1712 udgravet, saa at der nu avles Høe og skierres Tørv, og synes det rimeligt, at Stranden der tilforn har løbet ind, som en Fiord; Enden af samme Mose kaldes Vidmose, hvor fordum et Skibs-Anker skal være funden; samme Vidmose grændser paa Søndersø Skov, som har været én af de største Skove i Landet, men er Tid efter anden forhugget, indtil nu værende Eyer Herr Cammer-Junker Finecke til Dalum med al Flid lader samme igien opelske. Allesøe og Nesbyehoved Sogne-Kald er henlagt til Prof. Philos. i Odense. I Allesøe Bye har i en Gaard fordum boet en Adel, og findes der endnu en Stie, kaldet Fruer-Stien.
- b) Kirken har tilforn staaet et andet Sted, er med Taarn og indvendig med smukke Ornamente forsynet af Geheime-Raad Sehested og Frue Paa Alteret er et Crucifix af Allebast, som han brugte i sit Capel da han var Ambassadeur i Fremkrig. I Choret er en Liig-Steen med Portrait og Vaabener over Velbyrdige Hans Skinkel til Gierskougaard, død 1555- Em dito ulæselig. I Fonten er et Messing Bækken givet 1658 af Adolf Gees, Svensk Foer-Herre. I Choret er en Tavle af Billedhugger-Arbeyde med Præsternes Navne, Søn efter Fader, nemlig: Jörgensen, Præst 1660, Provst 1684, død 1708, 76 Aar; Alexander Hansen, Præst 1690 Provst 1684, død 1741, 78 Aar; Hans Alexander Schebye, Præst 1733 forflyttet til Harrested, og siden til Lumbye, død 1765. Et Pulpitur til Ungdommen opbyggt 1740. Geheime-Raad Sehesteds Gaver til Kirken og de Fattige, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 235. Tom. VI. pag. 304. I Gerskou Bye har staaet en Herre-Gaard, som har tilhørt de Schinkeler, af hvilke Lars Schinkel og Sophie Parsberg 1651 vare de sidste; den blev nedbrudt af Christopher Sehested, og Materialerne brugt (548) til Nislefgaards Bygning, og i steden for samme opbyggt fire Bønder-Gaarde, som ere frie for Skatter; til denne Gaard gjorde fordum Beboerne paa den Øe Engelage Hov-Giærning. Hersumgaard tilhørte og bemeldte Lars Schinkel, ligger ved Byen af samme Navn, og er nu to Bønder-Gaarde uden al Frihed. Til Gierskou, Øelund og Hersum Byer hører følgende ubeboede Øer, hvorpaa dog saaes nogle Tdr. Sæd, nemlig Lindøe, Bogø, Lamsøe, Soehoved, Roeholm, Klingskou og Giersøe. I Gierskou ligger Klintebierg, som er et temmelig høyt Bierg, neden for samme er en Vinter-Havn for Fartøyer. Annexet er Otterup.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

- c) Kirken er med Taarn og indvendig ziirlig med prægtig Alter Tøy, Sølvstagerne ere givne 1710. Kalk, Disk og Kande ere givne af Geheime-Raad Sehested 1718 see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 232 han har og givet en smuk Alter-Tavle skildret paa Kobber 1718 af R. Coffre. Prædikestolen er bekostet af Jörgen Friis og Karen Kula 1656 og malet 1716. Her er og en Lyse-Krone, en Stoel for Herskabet, og Stolene i Kirken ere med Døre for. Under Taarnet er et stort hvelved Begravelse med Døre for og Vaabner, deri hviler Geheime-Raad Christopher Sehested, død 1699 71 Aar. Og Frue Mette Urne, død 1706 76 Aar, med deres Børn: Commandeur Mogens Sehested, fød 1661. Capitain Jörgen Sehested død 1706 29 Aar. Frøken Sophie Amalia Sehested, død 1717 42 Aar. Frøken Friderica Wilhelmina Sehested, død 1730 63 Aar; hun var fød døv og dum, men kunde ritze, sye og skildre. Fr. Hedevig Sophie von der Visch, døde 1699. Oven over Begravelset i to Marmor-Kister hviler den berømmelige Herr Christian Sehested til Nislefgaard og Raunholt, Ridder af Elephanten, Geheime-Raad i Conseillet, Stift-Amtmand i Fyen, Han tiene tre Konger i Ambassader og døde 1740 74 Aar. Frue Charlotta Amalia Gersdorf, død 1756 71 Aar. I en Kobber-Kiste: (549) General-Lieutenant Ove Juels Datter, død 1748 11 Aar. Geheime-Raad Sehesteds Gave til Hospitalet, see Hofm. Fund. Tom. V. p. 235 Tom. VI. pag. 304. I Wormii Monumenta pag. 248 meldes om en steen der i Sognet ved Aalebek Broe, hvorpaa staaer med Rune-Bogstaver: Pons in honorem Eurkaa.
- d) Kirken er anseelig med Taarn og to Klokker, paa den ene staaer: 1466 St. Mikel. Kirken er ellers 1769 og 1770 forsynet med en nye malet Alter-Tavle og ind og udvendig sat i Stand af Krigs-Raad Schebye til Østrupgaard; den formeenes at være nest den i Kirkebye den ældste i Landet. Ved Emmelev er en hellig Kilde, som besøges St. Hans Aften, og paa Marken tre Hedenske Begravelser. I Bladstrup Bye holdes Herreds-Tinget for dette Herred om Torsdagen.
- e) Kirken er med Taarn, har en Klokke med Aarstal 1411 og disse Navne: Olaus, Ivarus, Maria, Sara. Kirken bestaaer af fem Hvelvinger, hvoraf den største Deel er bygt af Povel Schinkel til Østrupgaard, som blev skudt ved Varbiorg 1565; over ham er et Epitaphium, see Marm. Dan. Tom. I. oag. 250. En Fane over Oberste Johan Diderich Vetberg til Østrup, død 1695 52 Aar. En Liig-Steen over Præsten Christopher Hansen, død 1588. Jomfrue Markdan og Ritmester Oldeland ligge og der begravne. Alter-Tavlen og Herskabets Stoel med videre er malet og 1769 sat i Stand af Krigs-Raad Lauritz Schebye til Østrupgaard, som ligger strax ved Kirken. I Østrup Bye ligger Gammel Østrupgaard, som har været beboet af Adel, og ligger under Nislefgaards Hovedgaards-Taxt, (550) men beboes nu af en Birke-Dommer uden al Frihed; uden for Byen ligger et Stykke Jord, kaldet Daaes Torne, hvor en Daae i Duel blev skudt af en Schinkel. Til Sognet hører to Øer: Vikelsøe er en Øe en fierding Vey lang og en halv fierding Vey bred, hvorpaa kan græsses 150 Høveder, og beboes af en Huusmand, der hører til Ulrichsholm. Hesselsøe dyrkes af Sogne-Mændene, derved et Losse-Sted for Odense. Annexet er Hiadstrup.
- f) Kirken er med Taarn og to Klokker. Alter-Tavlen er malet paa Kobber og givet af Geheime-Raad Sehested 1728. Tre Pulpiturer givet af samme. Prædikestol og Daab, Skrifte- og Degns Stolen har Generalinde Juel ladet Male. Lyse-Kronen er givet af Skipper Anders Knudsen. Et Orlogs-Skib givet af andre Skippere 1731. Her er og et Skilderie om de Dødes Opstandelse, givet 1746 af Skipperne i Stege. Et Epitaphium over Provst og Præst Anders Knudsen, død

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

1581. Et dito over Sogne-Præst Lauritz Kyngh, død 1621 hvor han og begge Hustruer ere afmalede. Et Epitaphium over Provst og Sogne-Præst Magister Mads Mörk, Præst 1679 død 1724 79 Aar. Hr. Hans Alex. Schebye, Sogne-Præst, død 1765 og der nedsat. En Liig-Sten over Provst Andreas Barfod, død 1761 56 Aar. Desuden endeel Liig Stene i Kirken og paa Kirke-Gaarden over Skippere og Bønder; Kirken kaldes St. Catharinæ Kirke, see Pont. Annal. Tom. II. pag. 668. I Stege eller Stige og Hauge Byer boer endeel Søefarende og Fiskere ved en Fior, som er den eneste de fra Odense betiener sig af til Seylads, den har sit Indløb Nordvest fra Havet ved Midskous Gab, som er to Mile fra Skibs-Broen, løber om i Bugter til Lade-Stedet, dog kan man med smaa Fartøyer ved høye Vande gaae op paa samme til Stige; Fartøyerne ere en Huggert Galease, 14 Gallaser og 4 Jagter fra 33 til 9 Læster. Vinter-Havnen er en Miil derfra ved Klinteberg i Schebye Sogn; Skippernes Antal er 20, som ere Borgere i Odense, og derfra svaret Skatter og Consumption; der er en Kiøbmand (551) og en Visiterer. I Atlas Dan. Tom. III. pag. 435 og 461 tales om denne Seyladses Begyndelse, nemlig: At Hollænderne kom der først at købe Malt og Byg fra Odense, men kom ey længere med Skibene end til Munkeboe to Mile derfra; siden fragtede Odense Kiøbmænd Skibe fra Als og ved dem lod Vahre ind og udføre, derefter støttede Hans Kornbek fra Als og boede der i Stige, og kom da med Tiden flere; for halvtredsindstyve Aar siden var der kuns fem Skippere. Stige er nesten en halv Miil fra Skibs-Broen, som er en god fierding Vey fra Odense; lige udi Østen for Lumbye, hvor og Lade-Pladsen er, er Fiorden tre fierding Miil bred, dog gandske lav paa begge Sider undtagen i Renden, men baade inden og uden for denne Strekning knibes Fiorden igien mere sammen af Landet. Samme Fior holder Ebbe og Flod ungefær en Time efter Elbens Ind- og Udløb fra Hamborg; Østen for Stige paa den anden Side af Fiorden kommer en stor Aae, som løber forbi Odense, Aasum og Seden, ind i Fiorden, og en liden Aae Vesten fra, som og løber i Fiorden Vesten for Hauge, hvor der faaes Geder og Aborre; I Fiorden fanges Torsk, Flynder og Aal. Paa Lumbye Mark er iblant endeel Hedenske Begravelser en Høy, kaldet Bavk, hvorfra man kan see hele Odense Fiord. Anderupgaard er en stor Bonde-Gaard paa 20 Tdr. Hartkorn kiøbt paa Rytter-Godset Auction 1764 af Borgemester Holm, som solgte den til Cammer-Raad Erichsens Enke, som meget smuk opbygte den, og solgte Gaarden til Ritmester Schubart.

- g) Kirken er med Taarn, Klokken fra 1590 omstøbt 1769 og veyer 80 Lpd. Alter-Tavlen og Prædikestolen er af meget smuk Billehugger-Arbeyde, i Kirken er høye Stole med Døre for; hvad der er givet til Skolen see. Hofm. Fund. Tom. V. pag. 247. Paa Marken er endeel Hedenske (552) Begravelser, hvori er funden Menneske-Been af usædvanlig Størrelse. I Lunde Sogn paa Nørre Sletten er stiv Leer-Jord, som er slet til Rug, maadelig til Engbund, men god til Byg og Havre. Lunde Aae er liden, kommer fra Dallund Søe, driver en god Græs-Mølle i Lunde, som tilhører Dallund, og falder i Odense Fiord; lidet fra Dallund er en Broe over Veyen fra Bøttingholm og flere Gaarde til Odense. Ved Lunde Mose, som er stor, har fordum været Skov, men nu intet; samme Skov har gaaet langs med Agerne til Dallund, hvoraf Byen og Sognet formodentlig har Navn. Dette Sogn har tilforn været Annex til St. Hans Kirke i Odense.
- h) Kirken er med Taarn og en Klokke givet af Friderich Qvitzau til Qvitzauholm, og Frue Pernille Rud 1597, de har og givet Alter-Tavlen og Prædikestolen; paa den Nordre Side er 1756 tilbygt et muret Begravelse, hvor nogle af de Langers Liig er indsat. En Liig-Steen over Sogne-Præsten

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Niels Grast, død 1659 49 Aar. En dito over Hans Clausen paa Qvitzauholm, død 1652. Kirken stod i de Catholske Tider i Øster Egense, men blev afbrudt og forflyttet til Norup. Sonden for Norup er en god Kilde. Knyle har tilforn været beboet af de Qvitzauer, men nu af to Bønder. Vellinge Bye har forud lagt til dette Sogn, men nu til Vederslev Sogn i Skam-Herred. Sognet bestaaer af god Korn-Land, Høe-Avling og Tørveskier. Til Hidsmark Hovgaard nu Bøttingsholm ligger den Øe Hals, som tilforn har været brugt til Græsning, men nu besaaes, derforuden nogle smaa Øer hvor der er got Fugle-Vildt og Fiskerie. (553)

Aasum-Herred i Odense Amt.

- 1) Rønninge Sogn, (a) Rønninge Bye foruden Præste-Gaarden og Degne-Boeligen 16 G. 23 H. Roerup Bye, 5 G. 5 H. (554) og Ting-Huuset. Langvadsgaarde, 2 G. 2 H. Langeskou Kroet et Vertshuus. Haltsbye, som anføres i Atlas Daniae, findes ikke, men tre Vand-Møller, som gaaer ved den store Aae, som falder ud ved Nyborg, nemlig: Holtz-Mølle, Mellem-Mølle og Bierne-Mølle. Rønninge Søegaard Herre-Gaard.
 - 2) Rolsted Sog, (b) Rolsted Bye, 7 G. med Møllen, 7 H. Kappedrup Bye, 10 G. 5 H. Hudevad, 5 G. 3 H. Ferritzlev Bye, 16 G. 9 H. (555)
 - 3) Seeden Sogn, (c) Seeden Bye, foruden Præste-Gaarden 15 G. 13 H.
 - 4) Søebye Sogn, (d) Søebye, Søegaards Søebye, Søebye Søegaard en Herre-Gaard med Mølle.
 - 5) Aasum Sogn, (e) Aasum Bye, 13 hele og 2 halve Gaarde.
 - 6) Fraugde Sogn, (f) Fraugde Bye, 14 G. 14 H. Fraugdegaard en Herre-Gaard. Over og Neder Holluf Bye, 17 G. 12 H. (556) Hollufgaard en Herre-Gaard. Kierrebye, 10 G. 11 H. Birkumbye, 15 G. 4 H. Tvingbye, 3 G. 5 H. Landkilde, 1 G. Tornbiære, 2 G. Fraugdegaards Mølle. Hollufgaards Mølle. Blangsted Mølle.
 - 7) Næraae Sogn, (g) Næraae Bye har paa den Nordre Side: Aaen, 17 G. 1 B. og 5 H; paa den Søndre Side: (557) Præste-Gaarden, 4 G. 5H. og Degne-Boeligen. Næraae Mølle, hvortil ligger en Gaards Avling. Torpegaard en Herre-Gaard. Ringsted Herre-Gaard er nu alene et Skovhuus. Tarup Bye, 8 G. 1 Veyer-Mølle og 8 H., samt et Huus Vesten for Byen. Ore Bye har 8 G. 1 B. 1 H.
 - 8) Allerup Sogn, (h) Allerup Bye, Præste-Gaarden, 11 G. 13 H. Torup Bye, 9 G. 5 H. og Degne-Boeligen.
 - 9) Davinde Sogn, (i) Davinde Bye, 13 G. 13 H. en Mølle. Sanderumgaard (558)
 - 10) Nørrelyndelse Sogn, (k) Nørrelyndelse Bye, 13 G. 14 H. foruden Præste-Gaarden og Degne-Boeligen. Treltofte, 12 G. 5 H. Lundbye, 10 G. 4 H. Demmestrupbye, 18 G. 7 H. Vrangstrup Herre-Gaard, en Mølle og 3 Huuse ved Eenemerket.
 - 11) Høybye Sogn, (l) Høybye 17 G. 15 H. (559)
- a) (553) Kirken er med Taarn og to Klokker, givet af Oberste Christian Friis til Høsingholm 1717 og 1725. I en Udbygning fra Kirken er Begravelser og staaer i samme neden under endeel prægtige Liig-Kister, og menes den Marchdanske Familie i samme at være nedsat, men

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Inscriptionen paa Pladerne er fortæret; Stamfaderen Casper Marchdans Moder skal have været en Skoemager-Datter, men Faderen derimod menes at have været den største i Landet, og havde Navn af Stedet hvor han er fød, han var først Søs-Caper Capitain, og derved samlede store Midler, men blev siden adlet, og Lehnsmænd i Colding fra 1585 til 1618 hvor han gjorde mange nyttige Foranstaltninger. Den gamle Adel var ham imod, og lod hans Vaaben stryge over med Skoemager Sverte, hvorover han forfattede det mærkværdige Vers, som findes endnu i Colding Kirke, vid. Atlas Dan. Tom. V. pag. 898, han var gift med Sophie Oldeland, hvis Fader og var bleven riig, som Søs-Caper Capitain. De Inscriptioner som kan læses ere følgende: Friderich Marchdan til Søegaard hans Frue Anne Gyldenstjerne, død 1641. Hof-Junker Casper Marchdan Friderichs Søn, døde hastig i Kiøbenhavn 1651 25 Aar. Hans Marchdan til Søegaard, død 1674 45 Aar; hans Frue Helvig Kaas, som fik siden Oberste Due. Deres Datter Jomfr. Anne Sophie Marchdan, døde 1689 21 Aar. De øvrige Inscriptioner kan ey læses. Oven over er et andet Begravelse med Tralverk, deri hviler Hans Urne, Siverts Søn til Sanderumgaard, død 1688, 53 Aar; hans Søster Helvig Sophie, Urne Siverts Datter til Rønninge Søegaard, Amtmand Barbara Hedevis Friis, død 1714 og Elisabeth Sophie Friis. Justitz-Raad Rasch til Rønninge Søegaard, (554) død 1770. I Choret er én med Portaits udhuggen Steen over Velbyrdige Henrich von Baden til Rønninge Søegaard, død 1577 og Frue Cathrine Brokkenhuus, død 1575. Alteret og Knæfaldet er givet af Sogne-Præsten Eiler Christian Kullerup 1728. Prædikestolen af Casper Marchdan og Frue Sophie Oldeland, Paa Kalken staaer Knud Urnes og Anne Beate Urnes Navne. Kirken kaldes St. Sørenskirke. Hvad til Kirken er givet, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 254 og til Skolen pag. 257. Ved Rønninge Bye er en Søs med Geeder og Aborrer. Paa Marken er endeel Hedenske Begravelser og Offer-Steder, og deriblandt én, kaldet Rønnovs Grav. Vid. Wormii Monum. Dan. pag. 239. I Sognet holdes Herreds-Ting hver Løverdag for Aasum-, Bierge-, og Vinding-Herred. Paa Rørup Mark er for mange Aar siden i en Høj, kaldet Oxenbierg, funden store Beenrader af Mennesker, Vaabner og Kiedler. Det Oxenbierg maa ikke confunderes med det ved Assens af samme Navn. Annexet er Rolsted.

- b) Kirken er med Taarn og to Klokker, den ene er givet af Erich Hardenberg 1573; paa den anden staaer med Munke-Bogstaver: Ave Marie, ora. Paa Kalken: Otte Rasmussen 1679, Salomon Lindegaard til Hellerup 1740. Rolstedgaard her tilforn været beboet af den Adel Borchard Schinkel, see Hvitfeld pag. 574 siden efter Jörgen Friis, men nu beboes den af Bønder. Paa Rolsted Mark er en Sundheds Kilde, som besøges St Hans Aften. I Ferritzlev har været en Kirke, hvoraf Grunden sees endnu (555) paa en høj Bakke. Der var og en Herre-Gaard, kaldet Ferritzlefgaard, som Niels Bild beboede, og efter ham Erich Hardenberg 1588 samme ligger nu under Hellerupgaard.
- c) Kirken er liden med et Taarn og en liden Klokke. Den har forud været betient af Capellanen ved vor Frue Kirke i Odense, men har nu sin egen Præst, der tillige betiener Aasum Kirke, som Capellan. Annexet er Aasum, hvad til Hospitalet er henlagt, see, Hofm. Fund. Tom. V. pag. 261.
- d) Kirken er med Taarn. Paa Klokken staaer: 1587. Velb. Niels Frantzen. I Choret staaer Marschalk Friderich von Holsteins og Hof-Junker Vulf Sigfred Rosenkrantz's Liig. Et Epitaphium over Urner. See Marm. Dan. Tom I. pag. 244. I Choret er et stor Begravelse. Alter-

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyebo Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminder i Købstæder.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus VI 1774 Del 8

Tavlen er smuk Maling, og paa Prædikestolen 1655. Annexet til dette Sogn er Heeden i Salling Herred.

- e) Kirken er med Taarn og to Klokker, givet 1701 af Magister Knud Landorf. I Kirken er fra de Catholske Tider af et Skab paa en høy Fod med mange Zirater, som en Pyramide 10 a 12 Alen høy. Dette Sogn er tillagt Professor Theologiæ i Odense.
- f) Fraugde Kirke er med Taarn, 1766 sat i god Stand, og 1771 prydet med et Orgelverk af Frue Cancellie Raadinde Hvidtkier til Fraugdegaard. I Kirken er et Epitaphium over den store Danske Poet Doct. Thomas Kingo til Fraugdegaard, Biskop over Fyens Stift, fød i Slangerup 1634, gift med Birgitte Balslev til Fraugdegaard, blev adlet, og døde 1703, 69 Aar (556) gammel uden Børn; hans første Frue var Johanne Lauritz Datter, som først var gift med Christen Pedersen, siden med Biskop Kingo, og døde 1694 75 Aar. Doct. Medicinæ Christopher Balslev til Fraugdegaard, Cancellie-Assessor, som i 8 Aar havde reyst udenlands, var gift med Frue Karen Riisbrik, og døde 1693 65 Aar, see Marm. Dan. Tom. I. p. 237. Paa den Nordre Side er et Epitaphium af Steen med Billeder over Peder Marsvin, Jörgen Marsvins Søn til Hollufgaard, død 1614. Hans Frue Mette Brahe Axels Datter, døde 1622 32 Aar. Frue Karen Peder Marsvin og Mette Brahes Datter, havde først Landsdommer Erich Pors til Damsted, siden Landsdommer Henning Povisk, han døde 1649. 35 Aar. Henning Povisk til Hollufgaard, Landsdommer og Assessor i Skat-Cammeret, havde først Frue Karen Marsvin, og siden Frue Helvig Bilde til Handstedgaard, han døde i Kiøbenhavn 1664 53 Aar. Hans Frue Helvig Bilde, Erichs Datter, Knud Urne Sivertsen Frue til Juulskou, død 1662 19 Aar. 1314 forærede Biskop Peder i Odense, denne Kirkes Jus Patronatus til St. Knuds Brødre: paa den Tid kaldtes han Fravith og var indviet St. Laurentio til Ære. Kirken blev givet Aflad 1377. 1407 og 1430. Ved Fraugdegaards Lykke er en Sundheds Kilde, kaldet Holekilde. Angaaende Præstens Tillæg og Skolen, see Hofm. Fund. Tom. V. pag 262.
- g) Byen kaldes og Sønder Næraae, og blev tilforn formedelst den Aae, som løber igiennem Byen, kaldet Tve-Næraae; Kirken er med Taarn hvori en stor og en liden Klokke; Taarnet staaer midtveys for den Søndre (557) Side af Kirke-Længden, og skal være bygt af to Jomfruer paa Torpegaard; neden i dette Taarn har nu værende Eyere Capitain von Steensen til Torpegaard indrettet et Begravelse med Tralverk for, hvori er indsat hans Sal. Frue fød Pultz, to Børn, og Frøken Pultz, hans Frues Søster. I Choret er et muret Begravelse med Liig fra Torpegaard, men Nedgangen er tilmuret og fyldt med Jord. En Liig-Steen med Vaabner over Velbyrdige Peder Lauritzen til Torpegaard 1551. En dito over Velb. Anders Albrechtsen til Ringstedgaard, død 1613. Paa Prædikestolen staaer Iver Vind og Frue Helvig Skinkels Navne 1634. Paa Alter-Tøyet A. Kuhla og Frue Anne Vinds 1683, Knud Bille og Mette Gyldenstjerne 1695. Hvad til Skolen og de Fattige er givet, see Hofm. Fund. Tom. V. pag 258 og 261. I Sognet findes Rudera af Ringstedgaard hvis Marker ere lagt under Torpegaard, vid Atlas Dan. Tom III. pag. 479. Annexet er Aarsløv i Vinding-Herred.
- h) Kirken er med Taarn, hvori en Klokke med Inscription: 1594 Help Jesus Maria. Lysestagerne er givet af Sogne-Præsten Herr Peder Johannis Aldrup 1581. Over Aalebek er en Broe, hvorved var tilforn en Rune-Steen, som meldes om i Olai Wormii Monum. Pag. 241. men findes der nu ikke. Annexet er Davinde Sogn.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus VI 1774 Del 8

- i) Kirken er med Taarn og en klokke med Munke-Skrift: 1429. Hielp Gud og Maria. Paa Stolene staaer Jomfrue Margrete Skougaards Navn til (558) Sanderumgaard 1584. Oberste Due er her begravet, men hans Frue er begravet i Rønninge Kirke. Paa Davinde Mark er en stor Kiæmpe-Begravelse og Offer-Steder, og igiennem Byen løber en Kilde.
- j)
- k) Kirken er af huggen Kampe-Steen, og Taarnet af Muur Steen tilbygt 1584. I Muren er opreist en Steen med Portraits og 16 Ahner over Michel Brokkenhuus, 1555, derved er et Capel, hvori de Brokkehuusers Familie er indsat. Hvad til de Fattige er givet, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 261. Ved Lyndelse er en Søe, kaldet Sorte Liungs Søe, af temmelig Størrelse, men ey dybere, end den kan vades igiennem; den har intet Udløb uden om Vinteren ved den Nordre Ende og løber da ned over Lyndelse Mark i Bramstrup Mølle Dam; Vandet er mørkebrunt og omkring Søen har været Gran-Skov, som er afbrændt. Denne Søe kunde formodentlig udskiæres, og dens Eyere faae god Engbond og Tørveskiær. I Sognet er 51 Gaardmænd og 30 Huusmænd.
- l) Kirken er med Taarn og har én Klokke, hvorpaa staaer: Lybek 1630. Den er i god Stand, brav Lys, og indvendig prydet med et Skilderie om Christi Lidelse. Paa en Rude i Choret staaer: Ove Bilde, og paa en anden: Johannis Georgii begravet i Roeskilde, og dette Vers:
Hunc avo dilexit Bildorum gloria vera, Inter præcipuos extuberatqve viros
Avo Bilde F. ultimus Episcorum Aarhus.
Frue Justitz-Raadinde Ivers fød Rosenvinge, gav 1753 en nye Alter-Tavle og blaat Atlaskes broderet Alter-Klæde, samt fød Fløyels Messe-Hagel med Galuner, og 1729 et af guul trykket Fløyel. I Kirken henger en Messing Lyse-Krone. I det tilbygte Capel med Aarstal 1728, hvorudi henger en Glas Lyse-Krone, staaer følgende Liig: 1) Commerce-Raad (559) Travstrup, fød 1655, død 1713, 58 Aar med begge Fruer Margrethe Holbek og Margrete Elisabeth Rosenvinge. 2) Iver Anderson, Raadmand Anders Nielsens Søn fra Assens, fød 1672, død paa Hollufgaard 1726 var Justitz-Raad, Amtmand over Assens og Hindsgavl Amter og Ober-Inspecteur over det Kongelige Rytter-District, hvis Frue var bemeldte Margrethe Elisabeth Rosenvinge, over ham er dette Vers:
Gudsfrygt, forstand, tro flid, med Ydmyghed, og Iver
For Ret og Kongens Gavn, her fulgte Amtmand IVER.
De gav Ham Kongens Gunst og store Fyrsters Skenk
Og satte Hannem fast hos os paa Ærens Benk.
3) Hans tvende Børn Friderica Sophia Iver, død 1719 og Matthias Rosenvinge Iver, død 1718.
4.) Stift-Amtmand Casper Herman von Heinen, død 1767 og begge Fruer: Baronesse af Holk, og Frue Sophie Ivers Datter som først havde været gift med Etatz-Raad og Krigs- og Lands-Commissarius Niels Bang Himmelstrup, som døde 1754, og siden med bemeldte Heinen, hun døde 1770; bemeldte Himmelstrup staaer og i Begravelse, samt Justitz-Raadinde Ramfart, fød Rosenvinge.

Skam-Herred i Odens Amt.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Herredet ligger i Nordvest og Norden for Lunde-Herred ved Kattegat, og menes at have Navn efter Skambye; Eyendommen falder paa nogle Steder noget skarp og sandig.

- 1) Uggerslev Sogn, (a) Uggerslev Bye, 22 G. 20 H. Uggerslev Herre-Gaard. Slebstrupgaarde, 2 G. (560)
 - 2) Grindløse Sogn, (b) Grindløse Bye, 20 G. 21 H. Engeldrup, 4 G. 3 H. Eigense Bye, 99 G. 8 H. Vesterbye, 7 G. 5 H. Jerstrup Herre-Gaard med Kragelunds Mølle.
 - 3) Hunstrup Sogn, (c) Baaresøebye, 19 G. 14 H. Krogsbølle, 5 G. 2 H. Syndstrup, 9 G. 4 H. Gonstrup Bye, 4 G. 2 H.
 - 4) Høyerup Sogn, (d) Høyrup Bye, 16 G. 13 H. (561)
 - 5) Næraae Sogn, (e) Næraae Bye, 16 G. 17 H. Roerslev, 12 G. 9 H. Bredstrup, 2 G. 1 Mølle. Ringebye, 12 G. 1 Mølle, 9 H. Et Huus kaldet Holmegaard, Home Mølle.
 - 6) Vederslev Sogn, (f) Vederslev Bye, 14 G. 11 H. Vellinge, 4 G. 7 H. Rugholm en Avlsgaard.
 - 7) Klinte Sogn, (g) Klinte Bye, Præste-Gaarden, 5 G. 2 H. Nørrebye, 22 G. 18 H. Jersøe, 9 G. 6 H.
 - 8) Skambye Sogn, (h) Skambye, 10 G. 18 H. foruden Præste-Gaarden og Degne-Boeligen. Volmerbye, 8 G. 3 H. Thorup, 7 G. 4 H. Rostrup, 10 G. 5 H. Vadstrup Bye, 4 G. 2 H. Ullerup, 10 G. 4 H. Brynstrup, 4 G. 1 H. Glamernstrup, 4 G. 2 H. Steensbye, 14 G. 7 H.
 - 9) Agernæs eller Kiørup Sogn, (i) Kiørup Herre-Gaard. Einsidelsborg Herre-Gaard. Agernæs Bye, 20 G. 14 H. og en Veyr-Mølle. Tørresøe Bye, 20 G. 10 H. (562)
- a) (559) Kirken er med Taarn og Spiir, som General-Lieutenant Grüner til Margaard har ladet opføre, den har to Klokker, den ene er givet af Jomfrue Maren Norbye til Uggerslevgaard 1653, og den anden af Velbyrdige Hans Oldeland til Uggerslevgaard 1653. I Daaben er et Messing-Fad, givet af Jens Christensen til Margaard 1702. For Choret er et Tralverk med St. Nicolaus og flere Catholske Billeder 1519. Prædikestolen og Lysestagerne er givet af Herr Niels Muus 1595 og 1603. Paa (560) Stolene staaer Hans Norbyes Navn med Aarstallet 1615. I det aabne Begravelse hviler Maren Norbye til Uggerslevgaard. Ved Kiersing berettes to Kiæmper, nemlig: Giuffensek og Tyre Prentepose at være begravet. Annexet er Vedenlev.
- b) Kirken er med Taarn og en Klokke. Ved Siden af Alter-Tavlen staaer: at Johan Askersleben til Ierstrup og Otte Pedersen lod den Tavle gjøre 1603 oven over Herr Hans Bang Sogne-Præst. Ved den Nordre Side har Conferentz-Raadinde Rosenörn til Jerstrupgaard, for sig og Arvinger ladet forfærdige et udbygget Begravelse med Døre for, hvori hviler hendes Salig Herre; nest ved har hun ladet bygge en indlukt Stoel til Herskabet. Desforuden er her et Epitaphium over Velbyrdig Anders Emmichesen og Frue Margrete Sehested.
- c) Kirken er med Taarn og to Klokker. Alter-Tavlen er ziirlig malet og givet 1598 af Knud Bille og Berte Banner. Paa Klaken staaer: Claus Bryske og Berte Giöe 1563. Prædikestolen er med de Podebuskers Vaaben. Kirken kaldes efter den derved forhen værende Bye Hundstrup, som da Byen afbrændte, blev paa et andet Sted opbyggt, nemlig hvor nu Krogsbølle er, saa at Kirken kaldes snart Hundstrup og snart Krogsbølle. Frue Berte Banner,
- Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Claus Bryske og Knud Billes Enke, døde 1591 og Hendes Liig har været der i Kirken balsomeret.

- d) Kirken er med Taarn, og en Klokke, hvorpaa en Mand i fuld Positur siddende paa en Stok, og derved en Løve og to Fugle. (561)
- e) Næraae Kirken er liden med et Taarn og en Klokke fra 1675. Paa Prædikestolen staaer: 1576 Mauritz Podebusk og Frue Magdalena Sehested. Annexet er Høyerup.
- f) Kirken er liden med et Bindingsverks Taarn og en Klokke. Rugholm menes at have været beboet af Adel, men er nu en Avlsgaard. Af Vederslev Marker er Dalemark sandig og med smaa Lyngbanker, som er usædvanligt i Fyen.
- g) Kirken er en Kors Kirke med Taarn og en Klokke; Oberste Cham og hans Frue ere der begravne. Ebel Øe hører hertil, hvorved er Ebbe og Flod. Annexet er Grindløse.
- h) Kirken er en Kors Kirke med Taarn Hvad Isr. Elisabeth og Eleonara Svave til Herritslefgaard 1618 have givet til deres Begravelse der i Kirken, er anført i Hofm. Fund. Tom. V. pag 264.
- i) Kirken er bygt tet ved Herre-Gaarden Kiørup, den har tilform staaet ved Agernæs Bye, hvor endnu er et Bede Huus og Kirke-Gaard; bemeldte (562) Kiørerup Kirke er meget anseelig med et høyt Taarn og tre Klokker. Af den i Muren indsatte Steen sees: at Kirken er tagen under Bygning 1534 af Claus Putbus til Kiørup, og 1576 af Hans Søn Mauritz Putbus forfærdiget. I Samme er høye lukte Stole, et afdeelt Chor, Herskabets Stoel, en ziirlig Alter-Tavle og Prædikestol, givet 1721 af Malte Greve af Putbus. Under Hvelvingen er et Crucifix af Chrystal indfattet i Sølv 1½ Alen lang. Et hvelvet Begravelse, hvori hviler Greve Malte Putbus og hans Grevinde, i tvende Steenkister, samt fem Børn. 1601 fik Claus Potbus Kongelig Tilladelse at lade Agernæs Kirke afbryde, og Sogne-Folkene at høre til Kiørup Kirke. 1602 blev der trettende Søndag efter Trinitatis første gang holdet Prædiken i Kiørup Kirke, da hver fik sit Stole Stade. Da der løber en Revier ind af Stranden imellem Kiørup og Agernæs Bye, om Menigheden skal passere til Kirken, er det ved Rescript af 26 December. 1761 tilladt Menigheden, som hører til Kiørup Kirke, om Vinteren fra Michels Dag til Paaske at betiene sig af Agernæs Bede-Huus, og at al Gudstienestes-Forretning der i samme Tid maa holdes. Annexet er Hundstrup. Hvad til Skolen, Hospital og Fattige er givet, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 274. (563)

Bierge-Herred i Odense Amt.

Bierge-Herred menes at have sit Navn af de bekiendte høye Muncheboe Bierge eller Banker, thi ligesom man paa hiin Side Odense Fiord kalder Landet for sin Jevnheds skyld Sletten, saa kalder man det paa denne Side Fiorden Bierge-Herred; merkeligt er det: at naar det i Tordenveyr seer ligest ud efter Regn i Vesten, vil Skyerne gierne skilles ad over disse Banker, hvorudover man siger saavel i Hindsholm som Drigstrup Sogn, at Muncheboe skiller dem ved mangan en Regn; formodentlig gjør Situationen af de høye Banker imellem to Strande meget dertil.

Beliggenhed. Herredet ligger som usædvanlig i tvende Amter, nemlig: De aatte Sogne i Odense Amt, og Kierteminde med Hindsholm, som (563) bestaaer af fire Sogne i Nyborg Amt. I Atlas

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Daniæ er Kierteminde anført til Odense Amt, og pag. 518 Hindsholm til Salling-Herred, hvilket forhen forklares pag. 518, nemlig: at de fire Sogne paa Hindsholm hører til Bierge-Herred i Nyborg Amt, men da Autor har fulgt Landmaalings-Listen overalt, saa har denne Forandring indsneget sog; ja man finder endog i gamle Fortegnelser, førend Landmaalingen skeete, at Hindsholm-, Bierge- og Aasum-Herreder har fordum lagt til Nyborg Lehn, da dog de to sidste efter Landmaalingen hører til Odense Amt.

Fordum har vel Kierteminde hørt til Odense Amt, thi den har ey alene været Odense Losse- og Lade-Plads, men ligger virkelig med al sin Eyendom paa Odense Amtes Grund.

Hindsholm har fordum havt sin egen Herreds-Foged og Skriver, da det blev kaldet Hindsboe Ting; nogle mener: at den har sit Navn af den Søe-Røver Hindse, som bemægtigede sig denne Halv-Øe, da den var fuld af Skov, og midt igiennem Kalve-Have var Seylads forbi Mesinge Borg, ja man skal da have kundet seyle ind paa Vibye Mark, hvor han lod bygge et Castel, som fører endnu samme Navn, og hvor man ofte opløyer Muur-Steen af dens Rudera; formodentlig har endnu Hertugens Skov ved Schelenborg Navn af ham; andre vil forklare det Navn Hinds af hiin Side, og saaledes skulde Hindsholm betyde paa hiin Side Veilen. Hvad Herredets Jurisdiction angaaer, da har Bierge-Herred og Hindsholm altid været under en Provst, men da Ulrichsholm i Bierge-Herred fik Birke-Ret 1659, og Schelenborg paa Hindsholm ligeledes 1680, blev Bierge- og Aasum-Herreder i Odense Amt sammenlagde under et Ting, kaldet Langeskou-Ting i Rønninge Sogn, ved Kongelig Rescript af 22 December. 1686; men den øvrige Deel af Hindsholm, som ikke ligger under Schelenborg Birke-Ting, ved (564) Kongelig Rescript af 20 Januarii 1764 henlagt under Kierteminde Byetings-Ret, dog ey med andre Bekostninger end som det kunde være et Herreds- Eller Birketing paa Landet.

Endskiønt dette Herred har gandske faa eller snart ingen Selveier-Bønder, men de fleste ere Hovnings-Bønder, ere de dog for den største Deel i temmelig god Stand, da Folkene ere stræbsomme og flittige til at oppasse deres Forretninger inden og uden Huuset.

Frugtbarhed. Herreder er frugtbar og kornriigt, dog med nogen Forskiel paa Udkanterne; Rug saaes her ikke meget, og den har paa nogle Aar slaaet merkelig feyl; Byg og Erter saaes i Overflødighed, og ansees som den viseste Sæd; Havre og Vikker saaes ikkun lidet, og Boghvede alene paa Udsiderne eller paa de slettere Steder. Derimod savnes mange Steder, saasom imellem Fiorde og paa Hindsholm, Eng, Tørv, Skov og Giersel, endskiønt nogle Sogne eller Byer i Herreder have Forraad derpaa, saa de endog kan forsyne andre tilligemed sig selv.

Skove. De beste Skove der i Herreder ere ved Herringe, Lundsgaards, Ulrichsholms og Østergaards Skove; ved Ulrichsholm, Skousboe, Hveringe og Broelyke har de lagt temmelig stor Flid paa at anlegge Steen-Gierder; ved Strand-Siderne og imellem Fiordene betiene nogle sig af Tang-Gierder, hvilke, naar de understøttes af Steen, staaer ret got; Havets Grøde gjør altsaa denne bare Egn megen Tieneste.

Fiskerie. Fiskerie bruges alene ved Kierteminde, men snart ikke af Bønderne paa Landet, hvilket er saa meget mere at beundre, saasom Stranden gaaer saa vidt omkring baade uden om

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

og inden i Herredet; ferske Søer gives der ingen, og ere derudover temmelig rare der i Egnen; overalt er Egnen smuk, og Landet for største Deelen meget got. (565)

Indbyggerne hver efter sin Stand ere meget gode Folk, sparsommelige, og af en frie og utvungen Levemaade. Ildebrand, saavel Tørv som Brænde er meget kostbar, og Veyene i Besynderlighed om Vinteren, ere meget slemme og snart impassable.

Herreder adskilles to gange ved Kierteminde og Odense Fiord. Kierteminde Fiord tager sin Strekning for halvanden Miil, thi saa vidt gaaer den i Landet, og omgives gandske af Herredet. Odense Fiord kommer vel Herredet mindre ved, og gjør i sig selv ikkun Grændse-Skiellet imellem dette og Lunde-Herred paa Sletten; men fra Odense Fiord Vesten for Drigstrup og Mesinge Sogne falder en stor Veyle ind just imellem bemeldte Sogne.

Fra Kierteminde Fiord, hvor den ender sig ved Muncheboe er der ikkun en fierding Vey, nemlig Muncheboe Mark over, til Odense Fiord; men Veilen falder saa dybt ind, at den afskier Hindsholm paa en tredje Deel af en fierding Vey nær fra det øvrige faste Land. Her gaaer den saa kaldede Baadsbek, og naar der blæser en sterk staaende Nordvest Vind, drives Vandene saa sterk ind i Odense Fiord, at Veilen gaaer over alle sine Breder, og igiennemskiær bemeldte Baadsbek saaledes, at de høye Vande falder ud igien i Havet mod Øster; paa saadan Tid er Hindsholm en virkelig omflydt Øe, gandske adskilt fra Fyens Land, og da maa man lade sig sette over med Baade, hvorfor Bekken kaldes Baadsbek. Derefter, naar en god Østenvind blæser, gaaer Vandet igien bort, og da gaaer man atter tørskoet over til Hindsholm, saa at det ikke kan spores, at man nogensinde havde havt fornøden at segle derover.

Formedelst saadan Vandenes forunderlige Løb og Magt i dette Herred, siges Herredet af sine Indbyggere paa en naturlig Maade at være deelt ui tre Deelee: Den yderste Deel er paa hiin Side Veilen (566) og kaldes Hindsholm, den mellemste Deel imellem Kierteminde Fiord paa den ene Side, og Odense Fiord tilligemed Veilen paa den anden Side, og den inderste Deel er ind ad Landet.

Hvad Veilen angaaer, da haver en Tolder ved Navn Johan Madsen i Kierteminde for 100 Aar siden paa egen Bekostning gjort en Dæmning lige over Veilen imellem Over Kierbye og Torup, og er endnu Kiendetegn af samme at see, endskiønt den er gandske ruineret; bemeldte Tolder pløvede og saaede engang inden for Dæmningen, men høstede ikke, thi Verket gik overstyr, hvorved han blev eb fattig Mand. Dersom Lods-Eyerne paa begge Sider af Veilen vilde sette det i fuldkommen Stand, synes efter al Formodning, at Arbeidet rigelig kunde betale sig selv, og meget Land frelses fra Stranden, da der groer det rareste Græs, og tillige torde der være Tørveskiær, som ere de Ting denne Egn meest behøver.

Angaaende Kierteminde Fiord, da har Sal. Oberst-Lieutenant Brugman til Ulrichsholm havt i Sinde, at tage den største Deel ind ved at sette en Dæmning og Sluse for Vandet, hvortil han havde Kongelig Tilladelse, men begyndte dog aldrig derpaa; formodentlig vilde og Fiordens Forkortelse have havt en ond Virkning for Kierteminde, da den sterke Strøm, som gaaer, matte tabe sin Kraft og Indløbet blive stoppet.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Indbyggernes Antal. I Bierge-Herred og Hindsholm, Kierteminde undtagen, var 1769. Mandkiøn 2563, og Qvindekion 2545 Siele. Det contribuerende Hartkorn i Bierge-Herred og Hindsholm, foruden Kierteminde, er 2839 Tdr., privilegered 778 Tdr., Hovedgaards Taxter, 702 Tdr. Hartkorn.

De lærde Mænd, som ere fødte her i Herredet ere: Magister Hans Tausen, fød af en Bonde-Familie i Birkende 1494, og døde som Biskop i Ribe 1571. Doct. Lauritz Jacobsen Hindsholm, fød i (567) Vibye Præste-Gaard 1600, døde Biskop i Odense 1663. Doct. Ancher Anchersen, fød i Kierteminde 1644, døde Biskop i Ribe 1701, Magister Frantz Thestrup, fød i Dalbye Præste-Gaard 1653, døde Biskop i Aalborg 1735 med flere.

Kierteminde. Kierteminde en Kiøbstæd, som herefter beskrives; Drigstrup er Annexet til samme.

- 1) Kiølstrup Sogn, (a) Kiølstrup Bye, 4 G. 9 H. Kiertinge Bye, 13 G. 9 H. Ladbye, 12 G. 12 H. Kierup, 1 G. 2 H. Ulrichsholm en Herre-Gaard, af Hundslev Bye, 8 G. 13 H. (568) Munkeboe Bye, 14 G. 23 H. Dræbye, 17 G. 14 H. Trellerup ligger under Østergaard. Tornøe, 1 G. Vikelsøe en Øe, 1 H. Østergaard en Herre-Gaard, er lagt til Munkeboe Sogn med Kongelig Tilladelse siden 1751. Dringstrup, 11 G. Lille Vibye, 6 G. Over Kierbye, 11 G. Bregnøer Bye, 7 G. 2 H. Hundslevgaard med 5 H.
 - 2) Munkeboe Sogn, (b) Munkebie Bye, 14 G. 23 H. Dræbye, 17 G. 14 H. Trellerup under Østergaard. Tornøe, 1 G. Vikel Øe, 1 H Østergaard en Herre-Gaard.
 - 3) Drigstrup Sogn, (c) Drigstrup Bye, 11 G., hvoraf et er et Boel, 5 Huuse foruden Degne-Boeligen. Lille Vibye, 6 G. Over Kierbye, 11 G. 5 H. Bregnøer Bye, 7 G. 2 H. (569)
 - 4) Marsløv Sogn, (d) Marsløv Bye, 11 G. 14 H. Rastrup, 4 G. Hoerlev Bye, 9 G. 7 H. Veyrup eller Veirup Herre-Gaard. Klarskou Gaard. (570)
 - 5) Birkende Sogn, (e) Birkende Bye, 18 G. 19 H. Nonneboegaards Jorde ligger under Veyrup, Selleberg en Herre-Gaard. Vilhelms Mølle og 2 H. Skiftemose, 1 B.
 - 6) Rynkebye Sogn, (f) Rynkebye Bye, 14 G. 27 H. Urup Bye, 9 G. 6 H, af Hundslev Bye, 4 G. 1 H., hvoraf den ene Gaard (571) giver Tiende til Kiølstrup. Tvinge Bye, 4 G. 4 H. Skousboegaard Herred-Gaard har 3 Huusmænd i Lykkerne. Brabels Mølle, 2 H-
 - 7) Agedrup Sogn, (g) Agedrup Bye, 4 G. 2 H. Bullerup Bye, 7 G. 7 H. Bullerup Mølle. Vester Kierbye, 12 G. 6 H.
 - 8) Refninge Sogn, (h) Refninge Bye, 21 G. 21 H. Lundsgaards Skov-Huuse, 6 H. Lundsgaard en Herre-Gaard. Iershave en Herre-Gaard, nu under Lundsgaard.
- a) (567) Kirken er med Taarn og en Klokke, i meget smuk Stand; den har ziirlig Alter Tavle og Orgelverk givet af Oberst-Lieutenant Gotske Hans v. Brugman til Ulrichsholm. Under Taarnet er et Epitaphium over ham, og i Begravelset er han med Fruer; Geheime.Raad Huusmands Datter, og Oberste Kraghs Datter, med endeel Børn og Børne-Børn nedsat. Paa den Nordre Side af Kirken er tilbygt et Begravelse ed Jern-Gitterverk for, hvori er indsat i en Steen-Kiste: Major Friderich Ulrich v. Heinen til Ulrichsholm, død 1761; foruden dette

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Begravelse har han ladet Alter-Gulvet legge med sorte og hvide Fliser, givet et Jern-Gitterverk om Alteret, et Pulpitur til Herskabet, nye Stole i Kirken, og ziirlig Alter-Tøy. Desuden er et Epitaphium over Velbyrdige Acheleie til Skenderup. E Lyse-Krone givet af Birke-Dommer Erich Christensen, og et Skib af nogle Skibsfolk. Ved Kirken er et Hospital stiftet af bemeldte Brugman, see Hofm. Fund. Ton. V. pag. 289 og Tom VI pag. 308 310. I Hundslev Bye er foruden bemeldte 8 Gaarde og 13 Huuse, endnu 4 Gaarde og 1 Huus til Runkebye Sogn, af hvilke den enes Korn-Tiende hører til Kiølstrup. Hundslevgaard af 15 Tdr. Hartkorn, er en stor Bonde Gaard, og har tilhørt de Riisbricher og Oberst-Lieutenant Brugman, men ligger under Ulrichsholm. Kierupgaard kaldtes forudm Kiel, har været en Herre Gaard og beboet af Adel 1581 og 1595 af Anders Kaas, samme hører nu under Østergaard. Kiertinge Bye menes at have givet Kierteminde og Fiorden Navn. Fra denne Egn kommer mange tørre Kirsener. Annexet er Agedrup. (568)

- b) Kirken er med Taarn og en Klokke, og er i meget god og smuk Stand. I samme er et Epitaphium over Hans Oldeland til Trellerup med Frue Sophie Hvas og Frue Ingeborg Gyldenstjerne 1635, see Marm. Dan. Tom. I pag 256. Et dito over Præsten Eiler Jacobsen, 1618. Et dito over Consistorial-Raad og Præst Claus Johansen Vedel, død 1748 79 Aar, Præst 53 Aar. Paa en Tavle er en Inscription, at Torden slog ned i Kirken og paa Ulrichsholm den 29 Januarii 1730 men gjorde dog ingen Skade. Tornøe og Vikels Øe er to Øer. Herre-Gaarden Østergaard hører nu til dette Sogn og er taget fra Kiølstrup Sogn 1751. Trellerupgaard, som var beboet af Frue Thale Abildgaard, Hans Oldelands Enke 1588 er for længe siden afbrudt, og Jordene lagt under Østergaard. Dræbyegaard har tilhørt Hans Urne 1581 og 1588 men hører nu til Ulrichsholm og beboes af to Bønder. Hvad til Hospitalet er givet see Hofm. Fund. Tom. V. pag 287.

- c) Kirken er med et anseelig Taarn, paa Klokken staaer dette Vers:

Anna Sidonia af Putbusch Fri-Herreinde.

Til Lundsgaard Æyerske, om hende bær jeg Minde,

Saa tidt min Knebel mig indvortes staaer og banker;

Jeg da med Lyden min Guds Folk til Kirken sanker. (569) 1702

Alter-Tavlen er smuk og forestiller Christus, som med sine Disciple holder Nadvere; desforuden endeel gudelige Inscriptioner. Paa Prædikestolen staaer Aarstallet 1703. Nederst i Kirken er et Tralverk, hvor Daaben har været 1589, men er 1730 flytte op i Choret. Kirken er sat i Stand 1770 af Cammer-Herre Juel til Lundsgaard, han har og 1765 ladet en nye Sølvs Kalk og Disk, indvendig forgylt, omgiøre. Efter Tradition kaldes Kirken St Nicolai Kirke; den har tilforn været annectered til Mesinge Sogn, men da den sidste Præst omkom i en Baad ved Baadsbek, er Drigstrup Sogn lagt til Kierteminde, som et Annex. Bønderne ere flittige Arbeydere, sparsomme, og dyrker deres Jorder til gavns, men ere høyt ansatte i Matriculen, ligesom paa flere Steder. Paa Markerne findes nogle Offer-Steder og Hedenske Begravelser, nemlig paa Drigstrup Mark 2, paa Vibye Mark 1, paa Kierbye Mark 1, og paa Bregnør Mark et Hedensk Begravelse. I Svenskens Tid 1658 blev af 35 Bønder i Drigstrup Sogn kun fire tilbage, saa meget blev dette Sogn medtaget.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

- d) Kirken er med Taarn, den ene Klokke er givet 1653 af Hans Brodersen, og den anden 1745 af Major Lövenhielm, som og ind- og udvendig har ladet Kirken sette i Stand. Ved Alter-Foden er tvende Liig-Stene med udhugne Portraits og Vaabner over Hans Stisen til Veyrup, død 1546 og Anne Friis 1536 see Marm. Dan. Tom. I pag, 255. I Begravelset er endeel Liig fra Veyrupgaard, deriblant: General-Lieutenant Hans Lövenhielm, Stam Fader til Familien, fød i Angelen 1627, død 1699. General-Major Hans von Lövenhielm. Mette Lövenhielm, Oberst Marskalks Enke, fød 1668, død 1738, og Major Erich Lövenhielm, død 1762. Frue Birgitte Rotkirk Vensels Datter, Biörn Kaases Frue til Veyrup, død 1666, 32 Aar. En Liig-Steen over Sogne-Præsten Magister Hans Bormand, død 1690, 37 Aar. I Sognet er Klarskougaard, en Eyendoms Bonde-Gaard, som 1746 kostede 1800 Rdlr., 1768 (570) 5000 Rdlr. Hoerlev Bye kaldes og Høglev. Annexet er Birkende.
- e) Kirken er med Taarn og en Klokke, givet af Major Lövenhielm, som nyelig har ladet Kirken ind og udvendig sette i Stand. Den berømte Magister og Biskop Hans Tausen er her fød 1494 og død 1561. Dette Sogn har god Eng, Tørveskiær og Giersel, og kan i Synderlighed med Tørv forsyne de Beboere imellem Fiordene og Naboerne.
- f) Kirken er omsat med Træer, har et Taarn med to Klokker og er istandsat 1752. Dens Ornamente er givet 1651 af Henrich Gyldenstjerne til Skousboe. Alter-Tavlen er givet 1759. En Sølv beslagen Alter-Bog og et Pulpitur er givet af Frue Friderica Lovise Kragh, Chr. Rosenkrantz's Enke til Skousboe. Positivet 1651. Kalk og Disk 1662. C. V. det mindre givet af Erich Lykke og Frue Öllegaard Sehested 1699. I Choret er et aaben Begravelse med Liig fra Skousboe og Præsternes Liig. I Muren er to Stene indsat paa hver Side af Taarn-Døren med udhugget Crusifix og Figurer. Capellet til Rynkebye Kirke er bygt 1656 der i er følgende Liig: Henrich Gyldenstjerne til Skousboe, død 1680. Frue Jytte Gyldenstjerne, Axel Urnes til Ryegaard, død 1673. Frue Elisabeth Podebusk, død 1680. Knud Bille til Skierildgaard og Ørumgaard, død paa Ørumgaard 1684. Knud Bille til Skierildgaard og Ørumgaard, død paa Barridskou 1696. Ritmester Erich Lykke til Skousboe, død 1701, over ham er to Faner; hans Frue var Öllegaard Sehested, som siden fik Geheime-Raad Christian Rosenkrantz. Frue Mette Gyldenstjerne til Taarupgaard, Knud Billes til Skierildgaard, død paa Tarupgaard 1713. Frue Öllegaard Sehested, død paa Skousboe 1717; (571) hendes Mand Geheime-Raad Christian Rosenkrantz til Skousboe, død 1736, og anden Frue, Frue Friderica Lovise Kragh, død 1766. Ritmester Erich Lykkes Børn, Niels og Margrethe, døde smaa. Henrich Juul, død 1659 1 Aar gammel, nok tre smaa Kister med Børn. Borrisholm eller Borgisholm er et Sted uden for Urup Bye, hvor der har staaet et Herre-Gaard, som Rudera og Graverne endnu udviser. I Byen har været et Gaard, beboet af Peder Norbye 1555 og Anna Norbye, samt en Bassel til Urup, nu er samme en Bonde-Gaard. Annexet er Refninge.
- g) Kirken er med Taarn og er i standsat 1756, samt med nye Stole og Pulpiturer forsynet af Eyeren Major von Heinen til Ulrichsholm.
- h) Kirken er med Taarn og en Klokke, givet af Frue Anne Sidonia Fri-Herrinde af Putbusk 1722. Kalk og Disk givet af Henrich Lytzau og Frue Dorothea Harsdahl 1703. Hvad ril Skolen er henlagt, see Hofm. Fund. Tom. VI pag, 312, og Hospitalet, Tom. V. pag 290. Lynosgaard eller Lindsgaard var forud en Herre-Gaard, og har tilhørt Hovenskindt, Eyler

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Bryske, Claus Erichsen, Palle Ulfeld, som døde 1531 i hvis Tid Gaarden er afbrudt og lagt under Lundsgaard. Sognet er et Annex til Rynkebye. Clauslund Bek ligger imellem Flostrup og Refninge, og gjør paa et Sted Skiel saavel imellem Bierge og Vinding Herreder, som og imellem Odense og Nyborg Amter. Brabek ligger imellem Rynkebye og Birkende Sogner, og over begge behøves Broer. (572)

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Som er fire Sogne, nemlig:

- 1) Dalbye Sogn (a) Dalbye Præste-Gaarden, Præste-Gaarden, Mosegaard, 14 G. 16 H. Hersnappe Bye, 15 G. 6 H. Bircheberg, 2 G. 1 H.
 - 2) Stubbedrup Sogn, (b) Stubbedrup Bye, 5 G. 2 H. Martofte Bye, 19 G. 21 H. Lang eller Landet, 5 G. 2 H. Grønlund (573) er en Meier-Gaard. Egense eller Igense, 2 G. Bogense en Halv-Øe, 3 G. Nordskov Bye, 7 G. 7 H. og et Skjøtte-Huus. Snabe, 1 G. med 1 Boelsted og 1 H. Scheelenborg en Herre-Gaard.
 - 3) Mesinge Sogn, (c) Mesinge Bye, 10 G. 11 H. En Veyr-Mølle. Midskov Bye, 12 G. 15 H. Torup Bye, 9 G. 1 H. Sahlbye, 18 G. 10 H. (574)
 - 4) Vibye Sogn, (d) Vibye, 13 G. 16 H. En Veyr-Mølle, Maaløe, 14 G. 18 H. Lykegaard, 3 H. Romsøe, 1 G. 1 H. (575) Kikkenborghuus, 2 H. Hveringe Herregaard, paa Eenemarken 1 H. Bøgebiorg en Meier-Gaard. Lille Bøgebiorg, 1 G. 1 H. Skoven, 1 G. 1 H. Hytteballe, 1 G.
-
- a) (572) Kirken, som kaldes St. Laurentii, er med Taarn og har to Klokker fra 1730; den blev renoveret 1764. Under Taarnet er et Begravelse, hvori hviler General-Lieutenant Baron Schak Brockdorf og Frue med fire Børn, samt Generalens Søster fra Sachsen. Baron Friderich Brockdorfs Frue Sophie Rantzau. Cammer-Herre Baron Friderich Brockdorfs Frue Sophie Rantzau. Cammer-Herre Baron Schak Brockdorfs trede Børn. Et Epitaphium over Præsten Niels Clausen, død 1642. Over Anne Schmidt Datter har været en Tavle, som nu er borte; hun har havt fem Mænd, af hvilke de tre vare Præster, en Degn og en Bonde. Med de tre første havde hun 11 Børn, og døde 1611, 90 Aar. Ved Hersnapper Bye er en Veyr-Mølle, dog paa Scheelenborg Hoved-Gaards Grund. Annexet er Stubberup.
 - b) Kirken kaldes St. Petri, har et høyt Taarn, som er et Vaertegn for de Søfarende, og kaldes den hvide Jomfrue. Klokken er givet af Erich Hardenberg til Matterup og Anne Rønnov 1600. Paa Lysestagerne staaer Axel Brahes og Drue Kirsten Hardenbergs Navne; paa den Tavle, som bemeldte Frue 1635 skal have ladet opsette i Kirken, stod følgende: 1293 døde Marsk Stig Andersen Hvid, fordum Hovedsmand for de Landflygtige paa Hielm og ligger her begravet, see Hvitf. Pag. 304. Betingii Flora Dan. pag. 419. Marm. Dan. Tom. I. pag. 253. Men nu findes hverken Liig-Steen eller Kiendetegn, hvor han skulde være begravet; Tavlen er ogsaa borte, fordi man paa den Tid holdt for, at den i Kirken fundne eurieuse, men mørke Gravskrift, var over Marsk Stig; men Herr Lucoppidans Meening er langt rimeligere, nemlig: At (573) Gravskrift skal have været over Biskop Ricolf i Odense, som døde 1143,

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

hvis Navn findes temmelig tydelig, men ikke Marsk Stigs Navn. S. Danske Magazin Tom. III. pag. 194 sq. Et Epitaphium over Sogne-Præsten Petr. Andersen. Kirkens Taarn er begyndt at bygges af Axel Viffert, Lehnsmand i Nyeborg, og forfærdiget 1600 af Erich Hardenberg. Paa Grønlund Mark er en Høy, kaldet Steyle-Høy, hvor tolv Røvere ere henrettede; der findes og en Deel Hedenske Begravelser, see Atlas Dan. Tom. III. pag 586 og 587. Lang er en Øe, Bogense en Peninsel, Grønlund er en Meier-Gaard af 17 Tønder Hartkorn, hvorpaa holdes 110 Kiøer; paa den Mark ved Søkanten menes at Slottet Sappisborg har staaet. Under Grønlund ligger to smaa Græs-Øer, nemlig Veile-Øe og Veile-Kalv, hvorpaa voxer vilde Asparges. Nordskov kaldes i de gamle Kiæmpe-Viser Nordenskou, hvis Marker er omringet af Beltet paa de tre Sider. Derved er et Promontorium, kaldet Fyens Hoved, og Naturen har dannet en Havn imellem Melløe og Nordskov Marker, hvorfra Overfarten er til Samsø to Mile bred. Her kunde anlegges et got Fiskerie.

- c) Kirken har paa den Vestre Ende et Taarn, hvori er et Seyerverk og to Klokker, den ene med Inscription: 1505 Susanna vocor Cathrine, og den anden: 1462 Mag. Laurentius. Paa den Østre Ende har Kirken et smuk Spiir, og indvendig er en ziirlig Alter-Tavle og Prædikestoel med gudelige Inscriptioner. Paa et Skab læses dette: 1500 O vere dignæ hostia, per qvam fracta sunt Tartara. Klaken er givet af Rasmus Hiort (574) 1584. En Liig-Steen med Portrait og Vaabner over Frue Regitze Ulfeld, Christopher Ulfelds Datter og Erich Hardenbergs Frue til Torselunde, død 1571. En Liig-Steen med tre Portraiter over Anders Bielke til Ballinggaard, som hastig blev taget af Dage 1588, hans Frue Anne Hardenberg til Torselunde, død 1612, og Sivert Sehested, død 16- see Marm. Dan. Tom I. pag. 245. En Liig-Steen over Præster og Herreds-Fogder. Kirken kaldes St. Karens, med den blaae Kaabe. I Torup Bye har været en Herre-Gaard kaldet Torslundegaard, som har tilhørt bemeldte Erich Hardenberg og Frue Regitze Ulfeld, og siden hans Datter Anne Hardenberg; af Bygningen staaer endnu noget og beboes af to Bønder. Angaaende Hospitalet, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 297. I Sognet er endeel Hedenske Begravelser og Altere af meget store Stene.
- d) Kirken er med et lider Spiir paa den Østre Ende, og Taarnet er ved den Søndre Side, fire Favne fra Kirken, med to Klokker, den ene givet af Frie Mette Rønnov, Jacob Vifferts til Broelykke, 1596; den anden er uden Inscription, givet af Lorentz Pedersen til Broelykke. Kalk og Disk er givet 1641 af Knud Ulfeld til Urup med Portrait over Jacob Viffert og Frue Mette Rønnov med 16 Ahner, uden Inscriptioner. I Begravelse er nu alene Cancellie-Raad Lorentz Pedersens og Frues Liig. Paa et Plankeverk staaer disse Navne: Anne, Maria, Franciseus, Catherina, 1709. Dom-Provst Hans Urne i Odense skienkede 1503 til denne Kirke en Oxe og et Pund Korn. Hvad til de Fattige er givet, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 284. Romsøe er en liden Øe i Beltet med god Skov, hører til Hveringe, og er en halv Miil fra Hinsholm. BøgebiERG er en Meier-Gaard paa den langt bortliggende Deel af Gaardens Hovedgaards Mark, saavel som og Skoven, Hytteballe, Lykkegaard og Romsøe, samt Snabe i Stubberup Sogn ere ikke anførte i Atlas Daniaë, fordi de hører under Hveringe Hovedgaards Taxt. Paa Vibye Mark findes Rudera af et Castel paa en Banke, hvorm forhen ved Herredet er meldet. (575)

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Odense.

Ælde og Navn. Odense Kiøbstæd er i Atlas Daniae anført fra pag. 426 til 430, hvortil kan legges følgende: At der menes, at OTHIN skal have havt en Residents paa Korsgaden midt i Byen, hvor og hans Essigies skal have staaet over den gamle grundmurede Bygning, som 1740. er ombygget, og skal samme have været ligesom det store Raadstue-Segel, der findes udstukket paa Byens Grund-Tegning pag. 426.

Lin. 7 staaer: at Byens Længde er 12000 Alen, men skal være 3000 Alen.

Lin. 10. Byen er inddeelt i fire Qvarterer, som har følgende Gader, nemlig Vester-Qvarteer: 1.) Torvet. 2.) Korsgaden, 3.) Paaskestrædet, 4.) Adelstrædet, 5.) Staalstræder, 6.) Dandsestrædet, 7.) Flachaun, 8.) Vestergaden, 9.) Graabrødre lille Stræde, 10.) Graabrødre store Stræde, 11.) Strædet ved Graabrødre Kirkegaard, 12.) Hoster Daare, 13.) Klaregaden, 14.) Pugestræder, 15.) Kirkestrædet, 16.) Klingenberg, 17.) Strædet ved Munke-Mølle Port, 18.) Strædet ved St. Knuds Kirke-Gaard, 19.) Strædet uden Vester Port. 20.) Heden, Bulbroe og Snapind, Nørre-Qvarteer: 21.) Nørregade, 22.) Paa Graverne, 23.) Vindegaden, 24.) Uden Nørregade, 25.) Skulenburg, 26.) Hans Jensens Stræde, 27.) Rams Herred. Over-Qvarteer: 28.) Overgade, 29.) Sorte-Brødre Torv, 30.) Bangs Boder, 31.) Øverstrædet, 32.) Mellemstrædet, 33.) Myntestrædet, 34.) Vor Frue Præstestræde, 35.) St Jørgens Gade, 36.) Uden St. Jørgens Port og Mølle-Gaarden. (576) Norder-Qvarteer: 37.) Nedergaden, 38.) Vor Frue Stræde og Kirke-Gaard, 39.) Møllebroegade og uden for Mølle-Broe, 40.) Kragssberg.

Gaarde og Huse. Gaarde og Huuse er 933, men i mange er mere end én Familie, og i sær i ordinaire Borger-Huuse og Vaaninger, samme er assecureret i Brand-Cassen for 524600 Rdlr.

Indbyggere. Indbyggere ere:

Stift-Amtmanden,

Biskoppen,

Amtmanden over Nyeby Amt,

1 Amtsforvalter,

1 Doctor Medicinæ,

1 Landstings Hører,

15 fornemme Familier,

Staben af to Regimenter Cavallerie og

fem Esquadroner Dragoner med deres

Officerer,

1 Borgemester,

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeby Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus VI 1774 Del 8

2 Raadmænd,	1 Garver,
1 Byefoged,	2 Giørtlere,
1 Bye- og Raadstueskriver,	4 Glarmestere,
4 Sogne-Præster,	5 Grovsmede,
3 Capellaner,	6 Guldsmede,
4 Catecheter og 1 Klokke,	46 Handskemagere,
1 Degn,	4 Hattemagere,
3 Organister,	3 Hiul og Karetmagere,
6 Professores og Rectores,	1 Kammager,
5 Hørere og Cantor,	2 Kandestøbere,
1 Tolder,	11 Kleinsmede,
1 Controleur,	5 Knapmagere,
1 Veyer og Maaler,	4 Kobbersmede,
1 Vrager,	3 Ledertouer,
2 Postmestere,	2 Malere,
3 Procuratorer,	6 Muurmestere,
2 Bogtrykkere,	1 Møller,
1 Apotheker,	5 Peruqvemagere,
3 Chirugi,	9 Pottemagere,
1 Sukker-Mester,	4 Rebslagere,
1 Sæbe-Mester,	9 Sadelmagere,
4 Farvere,	70 Skoemagere,
34 Kiøbmænd,	1 Skorstensfeyere,
43 Vertshusholdere.	33 Skrædere,
Af Haandverkere og Laug:	7 Slagtere,
13 Bagere,	15 Snedkere,
2 Barberer,	2 Stolemagere,
1 Billedhugger,	2 Sverdtfeyere,
1 Blikkenslager,	4 Svineslagtere,
1 Blyetækker,	1 Tobaksspinder,
2 Bogbindere,	3 Tømmermestere,
2 Broelæggere,	3 Uhrmagerer,
1 Buntmager,	16 Vognmænd,
10 Bødkere,	8 Vævere.
4 Dreyere,	
9 Feldberedere,	

Borgernes Antal er omtrent 1000, i Aaret 1769 befandtes 5209 Siele af begge Kiøn, foruden de Militaire. (577)

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiqviteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Torvene ere tre, nemlig: Det store Torv, det mindre, kaldet Flakhaven, og der Torv hvor Kaget staaer.

Torve-Porte. Portene ere: St. Jørgens-, Mølle-Broe, Munke-Mølle, Vester-, Nørre-, og Vindelgade-Porter.

Landstinget. Fyenboe Landsting er i Aaret 1656 holdt paa Odense Raad-Huus, men om Landstinget paa de Tider har bestandig været holdt paa Raad-Huuset, eller det ikkun, formedelst én eller anden Aarsag er holdt der eengang eller to, kan ikke forvist siges. Men i lang Tid derefter, og maaskee før, har Landstinget sædvanlig været holdt i Graabrødre-Closter, som er det her i Odense værende almindelige Hospital. Det Sted i Graabrødre Kloster, hvor Landstinget, som meldt er, holdtes, var et fugtig, gammel forfalden og øde Sted, hvor der og hverken for Rettens Betientere, eller for Parterne var den Beyleghed, som ved en Under-Rat, hvorforre efter da værende Lands-Dommers Herr Etatz-Raad Jörgen Brahe til Hvedholm, og Herr Cancellie-Raad Matthias Rosenvinge til Ørbechlunde, deres Ansøgning og Forslag, Høystsalig Kong FRIDERICH IV. allernaadigst bevilgede den 11 Novemvr. 1704, at de i dets Sted et beqvemt Huus paa et beyleligt Sted i Odense, til et Landstings Huus maatte kiøbe, og til dets Indkiøb, Indrettelse og Vedligeholdelse nyde og lade oppebære af enhver, saavel udi Fyen, som i Langeland, være sig af Adel eller Uadel, Geistlig eller Verdslig, saavelsom og af dennem, der vinder deres Sager ved Landstinget, hvad enhver, efter sin egen Villie og Vilkaar, dertil selv godvilligen vil give og forære; item: Bøder ved Hiem- og Landsting, saa og at samme Landstings Huus derefter for alle Kongelige Skatter og Contributioner maatte være frie og forskaanet; og som bemeldte Lands-Dommere havde erbudet dem, at ville gjøre Forskud til Landstings-Huuset Indkiøb, Indrettelse og Vedligeholdelse, saa maatte de (578) igien gjøre dem betalt af hvis, som saaledes indkom, og skulle Efterkommere betale deres Arvinger det Manglende, og dermed continuere, indtil den fulde foreskudte Summa blev afbetalt. Til dette nye Landstings-Huus blev først i Aaret 1705 for 350 Rdlr. kiøbt den gamle grundmurede Gaard imellem Raad-Huuset og St. Knuds Kirke, som kaldtes Adelens Gaard; (*) samme blev nedbrudt, og foran har en smuk broelagt Plads i en regulair Fiirkant med Stakit-Verk omkring, hvorved staaer ni Linde-Træer, som giver en meget smuk Anseelse. Den første Steen til dette nye Landstings-Huus blev lagt den 24 Julii 1705, hvorefter Arbeydet blev foretaget og forrettet af Kongens Muurmester Hans Olufsen fra Kiøbenhavn med flere Haandverksfolk, saa at Huuset blev færdig Anno 1706, og Stakitverket 1707, der tilsammen kostede ved halvfierde Tusende Rixdaler.

(*) At den gamle Gaard, som blev kiøbt til Landstings-Huus, kaldtes Adelens Gaard, kommer deraf, at Herr Henrich von Putbusch til Kiørupgaard, som eyedede Gaarden, i Aaret 1634 solgte den til endeel Adelsmænd i Fyen, dog forbeholdt bemeldte Putbusch sig og Arvinger Andeel i Gaarden, som en anden af de Adels-Personer, der Gaarden kiøbte. Gaarden forblev saaledes i Adelens Eye, indtil 1682, da den, for Reparations-Bekostninger og Skatter, blev efter Dom udlagt til en Mand ved Navn Peder Rasmussen Mahler, som boede i Gaarden, og siden igien til hans Creditorer.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommene i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Landstings-Huuset bestaaer af en da moderne grundmuret Hoved-Bygning med en Skorsten paa hver Ende i Bygningen, samt en Qvist eller Frontespice i Midten, hvorpaa i Steen er udhugget Høysalig Kong FRIDERICH IV. i Bryst-Billede i Ramme med Krone over, og alle Slags Krigs-Armatur omkring, som paa sine Steder er forgyldt; derunder er Indgangen paa en huggen Steen-Trappe (579) op til Døren; inden for Døren er en stor Forstue, paa den Østre-Ende af samme tvende Kamre, og paa den vestre Ende en stor anseelig Stue med en Skranke tvers over, hvor Landstinget holdes. Archivet forvares i et med Jern-Stænger og Laase forsynet Skab, som staaer i Landstings-Stuen, og er fastgiort i Muren, og er ligeledes et udi det ene Kammer i den anden Ende af Bygningen.

Landstings-Huuset er i Brand-Cassen assecureret for 3000 Rdlr. og til dets Vedligeholdelse er ved senere Kongelige Rescripter giort den Indretning, at i alle Doms Sager overalt i Fyen og Langeland, betales ved Sagernes Begyndelse, af hver Part 10 Skilling ved Under-Retterne, 24 Skilling ved Ober-Retterne, der ved Aarets Udgang sendes til Landstings-Høreren, som derfor af legger Regnskab. Landstings-Huuset er vel vedligeholdt, og dets Gield betalt.

Af Protocoller findes ved Archivet.

Protocoller. 1.) Pante-Protocoller fra 1646. 2.) Dom-Protocoller fra 1661. 3.) Sandemænds Protocoller fra 1646 til 1686. 4.) Votum-Protocol fra 1739. 5.) Stevnings-Protocolle fra 1687. 6.) Gienparts-Protocolle over Doms-Acterne fra 1669. 7.) Sententz-Protocolle fra 1671. 8.) Forordnijngs-Protocolle fra 1687. 9.) Charactair-Protocol over Under-Dommerne fra 1739. 10.) Attest-Protocolle fra 1738. Foruden Kongelige Befalinger, Breve fra Collegierne, Adkomster paa Landstings-Huuset og deslige.

Langelands Landsting blev 1681 foreenet med Fyenboe Landsting, men af Protocollerne fra Langelands Landsting førend den Tid haves ingen.

Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Hr. Gabriel Ackeleye til Norskov, men Tiden vides ikke. Hr. Jörgen Urne til Hindemaae, i det 16 Seculo, vide Danske Atlas (580) Tom. III. pag. 559 og 578. Hr. Eiler Qvitzov til Lokkesholm 1608. Hr. Hans Kaas Povisk til Hollufgaard, blev Lands-Dommer 1646 og var den 16 September i samme Aar det første Landsting efter den forrige Lands-Dommers Død. Denne Herre var 1660 Rigs-Raad, Vice-Skatmester, Assessor i Cammer-Collegio og Befalingsmand over Stiernholm Lehn, men forblev dog tillige at være Lands-Dommer indtil i Aaret 1661 den 20 Februarii, da han sad i Lands-Tinget, men døde ikke som Lands-Dommer. Hr. Hans Oldeland til Uggerslevgaard 1661. Disse tvende Herre blev saaledes begge Lands-Dommere i et Aar, og muelig paa eengang. De findes at have begge siddet i Landstinget den 4 September 1661; Jens Lassen var tillige Assessor i Høyeste Ret. De vare begge Lands-Dommere tilsammen indtil Aarets Udgang 1679, da de udgik af Landstinget. Lassen døde 1706 81 Aar gammel, og var da Justitz-Raad; Oldeland levede endnu 1690. Hr. Johan Rudolph Burneus, som beboede et Gaard i Kierbye udi Drigstrup Sogn, blev Vice Lands-Dommer 1676, og var virkelig fra 1680 til

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

1781, da han udgik. Hr. Jens Rosenkrantz til Faurskov og Qvitzsholm, Etatz-Raad og Amtmand i Nyeborg Amt, fra 1680 til 1692, da han blev Deputeret i Cammer-Collegio, og døde 1695. Hr. Otto Risbrich, fra 1681 til 1685. I disse tvende sidste Lands-Dommers Tid er Langelands Landsting connecteret med Fyenboe Landsting. Hr. Peder Luxdorph til Fiellebroe, Justitz-Raad, fra 1685 til 1702, da han døde. Hr. Matthias Rosenvinge til Ørbekelunde, Cancellie-Raad, var først Assessor i Hof-Retten og Cancellie-Secretair, derefter General-Fiscal, blev Vice Lands-Dommer 1692, døde som virkelig Anno 1714 i April. (582) Hr. Christian Schouboe, Etatz-Raad, blev Vice Lands-Dommer 1713, virkelig 1714, døde 1735. Hr. Landorph, Justitz-Raad, Vice Lands-Dommer 1715, virkelig 1716, og blev 1722 Amtmand paa Falster. Hr. Just Valentin Eichel, Justitz-Raad, blev Lands-Dommer i den nest forriges Sted 1722, udgik 1738. Hr. Jacob Bircherod, Justitz-Raad, blev tredje Lands-Dommer 1725, virkelig 1735. Hr. Henrich Bille, blev som Hof-Junker, Vice Lands-Dommer 1735. Hr. Henrich Bille, blev som Hof-Junker, Vice Lands-Dommer 1735, virkelig 1737. Denne Herre sad som Præses i Landstinget i mange Aar, og imidlertid blev Ridder og Geheime-Raad; han udgik 1767 i September og blev Stifts-Befalingsmand over Fyen og Langeland. Hr. Christian de Stochfleth til Brahesholm, Søeholm og Krenkerup, blev som Stifts-Befalingsmand i Trundhiems Stift 1744, døde i Kiøbenhavn 1750. Hr. Andreas von Bergen, Justitz-Raad, var tilforn Borgemester i Odense, blev Vice Lands-Dommer 1738, virkelig 1744, døde 1763. Hr. Erich Scheel von Holsten til Arreskov og Gielskov, Conferentz-Raad, blev som Cancellie-Secretair Vice Lands-Dommer 1738, virkelig ved nest forriges Død, og døde 1772. Hr. Bonde Simonsen til Elved, Justitz-Raad, forhen Borgemester i Odense, var Vice Lands-Dommer fra 1743 til 1766, da han døde. Hr. Christian von der Maase, blev Vice Lands-Dommer 1744, døde faa Aar derefter. Hr. Friderich von der Maase, Etatz-Raad, blev Vice Lands-Dommer 1748, virkelig 1767. Hr. Daniel von Bergen, Justitz-Raad, døde 1773. Hr. Carl Leopold von Scherevien til Søeboe, Etatz-Raad, blev Vice Lands-Dommer 1760, virkelig 1772. Hr. Jens Matthias Hollendahl, General-Auditeur, blev Vice Lands-Dommer 1765, døde 1772. Hr. Lauritz Lindegaard til Billeschou, blev Vice Lands-Dommer 1769 (582)

Landstings-Hørere og Skrivere i Fyen og Langeland.

Landstings-Hørere. Hr. Jörgen Christensen Naur, fra 1655 til 1667. Hr. Herman Hermansen, fra 1667 til 1671. Hr. Morten Clausen Reimer, fra 1671 til 1675. Hr. Peder Jensen Meyr, fra 1675 til 1687. Hr. Niels Pedersen Lange, fra 1687 til 1728, da han døde, og saaledes havde forestøet Embedet i 41 Aar. Hr. Hans Bille, Cancellie-Secretair, fik Bestalling 1701 paa at være Vice Landstings-Hører og Skriver, og Niels Pedersen Lange af succedere, men han afstod den forundte Succession til Hr. Johan Caspar Rasch til Rønningesøegaard, som paa samme Maade fik Bestalling 1724, og var virkelig Landstings-Hører fra 1728 til 1740, da han udgik af Embedet, blev Justitz-Raad og døde paa bemeldte sin Gaard 1770, gammel 77 Aar. Hr. Peder Friis Bruun, Cammer-Raad, fra 1740 til 1767, da han udgik. Hr. Rasmus Rasmussen, fra 1767, som nu er i Embedet.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Raad-Huset. Raad-Huuset er en ældgammel grundmuret Bygning, som 1769 og 1770 anseelig er repareret; der holdes Raadstue-Retten om Onsdagen, og Byetinget om Mandagen. Neden under er Told- og Accise-Bod med Pakhuus og Veyer-Bod. Samt Vægter-Vagten og Arrest-Kieldere. Paa Bygningen er ingen Inscription.

Spøyter. Byen har trende Spøyter, og foran ved Raadstuen er bygt Rytternes Hoved-Vagt.

Privilegier. Af er Registratur forfattet 1718 over Byens og Raadstuens Brevskaber befindes følgende at være de fornemste at antegne, nemlig:

1409 Kong ERICHS Confirmation paa forrige Kongers Privilegier fra Odense Bye; slige Confirmationer er af de efterfølgende Konger fra én til anden.

1440 Kong CHRISTOPHERS Confirmationer paa forrige Kongers Privilegier fra Odense Bye; slige Confirmationer er af de efterfølgende Konger fra én til anden.

1528 Kong FRIDERICH I. Brev til Magistraten, at de skulde giøre Skikkelse over Kirke- og Alter-Jord. (583)

1542 CHRISTIAN III. Brev til Odense Bye, at Kongen har givet Byen St. Albani Kirke og Kirke-Gaard.

1547 Dito Brev at Præsten til St. Albani Sogn skal nyde af Skambye Sogns Indkomst aarlig sex Pund Byg.

1552 Dito Brev at Præsten til St. Albani Sogn skal nyde af Skambye Sogn Indkomst aarlig sex Pund Byg.

1555. FRIDERICH II Brev paa den halve Part af Skambye Tiende til St. Albani Kirkes Sogne-Præster.

1570 den 16 November. Dito Brev til Magistraten, angaaende at Byen ikke maa afhænde nogen Jord der fra Byen uden Magistratens Brev.

Samme Aar, Dito Privilegium til Odense Bye paa en frie Havn ved Munkebroe.

1571 den 6 Junii, Dito Brev at Nunderop Bye skal søge St. Albani Kirke.

1578 den 19 Junii, Dito Brev til Borgemester og Raadmand, angaaende nogen Alter-Gaarde og Gildes Gaarde maae af Magistraten bortbreves.

1579 Dito Brev i Copie, at hvis Jord i Byen bliver ubebyggt i tre Aar skal være Kongen og Byen tilfalden.

1581 den 15 December. Dito Befaling hvorledes Market med Qvæg og Fæ uden for Byen skal holdes.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus VI 1774 Del 8

1618 den 12 Martii CHRISTIAN IV. Gave-Brev til St. Knuds Kirke paa Hunderup og Bolbroe Tiende, item en Gaard paa Ærøe og Kucheløkken, med fire Agre uden for Kirkeløkken.

Samme Aar af 11 May, Dito Bevilling og Tilladelse, at St. Knuds Sognemænd tilligemed Magistraten maa kalde Præster.

1637 den 17 May, Dito Brev om et Stykke Jord fra St. Knuds Closters Borgestue, som St. Knuds Kirke-Gaard kunde med forbedres. (584)

1639 den 14 May, CHEISTIAN IV. udgivne Brev om tvende Stkr. Jorder ved Skibs-Broen.

1643 den 15 Juni, Dito udgivne Brev, anlangende at betale af Læsten 4 Skilling.

1647 den 24 May, Dito Brev at ingen Fremmede maae komme til St. Michels Market undtagen Borgerne i Odense.

1649 den 9 Junii, FRIDERICH III Bevilling, at der maa holdes Heste-Market én Dag i hver Uge udi Fasten.

Samme Aar den 29 Junii, Dito Bevilling og Privilegium for Magistraten om Over-Ret.

1650 den 1 October. Dito Brev givet Nyeborg Bye, angaaende St. Michels-Dags Marked.

1651 den 6 Febr. Dito Forordning, at ingen Jøde uden Geleids-Brev maa sig her ind i Danmark begive.

1652 den 13. August. Dito Brev, at der maae boe Folk i Strand-Huuset ved Skibs-Broen.

1656 den 19 Sept. Dito Brev paa Vichelsøe, at Byen maa beholde den til en Havn for evindelig Eye imod tvende Gaarders Vederlag.

1657 Dito Brev, at de, som ikke virkelig tiene ved Kirker, Gymnasium eller Skoler, og dog vil holde Indqvartering, og udgive Skatter.

1667 den 6, May, Dito Brev, at ingen, hvo de ere, maa boe i Odense, undtagen de Geistlige, at de uden nogen Exception skal betale Contributioner og Indqvartering.

1669 den 16 Febr. Dito Brev paa halve Part af Vichelsøe, som Peder Pedersen Lerche skulde have i Betaling for 500 Rdlr. Specie, han havde caveret for Byen til Henning Otto i Hamborg (585)

Offentlige Sammenkomster og Merkværdigheder. I nogle Aar har endeel Adelige Familier fløttet ind om Vinteren i Odense at boe, som giver Byen Næring. 1245 var i Odense en Forsamling af Geistlige. Kong CHRISTIAN IV. er her hylder af Adelen, imedens han var Printz. Han Søn Printz CHRISTIAN V. er her hyldet 1610. Kong CHRISTIAN IV. befalede 1627 at Indbyggerne i Odense skulde betale til Land-Hielp 2288 enkelte Daler ag hver Hundrede. 1657 blev her holdt den sidste Land-Dag i Dannemark. 1701 sluttede Kong FRIDERICH IV. her en Subsidie-Tractat med England og Holland. 1724 fik Kiøbmands-

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Compagniet her et Kongelig Privilegium. 1749 lod Kongen her oprette et Tugt- og Manufactur-Huus. 1751 er Sukker-Rafinaderiet her indrettet. 1755 ligeledes Sæde-Syderiet.

St. Albani og St. Knuds Kirke. Kong KNUD I. lod bygge mange Kirker i Dannemark, og deriblant i Odense den liden St. Albani Træ-Kirke, samme Tid lagde han Grundvold til den store Kirke, som og skule kaldes St. Albani Kirke, men da samme blev først færdig efter hans Død, blev den kaldet St. Knuds Kirke. St. Albanus var en Engelsk Helgen, og Ostvaldus, som havde været Konge i Northumberland, blev for sin Gudfrygtighed skyld ligeledes gjort til Helgen; disse to Helgens Beene lig Kong KNUD med stor Bekostning føre fra Engeland til Dannemark, formodentlig efter de Tidens Vantro, for at drage ag Lykke fra Engeland til sig; deres Beene findes endnu i Odense i en Kiste. Da Kong KNUD blev i Albani Kirke ihjelslagen af de Vendelboer, blev han og hans Broder Benedictus i denne Kirke nedsat, hvor de stod over 8 Aar, og de andre, som samme Tid med ham bleve ihjelslagne, lod man begrave i Vaaben-Huuset. Da en Mand for nogle Aar siden lod kaste en Brønd paa bemeldte Sted, hvor Albani Kirke har staaet, fandtes en Grav med femten Menneskers Bene, hvoriblant (586) nogle Hoved-Pander, som vare hugne med Øxer, hvoraf sluttes, at de maae have mistet Livet i denne Tumult. Kong KNUDS of hans Broders Liig blev forfløttet til St. Knuds Kirke, og der nedsat i en muret Grav i et lidet Capel paa den Søndre Side af Kirken, hvor nu er Gymnasii-Gaard. Strax efter døde hans Broder Kong OLUF og den anden Broder Kong ERICH Eyegod kom til Regiering, han log Kong KNUD af Paven canonisere, indføre i Helgenes Tal og ved Biskop Hulbaldum i Odense, som og var en Engelskmand, hans Beene Anno 1100 af Graven optage, i hvilken de havde ligget i sex Aar, og aatte Aar tilforn i den første Kirke.

Hans Liig blev da lagt i et prægtigt Skriin, som var med Kobber beslagen, sterk forgyldt og derpaa adskillige Stene og Billeder, hvorpaa Biskop Hubaldus satte en Overskrift efter de Tidens Maade, som er anført i Atlas Dan. Tom. III pag. 444.

Saaledes blev han med stor Procession ført i den nye Kirke, som efter ham blev kaldet St. Knuds Kirke, og sat paa Alteret, men da Almuens Tilløb var saa stor. At de ey kunde komme til Alteret, blev han nedsat udi et Alter i Capellet ved Kirken, hvorfra han kunde udtages, naar dem syntes, at det var fornødent. Kirken har nogle gange liidet Skade af Ildebrand, men 1287 er der igien repareret af Biskop Gisico. Den Vaaben er et guult Kors i blaat Feldt.

Efter Biskop Hubaldi Tilskyndelse, som selv var en Benedictiner-Munk, haver Kong NIELS ved St. Knuds Kirke stiftet et Benedictiner-Closter Kong KNUD til Ære, og 1117 lagt Gods dertil. Den første Prior var Ælnothus en Engelsk Munk fra Canterburi, og af ham er Kong KNUDS Historie og Død paa Latin beskreven. Odense Bye tog Kong KNUD til deres Patron, og hans Billede til Vaaben, som endnu sees af adskillige gamle Documenter, samt paa nogle Penge, som formodentlig under Kong ERICH Glipping ere slagne. (587) nogle Hoved-Pander, som vare hugne med Øxer, hvoraf Biskop Mogens Kruse lod 1466 bygge et Capel ved St. Knuds Kirke, den Hellig Trefoldighed, Vor Frue, St. Bendt og Kong KNUD ril Ære. Skrædder-Lauget i Odense log med Provst Urnes Samtykke 1470 stifte et Alter, Gud. Jomfr. Marie og St. Knud til Ære. I Frue Kirke i Odense har og været et Alter. I Svendborg i Vor Frue Kirke et Alter

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyebyrg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

og et Gilde-Laug. I Ribe Dom-Kirke i Jylland, og i Lunde Dom-Kirke i Skaane ligeledes et Alter St. Knud til Ære. Doct Christian Paynk, Doct Peder Paynk Kong CHRISTIAN IV Hof-Medicus, Søn, samlede store Midler i Rom, og gjorde Paven til Arving, men førend hans Død funderede han i Rom et Capel og Alter til Kong KNUDS Ihukommelse i Dannemark, lagde dertil nogle 1000 Rdlr., lod i Capellet Kongens Mord afmale efter Ælnithi Beskrivelse, og lod samme i Rom 1660 udstikke i to Kobberstykker: Det ene forestiller Kongen med udstrakte Arme for et Alter i Albani Kirke, hvilket siden er efterstukket og findes hos adskillige; Det andet er stukket 1670, hvorpaa sees Kors og Lysestager, samt begge Helgens Been at være nedsat ved det Stykke af Muren bag Alteret, som Almuen med stormende Haand nedslog. Verset derunder lyder paa Dans saaledes:

Kong KNUD var Korsets Ven, imens han var i Live,
Han derfor Korsets Speyl i Døden vilde blive.

Forestillingen er, at han seer hen til den Positur, som Kongen døde udi for Alteret, nemlig: med begge Arme udstrakt ligesom korsfæst.

Samme Aar udvirkede han, at St. Knuds Fest skulde holdes den 9 Augusti. Ved Reformationen her i Dannemark blev Kong KNUDS Kiste og bemeldte tvende Helgens St. Albani og Ostvaldi Skrin tilmuret udi Alteret i bemeldte Capel, men 1582 var Capellet saa brøstfældig, at det maatte nedbrydes, hvorover begge Kisterne bleve udtagne, og befundne i al deres Prydelser; Kisterne bleve da aabnede, og (588) deri funden en Kobber-Plade, hvorpaa stod alle deres Navne, som tillige med Kongen bleve ihielslagne i Albani Kirke, nemlig: Asmund, Blaca, Svend, Aage, Truge, Bernard, Gudmar, Eskild, Tokke, Palne, Sune, Atti, Rosten, Mile, Radulf, Vilgrip og Trigotte. INacriptionen paa Pladen af Kisten er forhen anført, og var Kisten med Stene beprydet, som Professor Christen Lund i Odense da optegnede; begge Kisterne bleve da indmurede i den Østre Muur bag Alteret; om Haandverksfolkene den Tid har afbrudt og bortstiaalet de indfattede Stene, eller og det er skeet 1649 da den nye smukke Alter-Tavle i Kirken blev opsat, vides ikke. Siden blev Kirken repareret i Biskop Kongos Tid 1696, og da befandtes disse tvende Kister indmuret i Muren, samt opreiste paa Enden, saa at Beenene og Klæderne var nedfalden, og Pladen tilligemed Stenene paa Kongens Kiste at være bortrøvet; de bleve da med Kongelig Tilladelse udtagne og aabnede, og af Kongens Beene kunde man slutte, at han haver været en høy og anseelig Herre, og der ene Skulderblad at være brudt med Magt; Der blev da gjort nye Kister om de gamle, som igien paa samme Sted bag Alteret bleve indmuerde.

Benedictiner-Closteret. Om Benedictiner-Closteret, som kaldes St. Knuds Closter, er følgende at erindre: 1107 kom Munkene herind, og 1717 blev confirmeret af Paven, see Hvitf. P. 95. Den første Prior var Ælnotus, som forhen er meldt. Ricolfus Thomæ, siden Biskop i Fyen, see Hvitf. P. 103 han gav meget Gods til Closteret 1140. 1175 lod Kong WALDEMAR holde et Mode for St. Knuds Brødrers skyld. 1183 gav Hertug Knud, Prebislai Søn af Venden, sit Gods paa Als til dette Closter, han bygte Nyeborg, døde strax, efter at han havde givet sit Gods bort, og er begravet i St. Knuds Kirke, men der findes ingen Spor til hans Grav. 1193 holdte Kong KNUD,

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Hertug Waldemars Broder, og flere et Mode i Nyeborg, og confirmerede (589) Closterets Privilegier. 1203 gav Kong WALDEMAR Closteret herlige Privilegier. 1255 confirmerede Pave HONORIUS Closterets Privilegier. 1242 confirmerede Pave HONORIUS Closterets Privilegier. 1242 confirmerede Kong ERICH Plov Penge deres Privilegier. 1270 var Waldemar Prior. 1282 var Johannes II Biskop i Fyen, og var en Munk af Closteret. 1287 gav Biskop Hennike Gefico, en Munk af St. Knuds Closter en Deel til at reparere Kirken og Closteret, som da af Ildebrand var ruineret. 1288 stadfæstede Kong ERICH MENDEVE Closterets Privilegier, see Hvitf. Pag. 300. 1290 Biskop Petrus, som gav meget til Closteret, deriblant Jus Patronatus til Fraugde, Ubberød, Steenløse og Raarup, og døde 1339. 1314 Johannes Prior. 1339 Ascerus Prior. 1340 Nicolaus Jonæ, en Franciscaner, Prior. 1350 Anders Prior. 1360 Hennike Prior. 1369 Jens Juul Prior. 1391 Anders Emmichsen. 1400 Geta Prior. 1409 Lautitz Nielsen, samme Tid confirmerede Kong ERICH af Pommeren deres Privilegier, see Hvitfeld pag. 633. 1410 Adam Prior. 1419 har Erke-Biskop af Lund Peder Lykke confirmeret Closterets Privilegier. 1431 Niels Mörk Prior. 1444 led Closteret Skade af Ildebrand, ligesom og de øvrige Clostere og Kirker, da de Vender stak Ild paa Byen. 1447 Otte Grib Prior. 1449 Jacob Geed. 1464 Homannus Prior. 1464 Matthias Henning Prior. 1506 Jep Hansen Prior. 1511 Hans Farre Prior, død 1529 af Pest. Christen Poulsen, sidste Prior. Dette er et Udtog af et Manuscript om Kong KNUD, som Professor Thomas Bircherod i Odense har forfærdiget, og skal være brændt i Kiøbenhavns Ildebrand 1728. 1551 gav Kong CHRISTIAN III St. Albani Kirke til en Skole i Odense; den Evangeliske Biskop Magister Jörgen Jensen tvang da Munkene til at lade deres Haar, voxer, og aflegge deres Krone og Krands.

Graabrødre-Closter. 1343 indviede Biskop Nicolaus II Graabrødre-eller Franciscaner-Closteret, thi han var selv en Munk af samme Orden. (590) 1351 gav Kong WALDEMAR IV endeel Gods til Closteret. 1406 var Broder Nicolaus Toph Gvardianus Prior. I Kirken har været følgende Altere, nemlig: Hellig Trefoldigheds, St. Laurentii, St. Jacobs og St. Anne Alter; den prægtige Alter-Tavle i Kirken er given af Dronning Kirstine, Kong HANSES Dronning. Paa Kong HANSES Liig-Steen staaer 1513. Paa en anden Liig-Steen: Michel Pedersen Acheleie, døde 1539.

St. Claræ Closter. Da Dronning KIRSTINE, Kong HANSES Dronning, i tre Aar havde været fangen i Sverrig af Steen Sture, og siden kom til Dannemark, lod hun St. Claræ Closter i Kiøbenhavn, og St. Claræ Closter i Odense opbygge, paa hvilket sidste Sted hun holdt Huus til sin Døde-Dag, see Hvitf. Pag. 207. Dette St. Claræ Closter er 1538 indrømmet Biskopen, men af der gamle Closter findes nu alene en Muur; dette er ellers at merke, at denne Nonne-Orden er den strengeste hos de Catholske.

Sortebrødre-Closter. Stedet hvor Sortebrødre-Closter har staaet er endnu bekiendt, og kaldes Sortebrødre Kirke-Gaard, dog findes intet deraf uden nogle Stene, som undertiden kan opgraves; naar det blev øde, vides ikke, men en Liig-Steen findes i Vor Frue Kirke over Borgemester Hans Mule 1459, som forhen skal have lagt i Sortebrødre-Kirke. Closteret kaldtes Conventus fratrum Prædicat. Oth. Og St. Peders Closter; de kom her ind i Riget 1221, deres

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Formand hede Salomon af Aarhuus i Jylland, og kom fra Verona. 1348 var Elinus Prior. 1351 gav Kong WALDEMAR IV. Closteret endeel Beneficier. 1370 gav Margrete, Erich Sellandsdars Enke endeel tik Closteret, som nu hører til Hospitalet. 1390 skiødte Axel Pedersen endeel Gods dertil. 1402 var Johan Magnus Prior. 1405 da der var Hunger og Pest, gav Peder Marsvin Jensen Gods dertil. 1419 gav Frue Grethe og Lands-Dommer Jens Pedersen til Løgismose endeel Gods til Closteret. (591) 1426 trettende Axel Pedersen med Frue Margrethe om Ridder Sandi, og blev der i Closterets Sacristie forligt i Kong ERICHS og Erke-Biskoppens Overværelse. 1430 gav Claus Rantzau endeel Gods til Closteret. 1449 gav Frue Tove Anders Datter af Skouboe, Tue Gumesens Enke, noget Gods til Closteret, 1452 gav Raadmand Peder Hart og flere Gods til Closteret. 1460 var Niels Svensen Prior. 1480 døde Jörgen Urne til Søegaard, Søeboe, Brolykke, Ryegaard, Hindemaae, Lystoft, Bondemosegaard, Aagaard og Broholm, er der i Kirken begravet, og skal have være en meget lærd Mand. 1521 var Hans Leeg Prior. 1529 da Biskop Lauge Urne gjorde sit Testamente gav han 10 Mark ti Closteret. 1538 var Erich Krumedige, Jörgen Qvitzau, Anders Emichsen, Johan Brokenhuus, Michel Brokenhuus, Jacob Hardenbeerg, og Jörgen Jensen, Superintendent, forsamlede i Sortebrødre-Closter, efter Kongelig Befaling at forsvare Landets Leylighed baade i Kiøbstederne og paa Landet.

St. Hans Closter var dediceret til St. Michel, men blev siden kaldet Konge-Gaarden, Odense Gaard, og nu det Kongelige Palais, bygt 1720. I den gamle Gaard fandt Geheime-Raad Schult og Frue sin incommoderet om Natten af en Vind og Snurren, hvorudover de lod en Væg aabne, og fandt i et Hul et Sceleton af en Rotte, Kalkonsk Hane og fire Side-Been med Kiød, som alt gandske var petrificeret, hvilke Thom. Bircherod fik i sit Raritet-Kammer og derom udgave en Tractat. 1356 Hermannus de Golmar Commendator Joh. Bapristæ. 1390 D. Helle Commendator apud Joh. Othon., om ham findes Breve i Hospitalet. 1437 var Jacob Prior. 1447 var Olle Grib Ortor til St. Michel, han funderede en Skole i Odense for Børn af femten Aar gamle, see Hvitf. Pag. 841. 1466 Joh. Juul Commendator. 1470 Niels Hansen Prior. 1474 Knud Torstensen (592) Prior. 1502 Hermannus Næne D. ordinis D. Joh. 1505 Hans Michelsen Prior til St. Hans. 1531 Peder Hansen Aasum Prior til St. Hans.

Canonici Othoniens. 1431 Jacob Johannes, Laurentius Nicolai og Johannis Laurentius, D. Jesper Henrici til Sandagergaard, Canonicus Roskild. & Othoniensis 1479. M. Michel Jensen Dom-Provst i Lund og Canonicus i Odense, 1481 Hans Jensen, var Biskop Carls Cancellar. 1485 J. U. D. Ivar Lauritzen, død 1487. 1486 døde Peder Broch. 1482 Hans Erast Hartorius. 1484 Oluf Smidt. 1488 Claus Andersen Uhlfeld, see Hvitfeld pag. 996. 1492 Jens Eggensen, Oluf Basse, Lauritz Andersen, M. Anders Oluf Pape 1489. Peder Diderichsen, død 1514. Herr Anders Jyde, Herr Peder 1493, Jens Pedersen. 1498 Jens Albertsen. 1491 Carl Rönnov.

Provste-Gaarden og Provsterne i de Catholske Tider. 1184 var Andreas Provst i Odense. 1405 Præbiörn Provst. 1443 Provst Jacob Magnus. 1449 Nicolaus Bomerhagen. 1490 Johannes Urne. 1479 Carl Rönnov. 1487 Herr Otte. 1522 Mag. Anders Glob, CHRISTIAN II Rentemester. Disse Provster og St. Knuds Brødre laae daglig i Trette om Bispe-Vallet: Provste-

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Gaarden, samt jus vocandi til Vor Frue Kirke blev derefter lagt til Rigens Cancellar, og blev, som en Lade-Gaard forpagtet bort, men er siden udlagt til Rytter-Kaabler.

Frue Kirke fordum. Vor Frue Kirke skal være den ældste i Odense, var først kaldet St. Povels Kirke og har havt følgende Altere: St. Andreae, St. Annæ, St. Jørgens og St. Bartholomæi Altere. I St. Annæ Alter var en Eske med fire Baand omkring at gjemme Reliquier udi. I Kong CHRISTIAN I gav Provsten til vore Frue Kirke, Magister Niels Andersen, til Skolen paa vor Frue Kirke-Gaard syv Læster Korn, og satte Magister Iver Lauritzen til Skolemester, som var en lærd Mand. 1539 satte den første Evangeliske Biskop Jörgen (594) Jensen Vaabner over Jomfrue Skougaard til Sanderumgaard, død 16- Et Epitaphium over Borgemester Villum Jensen Rosenvinge, død 1684 65 Aar, og Professor Knud Landorf, død 1711 62 Aar, med deres Hustrue Birgitte Birkerod, som døde 1742, 82 Aar. Et Epitaphium over Christopher Burgrav a Dohna, Rigs-Raad og Oberst, en lærd og mandhaftig Mand, død 1574, see Marm. Dan. Tom I. pag. 220, han forestilles harnisket liggende paa Knæe for et Alter ec. En Liig-Steen over Doct. Jens Muhle, død 1633. En Liig-Steen over Doct. Lauritz Jacobsen, Biskop, død 1663. En Liig-Steen over Doct. Lauritz Jacobsen, Biskop, død 1663, see Marm. Dan. Tom. I. pag. 217. Under Prædikestolen er en Liig-Steen over Biskop Christian Ramus og Fruer Elisabeth Holst, død 1730, og Sophie Seidelin, død 1741. Ved Prædikestolen er et Epitaphium over Kiøbmand Christian Haman, død 1728 55 Aar. En Tavle over Borgemester Thomas Riisbrik, død 1665 med hans Familie. Et Epitaphium over Borgemester Hans Nielsen, død 1631 og Biskop Doct. Niels Bang, død 1676. En Liig-Steen over Borgemester Jens Christensen Schouboe. Ved Daaben er en Steen i Muren over Amtsforvalter Ramus Andersen, død 1718. I den Søndre Gang er det prægtige Ahlefeldtske Begravelse, see. Marm. Dan. Tom. I. pag. 221. Et Epitaphium over Barbara Landorf, som havde først Professor Lorentz Edinger, og siden Professor Elias Naur, hun døde 1697. Et dito over Anders Lauritsen, død 1738. Borgemester Otto Knudsen Sæbladt, død 1631, og Abigael Hasebart, død 1667 72 Aar. En Liig-Steen over Cancellie-Raad Jens Dreyer til Raskenberg og Familie. En dito over Kiøbmand Christen Lauritsen Lee, død 1679. Ved Consistorii Døren er en Liig-Steen over Anne Hasebart, Doct. Jacob Hasebarts Datter, død 1668. Et Epitaphium over Raadmand Thomas Balthasar Friedholt, død 1691. Et Epitaphium over (595) Kiøbmand Johannes Möller, død 1725, 56 Aar. En Liig-Steen over Thomas Hansen, Borgemester. En dito i Muren over Jomfr. Anne Brahe, død 1715. I den Søndre Gang er to Lyse-Kroner, den ene givet af Professor Elias Nauers Enke. 1757 over hendes Begravelse; den anden 1694 af Raadmand Thomas Balthsars Friedtoft over hans Begravelse. I den Nordre Gang er et Monument over Velbyrdige Ebbe Munk til Fiellebroe, og Frue Kirstine Viffert, død 1622, og anden Frue Sidsel Höeg af Steensgaard. I Begravelset er sex Liig, hvoriblant Oberste Hans Henrich von Bibov, død 1720 67 Aar. Oberste Jörgen Rosenkrantz Gundis Søn til Vindinge, som faldt i Slaget ved Friderichsode 1657. Ebbe Rosenkrantz til Bangstrup, Holder Rosenkrantzes Søn, død 1683; hans Frue Kirsten Rosenkrantz, død paa Vrangstrup 1678. Under dette Begravelse staaer fem Liig af de Putbuscher, hvis Kister ere uden Inscription. Biskop Doct. Johannes Michelsens Epitaphium see Marm. Dan. Tom I. pag. 217. Et Epitaphium over Borgemester Jens Christensen Schouboe, død 1719 75 Aar; han var Fader til Stift-Amtmanden

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Schouboe, Ridder ec. Endnu et aaben Begravelse hvor uden paa staaer: Henning Valkendorf 1636; inden for et Epitaphium over Friderich de Vittinghof Baron af Schelenborg, Herre til Borkholm, Knapstrup, Holbek, og Brolykke, Cammer-Herre og Ridder ec., død i Kiøbenhavn 1691 67 Aar, og Frue Eleonora Sehested fra Meklenborg, døde 1696, men tre Børn. I dette Begravelse har staaet Frue Kirstine Munk og Moder i to Tin-Kister, som er sat ned i de Brokdorfers Begravelse, som er neden under dette; i samme er endeel Liig, men Stolene staaer over samme. Et Epitaphium over Landstings-Hører Niels Pedersen Lange, død 1728 75 Aar. Et dito over Hans Thomesen Flensborg, død 1717 69 Aar. Neden i Kirken er en Tavle over Christian Christoph. Farenhorst fra Bildeskou, (596) død 1743 19 Aar. Paa den venstre Side i samme Gang under Choret og Alteret er tre Begravelser, nemlig: Professor von Vetsnes, General-Auditeur Ovsens og Kirkens Begravelse. I Kirkens Begravelse er 21 Liig af geistlige og andre. Et Epitaphium over Raadmand Jörgen Martensen. Et dito over Doct. Rudolph Moth, Biskop. Endnu i Choret en Liig-Steen over Biskop Jacob Lodberg, død 1731 see Marm. Dan. Tom. I pag 218. I den Søndre Gang er en Lyse-Krone givet af Professor Janus Birkerød 1695, samt hans Epitaphium, see Marm. Dan. Tom. I. pag. 219. De øvrige Epitaphier, som findes i Marm. Dan. ere ved Kirkens Reparation og Forandring nedtagne og finde nu ikke mere i Kirken.

Vor Frue Kirke. Vor Frue Kirkes Taarn er to Klokker fra 1403 og 1589. Kirken er meget gammel og regnes fra 1189. I Sognet har lagt Sortebrødre-Closter og St. Jørgens Hospital, hvoraf nu ey er mindste Spor. Prædikestolen er bekostet af Jomfr. Ide Skinkel og Søstrere Karen, Adel og Mette. Et Epitaphium over Erich Bilde til Lindved, og Frue Cathrine, Peder Marsvins Datter af Dybek. En Liig-Steen med Portrait over Velbyrdig Jörgen Hartvigsen til Mørkegaard, død 1595 og Frue Anne, Benedictus Sehesteds Datter. En dito over Velbyrdige Hans Muhle til Neslesgaard, og Frue Mette Kotte. En dito over Ulrich Devitz og Frue Birgitte Hahne, 1680. En dito over Jasparus Henrici til Sandager af de Qvitzauers Slægt; han var en lærd Mand og levede 1479, see Marm. Dan. Tom. I. pag. 227. Hvad til Kirken, Skolen og Fattige er givet, see Hofm. Fund. T. V. pag. 217 og Tom. VI. pag 294. Paa Kirke-Gaarden har været den ældste Latinske Skole, hvortil Dronning MARGRETHE gav et Legatum. Paa Bygningen staaer i en aflang Steen i Muren, Vaabner og disse Navne: Mag. Anders Glob, Michel Muhle, Anders Nielsen, 1528. (597)

St. Hans Kirke. St. Hans Kirke er med Taarn og tre Klokker fra 1404, 1413, og 1559. Kirken er 1750 repareret og med sine tre Capeller ført under et Tag, saa at det er en Kors-Kirke; de tre Capeller skal en Gyldenstjerne have bygt. Den gamle Kalk er givet af Pernille Lykke 16011. Sølv-Kanden af Magister Hasebart 1639 og Sølv-Esken 1695. Den nye forgyldte Kalk, Disk og Brød-Eske er givet af Geheime-Raad Christian Sehested 1740. De tvende store Sølv-Lysestager foræret 1721 af Geheime-Raad Christian von Lente. Daabens Messing-Bekken bekostet af Karen Brahe, Henning Valkendorf og Anne Bernekov 1637. For Alteret er to Liig-Stene over Jochum Hardenberg til Sandholt og Hvedholm, med Fruer Edel Bilde og Sophie Lykke; han døde 1544. Den anden over Magnus Rud, Otte Ruds til Møgelkier og Pernille Oxes Sn, død i Odense i St. Hans Closter 1559. Ved Alteret er et Epitaphium over Geheime-Raad og Stift-

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Amtmand Friderich Gedde til Hindemaae og Norskou, Ridder, død 1717. Forved Begravelset er et Jern-Gitterverk og en Liig-Steen over Eyler Bryske til Dalund, som døde 1529, og Søn Claus Bryske, død 1537. Ved Daaben er en Steen med en Kobber-Plade, hvorpaa staaer: Anno 1500 døde Præbiörn Podebusch med begge Hustruer Vibike og Anne, hvilken Steen Rudolf Abraham, Fri-Herre af Putbusch og Anne Cathrine Krag, har funden der i Kirken under Orgelverket, og her ladet opsette 1674 med videre, som er anført i Atlas Dan. Tom. III. pag. 446. I Sacristiet er en Liig-Steen over Claus Rönnov, Marschalk, Ridder ec. med sin Hustrue Christine; han døde 1486. En Liig-Steen over Frue Anne, Knud Henrichsen; han døde 1486. En Liig-Steen over Frue Anne, Knud Hendrichsen til Ivernes hans Datter og Peder Bildes Frue, død 1521. En dito over Jörgen Daae, død 1523, og hans Hustrue Cathrine, død 1520. En dito over Henrich Knudsen til Refstrup, Ridder, død paa Ivernes 1512. I det nye Begravelse hviler: (598) General-Majorinde Rauch, Margrethe Sophie von Vichede, død 1752 62 Aar. Lieutenant Christian Pfuhl, død 1754 18 Aar. Major Johan Matthias Kupfert, død 1755 73 Aar, og Frue Elisabeth Christiana Hamilton, død 1755 55 Aar. En Steen i Muren over Else Grön, død 1717 70 Aar, med begge Mænd: Kiøbmand Ove Rasmussen Juul og Borgemester Jacob Christen Möller, har givet noget til Kirken og de Fattige ved Foundation af 19 April 1717. I Kirken er to Lyse-Kroner, den ene givet af Ridefoged Hans Christensen 1651 og den anden af Borgemester Thor Hansen 1730. Endnu et Træ-Epitaphium over Hans Clausen 1631 og Hans Rasmussen 1640. Det store grundmurede Huus, som er Sogne-Præstens Residence, skal have været et Hospital, og kaldet Hellig Geistes Capel, hvor Pillegrime ere blevne underholdte. Til dette Sogn, hører det halve af Nørregade med et par smaa Stræder, samt Huusene uden for Nørre-Port, og Skibs-Huusene ved Odense Fiord, hvilke beboes af Baadførere og ikke af Skippere, som der er anført i Atlas Dan. Pag. 446. lin 7, thi Skipperne boer ved Stege i Lundbye Sogn; ligeledes anføres Atlas Dan. pag. 442 at Blangsted Gaard og Mølle hører til dette Sogn, som er urigtigt, da de hører til Fraugde Sogn. Derimod hører til St. Hans Sogn, de paa St. Hans Closters Grund uden for St. Jørgens Port beliggende Blæsenborg Huuse, paa samme Grund er 1765 bygt to **Herre-Gaarde**, den ene. Marienlund i Hedegaards Skov, hvor Stue-Huuset er opbyggt af Kiøbmand Eilskov; den anden: Aaalykkegaard, først opbyggt af Borgemester Holm, og nu fuldført af Sr. Möller. Guarnisonen er tillagt denne Kirke ved Rescript 1707 og 1722 samt 1769 befalet, at i steden for at prædike Tydsk Prædiken om Onsdagen, skulde hver Søndag Middag prædikens vekselsviis Tyds og Dansk for Guarnisonen, saa at de Militaire i Odense dertil henhører, samt de af den Tydske Nation. (599 Tom III. pag. 447) Denne Kirke holdes for én af de ældste i Byen, thi 1560 var Rigens Raad forsamlede i St. Hans Kirke. Sogne-Præsten Herr Hans Stage druknede sig i en Brønd 1600, da han var anklaget for at betiene Folk i de andre Præsters Sogner. Hvad denne Kirke er tillagt, see Hofm. Fund. Tom. V. pag 191, Skolen pag. 197, de Fattige pag. 215 og Tom VI. pag. 291.

Graabrødre-Kirke. Graabrødre Kirke er med Taarn og to Klokker, paa den ene staaer: 1518 Jesus Maria; og paa den anden: 1492. Jesus Naxar. R. Judæor. Marie. I Choret er begravet den første Lutherske Biskop Mag. Jörgen Hansen, død 1559 og den første Lutherske Præst Johan Frost, død 1549. Deri er det Kongelige Monument, see Atl. Dan. pag. 448. I denne Kirke

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

prædikens alene i Fasten ugentlig af Sogne-Præsterne. 1678 blev Biskop Kingo befalede at lade den Mynsterske Gesandt, Præsident af Zitzvitz see alle Reliquier af St. Canuto og andre Helgene, og lade være følgagtig, hvad han forlangede. I Hofm. Fund. Tom. V. pag. 22 er anført hvad til Kirken og de Fattige er givet.

Hospitalet. Hospitaler var tilforn Graabrødre-Closter, som med sin Bygning stæder til Kirken, er nu siden Reformationen gjort til et stort og almindeligt Hospital; samme har sin egen Kirke, og i et af dets mange Bygninger er Communitetet for endeel af den Latinske Skoles Discipler. Hospitals-Forstanderens Værelser er i en anden Bygning, og en Sahl, hvor Hospitals-Directeurerne samles og Brevskaberne forvares. Kong CHRISTIAN III lod det 1540 til et almindelig Hospital indrette, da det nesten 200 Aar tilforn, nemlig 1343 var indviet af den Catholske Biskop Nicolao Jonæsen. I Hospitals Kirken har tilforn været en Alter-Tavle fra de Catholske Tider med Billeder, som blev indsat i Graabrødre-Kirke, da den nye blev opsat. I denne Kirke er begravet nogle af Hospitals Forstandere og Præster. Hvad (600 Tom III pag. 442) som her videre forefindes, samt at der er 164 Lemmer, og endelig en Optegnelse paa det anseelige Jorde-Gods, Capitaler med Foundationer, som dette Hospital er tillagt, er alt omstændig anført, see Hofm. Fund. Tom. V. fra pag. 144 til 186 og Tom VI pag. 291.

St. Knuds Kirkes Closter og den Latinske Skoles første Begyndelse. Udi Kong NIELSES Tid 1107 skal St. Knuds Closter have være funderet af Biskop Hubaldo, som har været Monachus Anglicanus St. Benedicti, og confirmerede Papa Paschalis Ordenens Privilegier, see Arild Hvidtfeldts Krønike pag. 95 og 598, og Bispe-Krønike pag. 37. Anno 1117 blev Grundvolden lagt til St. Knuds Kirke af Hubaldo, men Biskop Ricolf i Kong ERIC EMUNDS og Kong ERICH Lams Tid log Kirken saavidt forfærdige, at Choret blev færdig, hvorudi holdtes Messe og Prædiken. Bemeldte Ricolf havde en Søn, som hede Rudolphus, og var den første Præst til St. Knuds Kirke. Denne Beretning om Kirkens første Grundvold kommer ikke overeens med det, som findes his Hvitfeld pag. 92 om Kong KNUDS Begravelse, thi da skulde Fundamentet alt være begyndt 1096. Hos Hvitf. Pag. 103 meldes: at Kong ERICH Lam gav sig i St. Knuds Brødres Frihed selv at vælge Bispe, og videre om denne Ricolso i Bispe-Krøniken pag. 37. Anno 1144 blev bemeldte Kirkes Closter og Odense Bye afbrændt og ødelagt af de Vender, men dette Aarstal stemmer ikke overens med Hvitfeld, som pag. 78 taler om de Venders Indfald i Jylland, men det var under Kong MAGNUS 1046; derefter siger han pag. 543 at de faldt ind og brændte Ringsted Lade-Gaard af, men det var i Kong WALDEMARS Tid 1368; ellers meldes pag. 104 om de Vender: at de afbrændte Odense Bye, men det var under Kong SVEND 1152. Vel melder Hvitfeld i Bispe-Krøniken: at Biskop Ricolfus faae Odense Byes slemme og grumme Ødeleggelse af de Vender, og (601 Tom III pag. 442 og 443) Byens ynkelige Ildebrand, men han setter derhos, at Ricolf døde 1143, som dog ikke kommer overeens med ommeldte Aarstal. Anno 1287 blev St. Knuds Closter, som længe havde været forstyrret, igien opbyggt, og udvidet af Biskop Gisico, som og forfærdigede Kirkens Mure, **Første Skole i Odense.** og samme Biskop er den første, som funderede en Skole i Odense; har forordnede den første Skolemester, ved Navn Niels Prip, og gav ham aarlig Løn 1 Mark pur Sølv eller 12 Slette Daler, to par Skoe, to Skiorter og ti Alen Vadmæl, men paa den Tid var Penge saa gieve (rare) at

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyebo Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

alt dettekunde agtes ved hundrede Daler, og skulde han da tilligemed sexten Peblinge in atrio St. Benedicti, som var et Sted uden for Brødrenes Refectorium, nyde sin Kost af de Levninger, der kom af Brødrenes Bord, men Bispen gav desforuden 1 Mark Korn eller 16 Tønder til deres Underholdning. 1287 er det samme Aar, som Gificus eller Gifico blev Biskop, se videre herom Hvitfeld pag. 298 og 302 saa og i Bispe-Krøniken pag. 39. Anno 1288 stadfæstede Kong ERICH MENVED Knuds Brødres Privilegier, see pag. 300. Om Skolens Indretning i Odense findes en anden Beretning hos Hvitfeld pag. 841, med mindre det skal forstaaes om den almindelige Danske Skole paa St. Knuds Kirke-Gaard; thi hvor der tales om Latinsk Skole, der kaldes de unge Børn, som did indkom, Peblinge eller Paage, men her nevnes Børn femten Aar gamle, som troligt har været dem, der skulde lære noget at skrive; saa har og Borgemester i Odense tillige underskreven samme Fundatz, hvoraf den Tanke kunde bestyrkes, at det har været den Danske Skole, som er under den verdslige Øvrigheds, da de Latinske Skoler derimod altid har været under de Geistliges Opsigt.

Skolen ved Vor Frue Kirke. Anno 1308 eller omtrent ved den Tid skeete en Forandring med Skolerne; thi Provsten til Vor Frue Kirke, bygte siden i Kong ERICH MENVEDS Tid en Puge-Skole paa Vor Frue Kirke-Gaard, (602 Tom III. pag. 442 og 443.) som blev færdig 1317, og blev dertil sat en Skolemester ved Navn Jens Tyndskiæg, til hvis aarlige Løn blev lagt Degne-Renten af Steenløse, Fraugede, Uberød og Porup Kirker, hvilket kunde beløbe sig tilsammen til halvanden Mark Korn eller 24 Tdr. Peblingerne i Skolen vare da 32, hvilke Biskop Peder Pagh, imedens han levede, gav aarlig 10 Mark Korn til Underholding, som var 160 Tdr. Korn. Denne Peder Pagh har gjort St. Knuds Closter store Tienester, givet dem skønne Indkomster og Herlighed, vid. Bispe-Krøniken pag. 40. Om Puge-Skolen paa Vor Frue Kirke-Gaard melder Hvitf. Pag. 1086. Anno 1343 blev Odense Skoles Privilegier confirmerede af Biskop Niels, som og forbedrede Skolens Indkomster med 1537 Rdlr., og samme Aar blev og Graabrødre-Closter indrettet; om Biskop Niels, hans Forretning og Gavnildhed imod Skolen, findes anført i Bispe-Krøniken pag. 40. Hans Eftermand Biskop Erich stadfæstede Kong ERICH Knuds Brødre, deres Privilegier i Malmøe, ibid. Pag. 633. Fra denne Tid findes intet mærkværdigt enten om Kirken eller Skolen førend 1464 i Kong CHRISTIAN I Tid, da Kirken blev meest forbedret med nye Bygning og et Capel, som nu er Consistorium, alt sammen paa Biskop Mogens Krasis Bekostning. **Den første Magister som var Rector Odense Skole.** Magister Niels Andersen Ulfeld, Provst til Vor Frue Kirke, gav til Skolen paa Vor Frue Kirke-Gaard to Læster Korn, og satte til Skolemester Mag. Iver Lauridsen, en lærd Mand, som havde tilforn været en Canonic og længe reist med ham i Frankrig og Italien; han var den første Magister, som var Rector i Odense Skole. Anno 1469 blev Knuds Brødre angivne for Paven, at de for meget seculariserede, og 1470 blev de under Pave SIXTO udjagede (603 Tom III. pag 452) af Closteret, see Hvitf. Pag 922 og 923. Anno 1488 androg Dronning DORTHE, som var Kong HANSES Moder denne Sag anderledes for INNOCENTIO VIII, og magede det saaledes, at de første Munke skulde ind i Closteret igien, see Hvitf. Pag. 94 og 98 inclusive, hvor denne Sag vidtløftig afhandles. Anno 1489 bleve Munkene igien indsatte, og 1491 blev Closteret paa nye indviet af Biskop Claus Rönnov, see Bispe-Krøniken pag. 40, om den nye Bygning ved St. Knuds Kirke, see Hvitf. Pag.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyebo Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

42 i Biske-Krøniken. Anno 1529 udi Kong CHRISTIAN III Tid satte Magister Jörgen Jensen, som var den første Lutherske Biskop, en Reformert Skolemester ind i denne Skole paa Vor Frue Kirke-Gaard, ved Navn Auve Lauridsen, og ere begge begravne i Vor Frue Kirke; men Magister Niels Jespersen, Superintendent, forordnede, at de skulde synge Gradual hver Dag en Time i Skolen, og i det Sted, at Peblingerne i de Dage ginge med side Kiørtler, anordnede han, af de alene i Rectors Classe skulde gaae udi talaribus; om denne Gradual, indrettet af Biskop Mag. Niels Jespersen, see Biske Krøniken pag. 44 Anno 1589 blev deres Privilegier forbedrede af Kong FRIDERICH II.

Odense Gymnasium 1756. Odense Gymnasium, som nesten af nye er opført, bestaaer af tvende Auditoriis; i det ene læses daglig, og det større, som afgangne Biskop Christian Ramus har ladet besørge, bruges ved Aolenniteter og Kongernes Fødsels Fester. I Qvisten er en Sahl og to Kammere med tvende prægtige Globi over en Alen i Diameter, ført herhid til Skibs fra London; iblant andre Kobberstykker findes og Holger Rosenkrantz, som besørgede Gymnasii Foundation. I det største Kammer er en anseelig Bog-Samling, som den nu værende lærde og venerable Professor og Rector Sören Anchersen ved Gave fra adskillige og Verdslige har faaet indsamlet; den første anseelige Gave af Bøger kom fra Stift-Amtmanden Geheime-Raad Grev Christian (604 Tom III 452) Rantzau og Biskop Christian Ramus, hvilken sidste recommendede denne Samling for Gymnasium til Provsterne, som derefter indsamlede Bøger fra Præster og andre brave Mænd i deres Provstier, hvilke de siden innskikkede til Gymnasium; deriblant er en Prædiken af Biskop Doct. Hans Michelsen, holden i St. Knuds Kirke den 13 Januarii 1623, som var Søndagen førend Gymnasium blev indviet; Manuscriptet er givet af hans Sønne-Søns Herr Johannes Michelsen Muhle, Provst og Sogne-Præst til Nørre Brobye. Hans Majestæt Høylovlig Ihukommelse Kong FRIDERICH V tog Bygningen selv i Øyesyn, som 1756 den 30 Martii paa Kongens Fødsels-Dag blev indviet af Professor Sören Anchersen, hvilken Tale Biskop Christian Ramus siden lod trykke. Antallet paa Disciplerne i dette Gymnasio er nogle Aaringer Tolv, undertiden mere og mindre. Sex af de fattigste af dem, som ikke har forældre i Byen, nyder hver ugentlig 4 Mark Kost-Penge af Communitetet, foruden deres Stipendium af Gymnasio i Aaret 1621, var den udfløttet paa det nye stiftede Gymnasio i Aaret 1621, var den berømte Doct. Thomas Bangius, fød i Flemløse i Fyen, hvilken derefter af den lærde Holger Rosenkrantz, Doct og Biskop Hans Michelsen, og Professorerne blev dimitteret til Academiet; Hans Levnet findes i Wormii Lexicom over lærde Mænd. Desforuden er mange brave Mænd herfra dimitteret, iblant andre: Biskop Doct. Ancher Anchersen. Professor Johannes Muhle. Biskop Jacob Ramus. Biskop og Doct Jörgen Carstens Bloch. Doctor Medicinæ Professor Sören Hee. Provsten ved Holmens Kirke i Kiøbenhavn Jörgen Hee. Doct. Og Stifts-Provst i Aalborg Herman Gudme. Professor og Rector i Herløfsholm, Magister Johan Ludvig Berntz. Professor Juris Anders Schytte i Sorøe. Derforuden nogle nylig afdøde, nemlig: Prof Theol. (605 Tom III. pag. 453) Mag. Hans Kisbye. Professor og Mag. Melchior Ramus. Professor Peder Koefoed, som har indrettet den nye Landmaaling, og mange hvis Levnet findes i Worms Lexicon; videre angaaende dette Gymnasium og Foundationer til samme findes i Hofm. Fund. Tom. V. pag. 8. & seqv. til 52 og Tom. VI. pag. 253 til 256.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeby Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Den Latinske Skole i Odense. Den gamle Skolens Bygning blev 1760 tildeels afbrudt og meget smuk opbyggt ved afgangne Biskop Christian Ramus hans Omsorg, og gav Kong FRIDERICH V. dertil af Odense Communitet 2000 Rdlr; Huuset er noget høyere end forhen, bestaaer af to Etager, i den underste er Skolen, som er inddeelt i fire Classer foruden Mester-Lectien, hvorved er et Kammer til Cantor Scholæ, og i den anden Etage Logementer til de fire Hørere. Over Indgangen midt paa Bygningen sees denne Inscription:

Splendidior multo Domus hæc flat munere Regis,
Præsulis & cura, qvam suit ante foris.
Intus sic utinam qvoqve splendeat arte Magistri
Discentum ingeniis, fedulitate, side!

Anno 1761. SEVERIN ANCHERSEN.

I Frontespitzen F. 5. og derunder dette Vers:
Hvad Lærdom, Flittighed og gode Konster fremmer,
Hvad Ladhed, Yppighed og andre Laster hemmer,
Den rette Landebod ey nogen Tid forglemte
Vor Konge eyegod, Kong Friderich den Femte.
Anno 1761 Christianus Ramus, Episcop Diæc. Fion.

Videre om denne berømmelige Skole er omstændig anført i Hofm. Fund. Tom. V. pag 54 og seqv. Dog siden samme udkom er følgende forandret: Pag. 75 lin 9 maa dette agtes: At færste Lectie er ophævet efter Kongelig Rescript af 10 Junii 1757. Lin. 16. maa gandske udslettes; nok er ec. til 52 Rdlr. da Cantor haver intet af (*606 Tom. III pag 453*) det der meldes, men er en Feiltagelse. Paa samme Side til Disciplernes Beneficia kan dette tilføyes: At der er 42 Discipler, som nyde Kost af det Kongelige Communitet; thi ved Kongel. Reglement 1764 den 16 Martii er gjort den Forandring, at Discipler, som nyde Kost af det Kongelige Communitet; thi ved Kongel. Reglement 1764 den 16 Martii er gjort den Forandring, at Disciplerne i steden for Kosten in natura, faaer Kost-Penge, og enhver Discipel i Mester-Lectie, som nyder dette Stipendium faaer 5 Mark ugentlig, men de i andre Lectier ikkun 4 Mark, da den ene Mark, som fra disse sidste afgaaer, tillegges Disciplerne i de nedrige Lectier, (Reglementet skal vorde indrykket i Supplem. Til Fundat.) Disciplernes Tal i denne Skole var Anno 1770 80, forrige Aaringer 140; at Tallet nu er mindre kommer deraf, at der Ifølge Forordningen aarligen hiemvises fra Skolen, de, som ey til boglige Konster ere skikkede.

Endnu angaaende Restores kan tilføres: At Doct. Peder Palladius, siden Biskop i Kiøbenhavn, var her den første Lutherske Rector og tog herfra Afskeed 1533. Ham succederede Frantz Berg, siden Biskop i Opsloe og Hammer Stifter, hvilke tvende Rectores ere forglemte af Nauer in Oratione Valedictoria og Alb. Thura in Idea Hist. Lit. D., som ellers har anført de andre. Den endnu levende berømmelige Professor og Rector Sören Anchersen har været Rector nu i 50 Aar, og har i værende Tid dimittered over 700 Discipler til Academiet. Foundationerne om denne

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus VI 1774 Del 8

Latinske Skole ere alle anførte i Hofm. Fund. Tom. V. pag. 52 & seqv til 94 og Tom. VI pag. 256 til 270.

Danske Skoler. Den Danske Regne- og Skriver-Skole underholdes af Byen og Magistraten i en dertil indrettet Bygning. Desforuden er her: Trende Danske Catechetiske Skoler, som foruden Muhles Donation til samme, hvorom see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 144 197 og 209 er stiftet af andre der i Byen. I enhver af disse tre Skoler nyder 30 fattige Børn, i alt 90 Underviisning, hvoraf 10 af hver Skole faaer Klæder, Bøger og fri Information; ved St. Hans Skole (607 *Tom III pag 436.*) gives til sex fattige Børn uden Klæder efter Frøken Holstes Donation, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 215 og 219.

Tugt og Manufactur-Huset. Dette Huus har tilforn været den gamle grundmurede Provste-Residentz, men 1752 er det anseelig opbyggt, og kostede med Redskaber 8000 Rdlr. derom er en trykt Foundation fra 1752 med en Extension fra 1753, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 147. Geheime-Raad og Stift-Amtmand Christian Greve af Rantzau og Biskop Christian Ramus har gjort sig yderste Flid for at indrette samme. Der er en Farver, Overskiærer, Bogholder og 40 a 60 Lemmer.

Siele-Boder. Siele-Boderne ere stiftede af Pernille Lykke, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 219 220. Tom VI pag. 284 til 291.

Doctorens Boder. Nok et Fattig-Huus kaldet Doctorens Boder. Cancellar Frises Legatum til samme see i Hofm. Fund. Tom. V. pag. 126. Hamsforts og Just Höegs pag. 130, og fleres pag. 133 138 og 144.

Sæbesyderiet og Sukker-Huset. Sæbesyderiet er ved Interessentskab indrettet og opbyggt 1755 og Sukker-Rafinaderiet 1751.

St. Knuds Closter for nærværende Tid. St. Knuds Closter beboes nu af Herr Cammer-Herre Bentzon til Christiansdahl. Eyendommen og Laden med tre Huuse kiøbte Sr. Eiskou paa Auction, lod samme nedbryde, og i steden opbygge sex Huuse i én Længde.

St. Jørgens Gaard. Ved St. Jørgens Port har ligget St. Jørgens Gaard, og findes endnu Rudera af Kirken, naar der graves, men der er ingen Spor, hvor Hospitalet for de Spedalske har staaet; der ligger endnu sex Gaarde inden og uden Porten, hvoraf de tre hører til Odense Hospital og de tre til Rectoren i Odense pro officio, saa at af et Epitaphio i Vor Frue Kirke ved Orgelverket, sees. At Hans Andersen boede og døde paa St. Jørgens Gaard 1636, hvoraf sluttes, at Gaarden den Tid har været til, med er formodentlig i Krigens Tid bleven øde. (608 *Tom III pag 454.*)

Blangsted-Gaard. Til Hospitalet hører Blangsted-Gaard, som er af ringe Bygning for en Forpagter og har nogle Udhuuse, den ligger til Fraugde Sogn, men Tiender til Hospitalet.

BlæsenbiERG. St. Jørgens og Mølle-Broe Portes Forstæder tager aarlig til, hvor og ligger gammel og nye BlæsenbiERG, som udgiør endeel Huuse; der uden for ligger foruden 30 a 40

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

smaa Bygninger. Kragssberg tilforn Rødgaard kaldet, som er en ufri Sæde-Gaard ig tilhører Professor von Vesten; Gaarden er 1750 opbyggt af Agent von Vesten.

Slottet. Slottet er fire Længder med to Etager Grund-Muur, og midt paa Corps de Logis, som vender ud til Haugen med en Steen-Trappe; det var fordum St. Hans Closter, men blev siden kaldet Odense Gaard, indtil det af Kong FRIDERICH IV. blev afbrudt.

Stift-Amtmænd. Efter Geheime-Raad Carl Juels Død 1768 blev Geheime-Raad Henrich Bille, Ridder, Stift-Amtmand.

Jomfrue-Closteret. Frøken Karen Brahe bortgav den saa kaldede Bispe-Gaard i Odense, som har været de Catholske Bispers Residence til et Jomfrue-Closter, og derpaa oprettede en Foundation, som 1717 er confirmeret, og Ord til andet indført i Hofm. Fund. Tom. I pag. 329. Udi samme Closter findes en rar Samling af Danske Bøger, som hun gav dertil, og hvorover Magister Lars Lind har udgivet en Catalogus 1725 in 4to. I Closteret er en Priorinde og 8 Frøkener.

Aaen forbi Byen. Byen er forsynet med godt Kilde-Vand fra Roers Dam, som ved Render indledes til Byens fire Hoved-Gader; nesten en fierding Veys fra Byen er den store Aae, som gaaer forbi Byen, kommer fra Søerne ved Brahe Trolleborg og Arreskov, og har siden Navn af de Steder den løber forbi i Landet, da den for Eksempel kaldes Bellinge-Aae, Dalum-Aae, Ausum-Aae o. s. v; den driver mange Møller og har mange Broer over sig, hvor Veyen falder over. I Knyttinga Saga kaldes den ved Odense Kalve-Aae, hvilket Navn ikke (*608 Tom. III. pag 434*) vides, hvorfra det er taget, men er nu aldeles ubrugeligt, og findes ingensteds uden hos bemeldte Skribent. Den driver atter paa hiin Side Byen Eybye Mølle, og løber siden forbi Aasum og Seeden udi Steege Strand eller Fiord; Bekken, som løber langs hen ved den ene Side af og i Byen ind i Pinte Dam, og derfra under den ene Broe, driver Pinte Mølle, og falder strax efter udi den store Aae.

Byens Vaaben. Paa et Vindue i Raadstue-Archivet findes Byens Vaaben saaledes, som det staaer paa Grund-Tegningen, indbrændt med sine Couleurer, og ligeledes paa én af Borgerskabets Faner; samme er den bevæbnede Kong KNUD Martyr, som Byen har taget til en Skyds-Helgen.

Det lidet Segl eller Vaaben og dett ordentlige Raadstue-Segl er en guul Lillie i blaa Feldt, som og bruges af Guldsmede ec. paa deres Stempel-Arbeyde. St Knuds Kirkes Segl har været et guult Kors i blaat Feldt.

Odense Byes Vartegn skal have været Odin Billede, som findes paa Muhles Gaard, conf. Atlas Dan. pag. 430 i Not.

Mynt-Rettighed. Odense Bye skal fordum have havt Mynt-Rettighed, som gamle Mynter endnu udviser; én, navnlig Ole Bager, bygte mange store Gaarde der i Byen, og fik Tilladelse at præge en liden Kobber-Mynt, at han dermed kunde betale sine Folk, men maatte siden indløse samme.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Om Handelen. Handelen er nu overmaade aftaget, saa at den er fast alene med grove Vahre; omløbende Jøder og andre Bisse-Kræmmere stiele sig ind i Landet fra Holsten, og paa alle Herre-Gaarde, hos Præster og andre, sælger Vahre for ringe Priser, mange kiøbe formedelst det gode Kiøb mere end de behøve, hvorved Kiøbstæderne ruineres, Kongen faaer ingen Told, og Pengene stieles saaledes ud af Landet. Det var at ønske, at disse Folk blev paa Landet paagrebet, ført til nærmeste Kiøbstad, og at den, som angreb dem, maatte efter lovlig (610 TOM III. pag 460.) Omgang nyde alt det Vahren blev solgt for, og Jøden eller Bisse-Kræmmeren sat i Tugt-Huuset, og paa denne Maade blev Landet snart rødelig for slige unyttige og skadelige Landløbere.

Mark-Jorden. Mark-Jorden bruges meest til Byens almindelige Græsning for Indvaanernes Creaturer, alene noget indtages aarlig til Pløye-Land til Græsningens Forbedring.

Consumptionen. Fra 1755 til 1760 blev svaret aarlig Consumption 13687 Rdlr. 1761 15310 Rdlr. 1764 14000 Rdlr. og 1767 13700 Rdlr.

Kierteminde Kiøbstæd.

Beliggenhed. Den ligger Nord-Ost paa Fyens Land ved en stor Fiord imellem Bierge-Herred og Hindsholm paa Odense Amtes Grund, men under Nyeborg Amt 2½ Miil Nord-Ost fra Odense, og 2 1/4 Miil Nord-Vest fra Nyeborg.

Navn. Navnet meenes at være kommen af Kiert og Minde, der er: Munding eller Søgabs Indløb og Udløb fra og til Havet, saasom Stedet tilforn har været Odense Byes Losse- og Lade-Plads; men den retteste Derivation af Navnet kan man slutte af et gammel Pergaments Brev, med Byens Segl, hvori staaer et stort Skib, og om Randen Kiertingemendense Sigillum 1499, hvoraf slutes, at Byens Navn har sit Udspring af Kiertinge, en Bye i Kiølstrup Sogn, som ligger tre fierding Vey fra Byen, og Minde efter den gode Havn.

Vaaben. Vaabnet er, som forhen er anført, et Skib med sine Seyl.

Privilegier. Byens første Privilegier er givet af Kong ERICH af Pommern 1413, af Kong CHRISTOPHER II 1441, og af Kong CHRISTIAN I 1460. I disse Privilegier nævnes ikke Borgemester og Raad, men alene Borgerne og Menighed i Kierteminde, men i Kong (611 Tom III. pag. 460.) HANSES Privilegier 1484 nævnes Borgemester og Raad; af Kong CHRISTIAN II Privilegier 1516 findes udtrykkelig, at de har deres egen Ret, ligesom de i Odense.

Gader. Byens Gader ere: 1.) Langegaden, som er den beste, 2.) Strandgaden, som ikke er saa meget bebyggt, men har ved Stranden tre store Gaarde, hvoraf een er Grund-Muur; tre Tvergader, nemlig: 3.) Vestergaden ikke gandske bebyggt, 4.) Præstegaden og Ramsherred, 5.) Søndergade, 6.) Sønderstræde, Hindsholms-Port, Munkebroe-Port, Langebroe-Port.

Huuse. Huuse og Gaarde 172, assecureret for 35700 Rdlr. foruden de publiqve Bygninger.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Indbyggere. Indbyggere ere: 1 Sognepræst, 1 Cappellan, 1 Klokke, 1 Organist, 1 Byefoged, som tillige er Byeskriver, 1 Tolder, 1 Controleur, 1 Veyer og Maaler, 14 Kiøbmænd, Haandverkere 42 af alle slags, hvoraf 8 Skoemagere, i alt 65 Borgere.

Byens særdeles Aftagelse. Byen har forud været i god Stand og formuende, men tvende Ting har været Aarsag til Byens nærværende slette Tilstand, nemlig 1659 da Admiral Reuter anførte den Hollandske Flode, og de Svenske skulde udjages af Byen, maatte han lade dem beskyde med Bombe og Kugler, for at gjøre Landgang med 1800 Ryttere og Infanterie af 600 Danske og 2800 Tydske under Feldt-Marschal Schaks Commando; derefter gik Batallien for sig ved Nyeborg, hvorved den Svenske Armee blev ødelagt men ved denne Landgang blev 47 Gaarde der i Byen ødelagt og opbrændt, samt Skibs-Broen og nogle skibe, hvilken Skade blev vurderet for 243393 Slette Daler. Den anden Anledning til Byens Aftagelse var: at 1680 blev Havnen ved Stige eller Stege strand opdaget, hvorom er meldet ved Lunde-Herred i Lumbye Sogn, ig som samme ligger en Miil nærmere Odense, saa tager nu Odense Kiøbmænd Vahrene derfra, i steden (612 Tom III pag. 461.) for Vahrene tilforn bleve førte fra Kierteminde til Odense; dette har forvoldet at denne Bye har meget aftaget, og endnu daglig tager af.

Kirken. Kirken er bygt 1476 St. Laurentio til Ære; Taarnet er uanseelig, med et lidet Spiir paa den Østre Ende af Kirken, deri er tre Klokker fra 1419, 1447 og 1699 samt et Seyerverk fra 1752. Alter-Tavlen er af smuk Billedhugger-Arbeyde givet af Lands-Dommer og Borgemester Burenæi Enke 1675. Lysestagerne 1616 af Borgemester Ber. P. Val Schinckel. En stor og to mindre Sølv-Kalk og Disk, en Sølv-Eske, en Sølv forgyldt Kande og Eske givet af Aage Pedersen Syv og Barbara Reutz 1721, de gav og det Fløyels Alter-Tøj med Galuner. Jernverket om Communio-Bænken er bekostet af Kiøbmand Thomas Jacobsen 1712. Chorets Indhegning af Borgemester Johan Glysing 1694. Én af Billedhugger-Arbeyde Prædikestoel af Sogne-Præsten Anders Poulsen 1676. Daaben beklædt 1682 af Povel Jespersen Bager, og Dekket er givet af givet af hans Søn Morten Poulsen Bager. Orgelverket af en ubenævnt Giver. Tvende Lyse-Kroner givet af Christen Pedersen Tolder 1655 og Jesper Jacobsen Bager 1685. I Kirken er tre hvelvede Gange med fire Rader Stole, og paa de øverste staaer Marqvard Rodsteens til Lundsgaard og Viveke Friis Navne med Aarstallet 1648, desforuden fem lukte Stole. Et Epitaphium hvor to Præster ved Stedet er afmalet, nemlig: Anders Jörgensen Mand og Anders Poulsen, døde 1677. Et Epitaphium over Anders Eggertsen, Raadmand, afskildret 1629 da han døde. Liig-Steene er her over Jomfrue Anne Norbye, Peder Norbyes Datter ti Urup, død 1606. Borgemester Samuel Hansen, død 1615. Borgemester Povel Schinkel, død 1636. Sogne-Præst Bent Top, død 1696. Aage Pedersen Syv, død 1621. Hører Johan Hansen Pontan, død 1703. Povel Clausen, død 1564. Christen Poulsen (613 Tom III. pag. 461) død 1683. Raadmand Knud Pedersen Hind, død 1721. Sogne-Præst Anders Mand, død 1654. Et aaben Begravelse, hvori hviler en Deel afdøde Præster. Jesper Jacobsen Bager. Lands-Dommer og Borgemester Burenæus. Borgemester Johan Glysing. Borgemester Peder Schiöyz. Borgemester Merchels og Major Henrich Flindt. Kiøbmand Jens Ottesen Langemark. Palle Rodsteen til Lundsgaard, hvis Liig alle ere fortærede. General-Major Adam Levin Lindstou, død 1757, og Frue. Major Bendix Ludvig Pslueg, død 1770. Endnu et Begravelse over Jorden, som Geheime-Raad Peder Juel til

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Hvering, Ridder, har kjøbt 1769 for 200 Rdlr. og ladet samme indrette med Jern-Døre. To Steen Liig-Kister til Geheime-Raaden selv og Frue Dorthe Cathrine Levitzau. I Sacristiet er en Catholsk Reliqve, nemlig: En Kiste med et Billede i fuld Corpus, som forestiller Christus gaaer af Greven, samme er vel gjort, og blev i de Catholske Tider ombaaret. I Choret henger et par Støvler og en Kaarde af en Dansk Officer, som 1659 paa Kirke-Gaarden forsvarede sig, og bleserede ni Svenske, men fik sit Bane-Saar af den tiende, blev huggen i stykker og her begravet. Hvad til Kirken, Præsterne og de Fattige er henlagt, see Hofm. Fund. Tom. V. p. 278.

Dansk Skole. I den danske Skole, som 1741 af nye er opbyggt, boer nu Chor-Degnen og Skoleholderen.

Raadstuen. Raadstuen ligge lige over for Kirken paa Torvet og er opført 1736 af Bindingsverk med en Brand-Muur ud til Gaden; deri er Raadstue-Sahlen, Byetinget, som holdes om Mandagen, Veyer-Huus, Brand-Redskaber, og Arrest-Kammere. Borgemester og Raad har været fra 1497 ti 1747, da der blev alene en Byefoged; den nu værende Byefoged Herr Morten Bentz, som har Titul af Borgemester, blev tillige Byeskriver og Birke-Dommer til Scheelenborg Birk paa Hindsholm 1757. Ved allernaadigst Rescript 1764 (*614 Tom III, pag 462.*) blev Hveringe og Brolykke Godser paa Hindsholm lagt under Kierteminde Byeting med Vilkor alene at svare de Omkostninger, som andre Herreds- og Birke-Tinge paa Landet.

Havnen. Havnen er temmelig dyb og meget beqvem for Skibene, som kan ligge langs ved Siden af Skibs-Broen lige ned til Langebroe; i samme kan rummes 12 a 16 Fartøyer paa 4 a 600 Tdr., men Indløbet er ikkun 6 a 7 Fod dyb. Til Skib-Broens. Vedligeholdelse gives noget af hver Tønde Gods, og til at vedligeholde Langebroe, som er 216 Alen lang, gives ligeledes Korn af omliggende Herreder og Sogne.

Møller. Paa Byens Grund er tre gode Veyr-Møller.

Kilder. Strax uden for Byen er tvende skønne Kilder, og i Byen er Brønde, men har nesten alle Brakvand.

Mark-Jorder. Af de Kongelige Privilegier 1460 og 1473 sees: at Byen stadfæstes de Marker, som den er tillagt, nemlig: Veyle Vang, Steilebrugs Buske, Lille Gedskou og Dreigmaae. 1558 blev lille Gedskou tillagt Magistraten, men 1753 tog Byen den igjen imod at svare aarlig 100 Rdlr. til Byefogden. Efter Kong ERICH af Pommerens Privilegier 1413 strekker sig Kierteminde Byefred fra Sundet til det gravede Dige Sønden for Sundet, det er fra Fiorden til det Gierde, som indhegner Lundsgaards Mark, samme er Overdrif, og anslaget i Matriculen for 4 Skpr. 1 Fk. 1 Alb. Hartk. derom reiste sig en stor Proces med Palle Andersen paa Hveringe, som 1505 blev paadømt i St. Hans Closter i Odense af Kongen, Biskop Beldenak, Cancellier Jörgen Marsviin og flere, og tilkiendt Kierteminde. Paa denne Byefred har været opkastet en Redoute langs ved Stranden, hvorpaa Borgerne fra Odense og Kierteminde holdt Vagt i sidste Krig; her paa denne Byefred er og bygget Skibe. Uden for Munke-Port er endeel Jorder, og paa Kierbye Mark ligeledes endeel Jorder Kierteminde (*615 Tom III. pag. 462*) tilhørende, og til Kirken 4 Tdr. 1 Skp. 2 Fk. Hartkorn, som ligger paa Kierbye og Vibye Marker. Tiende deles

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kjøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

imellem Præsten og Kirken, og hele Byens Marker med Kirke-Jorder er 28 Tdr. 1 Skp. 1 Fk. Hartkorn.

Fartøyer og Fiskerie. Byen har nu alene 8 Fartøyer, men har tilforn have mange flere. Fiskeriet bestaaer af Torsk, Sild, Hvillinger, Hornfisk, Makrel, Flynder, Aal, Skielsfisk, Reger, Krebs, Ørter, Pigvar og Steenbidere; de, som fanges i Fiorden er større og federe end de paa Renden; Der er et Slags store og rare Flynder, kaldet Raadmænd, men nu ikke i den Overflødighed, som tilforn. Da Kong FRIDERICH IV var der, fortalte Geheime-Raad Gabel Kongen, at Borgemesteren havde spist to Raadmænd, hvilket Enigma han siden opløste.

Ruggaards Amt, hvori er alene Skoubye-Herred.

Beliggenhed og Tilstand. Dette Amt grændser mod Norden til Beltet, mod Vesten til Vends- og Baag-Herred, og mod Sønden og Østen indsluttes af Odense Amt. Grunden er paa de fleste Steder noget sandig, dog med Muld beblandet, saa at Rug og Boghvede avles meget got, Byg og Havre maadelig, men Agerdyrkningen er neppe at forbedre. Skovene er ikke overflødige, og i Synderlighed er Ruggaards meget formindskede, siden de blev bortsolgt. Strandfisk er der god Forraad af, og kunde blive mere, om de ved Havet boende mere lagde sig derefter, men af ferske Vande er ikkun gandske lidet. Bønderne under Grevskabet og Herre-Gaardene ere i temmelig god Stand, men de, som tilforn vare under Rytter-District og ikke under Herre-Gaarde, men havde købt sig selv, ere nu solgte saa dyre, at Beboerne ikke kan udrede Renterne, og følgelig neppe mere komme i Stand. (615 Tom III pag. 464)

Bogense Kiøbstæd, som herefter anføres, har Skoubye til Annex.

- 1) Meelbye Sogn (a) Meelbye, Jullerup Bye, Branstrup, Bekkegaarde.
- 2) Sandager Sogn, (b) Nørre Efterbølle, 13 G. 5 B. 11 H. Bøgelinde var en liden Bye, som med Kongelig Tilladelse for mange Aar siden er afbrudt. Sandager Herre-Gaard. Gyldensteen ved den Grevelige Residentz.
- 3) Guldbierg Sogn, (c) Kaalhaug Bye, Præste-Gaarden, 4 G. 1 B. 3 H. Nordskou, 3 G 1 B. Reveldrup Bye, 3 G. 1 H. Smidstrup Bye, Degne-Boeligen, 4 G. 2 H. (617 Tom III. pag. 464)
- 4) Vigerslev Sogn, (d) Vigerslev Bye, Margaards Vand-Mølle, Ruebye, Lundsgaard og Søehuuset, Rødsougaaarde, Farstrup. Vierslev, Aagaarde, Moredgaarde, Strygerhuuset, Mored Vand-Mølle, Monrødbye, Elverrodsgaard, Smørvraad, Taagerød, Store Traun, Lille Traun, Amagerbye, Amager Skou, Sverupgaard, Sveruphuuse, Sverup Mølle, Store Himmelstrup, Ulstrupgaard, Blesbierg, Munkehuus, (618 Tom III. pag. 464) Kiellebye, Hauløse et Boel, Konrøg et Boel, Hiulskou, Sialdevads Mølle, Limkilde, Nellemose, BydsMølle, Rødvads Mølle, Limkilde, Nellemose, Tverskoubye, Tverskou Mølle, Katsegne Huuse, Ved Landveyen til Odense ere nogle Steder, kaldet: Kom igien. Havgaard, Margaard Herre-Gaard og Langesøe Herre-Gaard med et Teglværk.
- 5) Vøvlinge Sogn, (e) Vøvlinge Bye, Pølsgaard, Vedebye, Hedeboerne, Tevringe, Sadserup, Fuglebjerglund, Kiøbeskou. Hestehaugen, Skaderød, Høved, Nyegaarde paa Bøvlingehede,

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeby Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Ruggaards Amter.

- Skoumøllen, Dyrbekhuuse, Vedeleergaard, Siældenglad, Lillekiøbeskou, Trollisdal, Vangsgaard, Græverhuus, Enemerket, Elvedgaard en Herre-Gaard, derved et Teglverk og en Vand-Mølle, Ruggaards Herre-Gaard og Vand-Mølle.
- 6) Skoubye Sogn. (f) Skoubye, 14 G. 18 H., Ellegaard og Brandholt iberegnet. Eskildstrup Bye, 7 G. 10 H. (619 Tom. III pag. 464.) Kierbye, 12 G. 19 H. Tofte, 10 G 3 H. Skaarup, 3 G. Herridslevbye, 13 G. 2 B. 13 H. Harridslev Herre-Gaard, hvorunder ligger tre Huuse: Fredskou, Hestehaven og Hornskou.
- 7) Eilbye Sogn, (g) Eilbye, Kiellebye, Eilbyelunde.
- 8) Haarslev Sogn, (h) Haarslev Bye, 18 G. 25 H. Faarsbølle, 4 G. 2 H. Lykkisborg, 1 G. Store Labøel, 1 G. (620 Tom III. pag. 464.) Lille Labøel, 1 G. Labøel Sam, 1 G. Vierne Bye, 8 G. 1 H. Mosegaard, 1 G. Lykkegaard, 1 G. Sambye, 13 G. 8 H. Skousgaarde, 7 G. 1 H. Nyemark, 3 G. 2 H. Hindevad, 3 G. 6 H. Rønnemosegaard, 1 G. Lille Rønnemose, 1 G. Nellerød, 1 G. Nellerødhuus, 1 H. Store Paddesø, 1 G. 2 H. LillePaddesø, 1 G. Leerbek, 1 G. Laage, 1 G. 1 H. Skræderhuset, 1 G. Hessencassel, 1 H. Biørnsboe, 1 G. Diget, 2 G. Eilskou Bye, 13 G. 13 H. Aagaarde Mølle, 1 H. Rakkelbroe, 1 H.
- 9) Sørslev Sogn, (i) Sørslev Bye, 8 G. Kaasterslev, 7 G. og 4 B. Moderup Bye, 7 G. Moderupgaard. Svenstrup, 5 G. (621) Slagstrup, 3 G. Askebye, 7 G. Hemersløv, 8 G. Sønder Eerbølle, 6 G. Macherup, 9 G. Toderup, 5 G.
- 10) Søndersø Sogn, (k) Søndersø Bye, Ørridslev, Veedbye, Segerup, Dalumgaard Herre-Gaard. (622 Tom III. pag. 464.)
- 11) Øre Sogn, (l) Øre Bye, Skastrup, Hugetgaarde, Ørbeksbye, øregaard Herre-Gaard med Mølle og Pikhuuset.
- a) (616) Kirken er med Taarn, har indvendig et Begravelse og for Resten intet merkværdigt.
- b) Kirken ligger paa Marken, har Taarn og en Klokke, hvorpaa staaer: 1598. Jörgen Qvitzau. Alter-Tavlen, Prædikestoel, Kalk, Disk og Viin-Kanden er givet af Etatz-Raad Ehrenschildt. Ved Daaben er et Johannis Billede sterk forgyldt. En Liig-Steen med Portraits og Vaabner over Cancellier Jörgen Qvitzau. En dito over Henning Qvitzau, død 1569. Sonden for Choret er et udbygget Begravelse bygt 1596, deri hviler Henning Qvitzau til Sandager, Rørbek, Lykkesholm og Qvitzauholm, var Cancellier 1596 og døde i Kiøbenhavn 56 Aar gammel; hans Frue Birgitte Rønnov, død 1731 50 Aar, og Frue Margrethe Vintz. En Liig-Steen over Jesper Daae til Engaard, død 1562 see Marm. Dan. Tom. I pag. 250. Norden for Choret er et anseelig udbygget Begravelse, hvori hviler Geheime-Raad Johan Hugetan Greve af Gyldensteen, Ridder, død i Kiøbenhavn 1749, 96 Aar, og Frue Maurice Margrethe, død 1745 75 Aar; de staaer begge i to prægtige Marmor Kister.
- c) Guldbierg Kirke ligger paa Marken paa en Bakke. Paa Klokken staaer: 1651 Oluf Rosenkrantz. Alter-Tavlen er givet af Etatz-Raad Ehrenschildt. (617) Kalk og Disk af Oluf Rosenkrantz og Frue Birgitte Krabbe 1661. Under Alteret er et aabet Begravelse, men Kisterne ere henfaldne af Ælde. Paa Revendrup Mark er en Sundheds Kilde, kaldet Snous

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Kilde, som besøges St. Hans Aften af de Syge, ligesom der og findes to Hedenske Begravelser, og en stor Steen med to Jern-Kilder. Annexet er Sandager.

- d) Vierslev skrives og Vigerslev Kirke, og er en Kors-Kirke med Taarn. Paa den ene Klokke, som er omstøbt 1760, stod tilforn Tönne og Carl Bryske 1597; den mindre Klokke er fra 1610. Kirken og Taarnet er mesten med Blye belagt. Prædikestolen og Alter-Tavlen er af Billedhugger-Arbeyde. Oberste Gotske Ditlev von Holsten haver ladet opbygge et konstig ottekantet Pulpitur til Langesø Herskab, malet med hans Families 16 Ahner og Vaabner, saasom han var Stiftere af Stam-Huset. I Alteret er en hvid udhuggen Steen med Portraits og Vaabner over Cancellier Antonius Bryske, som lod Langesø opbygge 1554, og døde 1566. I samme Begravelse er nedsat Adolf Hans von Holsten og Frue Ide Ratlov. Hvad til de Fattige er givet, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 317. I Taagerød Mark er en Kilde, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 327. I Taagerød Mark er en Kilde, som besøges St. Hans Aften af de Syge. Førend Reformationen havde Vierslev og Bøvling hver sin Sogne-Præst, som da blev annectered, men siden blev paalagt at holdes en residerende Capellan. Til Capellan-Enker har Cancellie-Raad Andresen givet en Capital hvoraf Enkerne nyder Renten, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 319. Annexet er Bøvlinge. (618)
- e) Bøvlinge Kirke er med Taarn og to Klokker, den ene fra 1591, den anden fra 1633 givet af Niels Lykke og Frue Margrethe Gyldenstjerne. Alteret er givet af Oberste von Holsten. Prædikestolen er med to Vaabner 1571. O. B. B. I Choret er et Epitaphium af Steen udhugget med trende Billeder, 24 Vaabner og gudelige Inscriptioner, neden under er denne Inscription: Denne Steen lod Velbyrdige Axel Brahe i sin Velmagt udhugge 1591 over sine Hustruer Frue Mette Giöe Falks Datter af Skiersø, som døde 1584, og Frue Kirsten Hardenberg af Matterop. Hvad til Skolen af Oberstinde Brugman er givet, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 321. I Bøvlinge Bye er et Hospital til fire Lemmer, hvortil Axel Brahe til Elved 1596 har henlagt en Capital, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 517 og Tom. VI. pag. 318.
- f) Kirken er med et høyt Taarn. Den store Klokke er givet 1504 af Nicolaus Jacobus Plebanus, og har et St. Mortens Billede. Alter-Tavlen (619) og Prædikestolen er smuk. Nederst i Kirken er et Marie-Billede. Et Skab til Reliquier fra 1496. Et stort Capel, hvoraf det halve er et Begravelse, deri hviler: Oberst-Lieutenant Phillip Johan von Hagedorn til Harridslefgaard, død 1740 74 Aar, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 298. Henrich von Ahrensdorf, Friderich Ahrensdorfs Søn, gift med Charlotte, Oberste de Winds Datter, boede paa Lille Harridslefgaard, og døde 1712 han gav Messehaglen og Tralverket om Alteret. En Liig-Steen over en Munk, navnlig Ericus Johannis 1465. En dito med Portraits over Velbyrdig Jörgen Svave til Harridslefgaard, død 1571. En dito med forslidte Munke-Bogstaver. Skoubye Annex til Bogense. Daaholm har 1588 været beboer af Frue Hilleborg Daae. I Kattebjerg Mark er et stor Hedensk Begravelse ey langt fra Kirken.
- g) Kirken har en Catholsk Alter-Tavle, hvorpaa staaer med Munke-Bogstaver: Ora pro nobis St. Ursula cum tuis sodalibus. En Liig-Steen med Munke-Bogstaver. Annexet er Meelbye.
- h) Kirken er med Taarn og en Klokke, givet af G. Gyldensteen 1751. Alter-Tavlen og Kalken af samme 1749 og 1750. En konstig Kalk og Disk fra 1597, forbedret 1664 af Henrich Beyer og Cathrine Rosendahl. I Choret er begravet Jörgen Kaas, Amtmand over Rugaards Amt.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeby Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Kirken er didiceret St. Marcus, og forðum kaldet Hottersleben, af HOTTERO de fiirtende Danske Konge. Den bekiendte Magister Jörgen Carstens var her Præst og tillige Provst i Vends-Herred, da han tilforn havde været Præst for Brenderup og Øre Meenigheder, og blev siden Provst i Odense; hans Successor var Herr Anders Hvid, Provst og Præst i 40 Aar, men blev for en Forseelse, ved Høyeste Ret dømt fra Kaldet, (620) og døde siden i Armod. Præste-Gaarden afbrændte 1645 i Faesbølt og blev igien ved Haarsløv Kirke opbyggt. Lychersborg har været beboet af de Lycher, allesidst af en Brahe, og er nu en Bonde-Gaard. Ved Haarsløv Bye er en dyb Dal, hvor tilforn var en Bæk, som gjorde Sogne- og Amt-Skiel. 1743 var der i Sognet 80 Gaardmænd og 50 Huusmænd.

- i) Kirken er bygt af store firkantede Kampe-Steen med et høyt Taarn af Muur-Steen, hvori er to gode Klokker, den ene fra 1640, som Jomfrue Ingeborg Friis til Margaard, for Særslev Kirkes Korn har ladet støbe, og er bestilt af Mads Hansen i St. Knuds Closter, men støbt i Hamborg 1592. I Brand-Muren paa Gavlen sidder en 24 Punds Canon-Kugle, som efter Tradition i Krigs-Tid fra Baasing Bierge i Vends-Herred er indskudt, hvilket dog ey synes rimelig, da det er to Mile derfra. Daaben er af to Kampe-Stene, og Alter-Tavlen samt Prædikestolen af smuk Billedhugger-Arbeyde. Et Epitaphium over Præsterne Herr Hans Bang, Magister Bertel Vikman og Herr Christian Birkerod, see Marm. Dan. Tom I. pag 257. Kirken og Præste-Gaarden ligger imellem Særslev (621) og Hameløv Bye, og har i Munkenes Tider været en Convent-Kirke, som sees af Stolene og de smaa Kister i Choret, ligesom og samme endnu er en Convent-Kirke for Herredet, den skal have Navn efter et Feldtslag, som forðum har staaet i Nærværelsen, kaldet Seyersløv, hvilket andre skriver Segersløs. Strax ved Kirken er Møe-Kilde, som nesten er tilstoppet. Sogne-Præst Casper Lauritzen var hengiven til Chymien, hvorved Præste-Gaarden to gange afbrændte, hvorfor han i steden for at blive riig blev fattig. Præste-Gaarden var forhen i Hammeslev, men da den afbrændte 1654 blev den forfløttet til Særslev, hvor Herrets-Tinget ogsaa holdes.
- j)
- k) Kirken er didiceret til Apostlene St. Peder og Paulus, er en Kors-Kirke og har et Taarn med et fiirkantet Spiir, bekostet af General-Lieutenant Gryner. Paa Klokken er et Marie-Billede, og paa den beslagne Kirke-Dør staaer: 1483 Sidsel Hogenschild og Iver Bryske, see Marm. Dan. Tom. I pag. 256. Kalk og Disk er givet af Assessor Broder Landorf. I Kirkens Søndre Fløy er et aabet Begravelse, hvori hviler: Assessor Broder Landorf til Billisbye og Frue. Major Jörgen Tyge Seefelt til Margaard, død 1723. Generalinde Alette Margrethe von Dohn, Ove Vinds Enke, død 1749. Frue Margrethe Due, som havde først Major Jörgen Tyge Seefelt, og siden General-Lieutenant Gryner, død 1736. Hendes Søster Frøken Due, som var e Hof-Dame. General-Lieutenant Gryner, Ridder, Cammer-Herre, Chef over de Norske Troupper, død i Christiania 1763 og her indsat; hans Fader Doderich Gryner, Amtmand i Sorøe, og Frue Baronesse Eva Rank. Under Choret er de Bryskers Begravelse fra Dalund, som er tilmuret; derover en Liig-Steen med Portraits og Vaabner over Gert Bryske, Eilers Søn af Dalund, død 1552 og Frue Anne Viffert, Tönnis Datter, død paa Tirsbek 1586, med tre Sønner: Eiler Bryske til Dalund, Tönne Bryske til Langesøe og (622 *Tom III pag 464*) Carl Bryske til Margaard. En Liig-Steen over Jomfrue Elisabeth Bryske, død paa Amager i

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Vigersløv Sogn 1582 see Marm. Dan. Tom. I. p. 256. Hun havde først Mogens Krabbe, siden Henrich Bille, hun har skrevet endeel Stam-Bøger. Om Hospitalet see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 310, 313 og 315. I Dalund fandtes 1740 en Grav omsat med Steen, hvori var et Beenrad af usædvanlig Størrelse, staaende opreyst. Ved Søndersøe er sex Høye med slige Begravelser.

- l) Øre eller Oure er Annex til Brenderup i Vends Herred. Kirken har en smuk Alter-Tavle. I Capellet er et aabet Begravelse, hvori staaer: Erich Banner til Øregaard. Længere ned i Kirken er Herskabets Pulpitur. Øre Sogn blev 1626 annectered til Brenderup. 1696 lod Frue Margrethe Johansen Bispen vide, at Præsten havde døbt tre Vox-Børn for Fogden; Præsten Herr Hans Jacobsen svor for Biskoppen, at sligt var ham af Had paasagt, fordi han havde straffet Bonden, som ey kunne sin Børne-Lærdom; Sagen skal være saaledes udfalden, at Fogden og Hustrue blev brændt, og Præsten kom fra Kaldet.

Bogense Kiøbstæd.

(Pag. 465) Bogense ligger 3 Mile fra Odense, 3 fra Middelfart, 10 fra Svendborg, 7 fra Faaborg og 4 fra Assens.

Navn. Navnet meenes at være kommet af Boe, én af Othrins Sønner, og broder til Balder og Skiold; andre meene af de derved værende Bøge-Skove, og saaledes kaldet Bognes; hvori Bogense kigger, kaldes Nørre-Sletten eller Sletting, som den gemene Mand siden har kaldet Bogense Kiøbing.

Vaaben, Vaabnet er et lidet Skib med fulde Segl og Aarstal 1565.

Skiæbne. En stor Deel af Byen brændte 1550, som sees af Inscriptionen paa Niels Bangs Huus, ved. Atl. Dan. Tom. III. pag. 467. (621 Tom III pag. 465)

Privilegium. Byens beste Privilegium er givet af Dronning KIRSTINE 1514.

Kirke. Kirken er en Kors-Kirke, og ligger ved Stranden ed et Taarn paa den Østre Side og et aattekantet Spiir. Paa den store Klokke staaer: St. Maria ora pro nobis. Kirken kaldes St. Nicolai, er opbyggt 1406, og Orgelverket 1748. Alter-Tavlen og Prædikestolen er meget smuk og bekostet af Velbyrdige M. Claus Erichsen 1550. Den store Lyse-Crone af Jost Fechtel i Hamborg 1654, og en mindre dito af en ubenævnt. Ved Chors-Døren ere fire Liig-Steene over Adelige med Munke-Bogstaver og Vaabner, nemlig: over Velbyrdig Claus Erichsen, død 1550. Velbyrdig Jörgen Clausen, død 1592. Velbyrdige Ramus Jörgensen, død 1616; om de han boet efter hverandre paa Adelgaden, hvor endnu sees Levninger af en stor Bygning, kaldet Herre-Gaarden, hvor endnu sees Levninger af en stor Bygning, kaldet Herre-Gaarden, vides ikke. En Liig-Steen over de sidste Catholske Præst, med Inscription: 1532 obiit V. D, Nicolaus Jacobi Plebanus Bogvenius. Kirken leed Skade af Torden 1731. Da Provsten Herr Hans Jörgensen døde af Pesten 1584, bad Magistraten Biskoppen om en mere fredelig Mand, som blev

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus VI 1774 Del 8

Biskoppens Sviger-Søn Herr Niels Muhle, som formedelst Forseelse kom fra Kaldet 1589. Hvad til Kirken er henlagt, see Hofm. Fund. Tom. V. pag. 301 og Tom VI pag. 316.

Latinsk. Den Latinske Skole blev 1740 afskaffet.

Gader. Gadernes Navne ere: Adelgaden, St. Annegade, Tieregade, Raadhuusstrædet, Giertisstræde og et sort Torv.

Gaarde og Huuse. Gaardene og Husene ere 104, men deraf de tre Parter smaa Huuse, som beboes af fattige Folk.

Indbyggere. Borgernes Antal er 60, hvoraf de to Parter ere fattige foruden fattige Enker og Indsiddere; Haandverkere 36, hvoriblandt en Farver. (623 *Tom III pag. 465.*)

Raad-Huus St. Anne Closter. Raad-Huuset har et Taarn med en Klokke givet af Matthias Ibsen, Niels Bang og Peder Jörgensen 1591. Denne Bygning er en Levning af St. Anne Closter. Øvrighed. Øvrigheden bestaaer af en Byefoged og Byeskriver, af hvilke Retten holdes om Tiirsdagen, der er og en Tolder, som tillige er Postmester, og en Controleur.

Transport til Klakring. Fra denne Bye er Transporten lige over til Klakring ved Palstgaard i Jylland, som er nesten to Mile, hverved spares en Omvej af ni Mile; en Baad koster om Sommeren i Rdlr. og om Vinteren 1 Rdlr. 2 Mk.

Næring. Byens Næring bestaaer mest af Avling og liden Handel, som for nærværende Tid drives af syv Kiøbmænd med Korn og fede Vahre paa Norge og Kiøbenhavn, og derimod Udsalg af grove Vahre, saasom Tømmer, Bræder, m.m. til Bondens Brug.

Skibe og Havn. Fartøyer ere ikkun fem, nemlig: En Galliase og fire Jagter paa 16, 13, 9 og 7 Læster, som tilhører Kiøbmændene og en Skipper. Fartøyerne ligger i Vinter-Havn ved Lange Dyb, hvilken Havn med liden Bekostning kunde settes i Stand. Indvaanernes Inclination er meget til Søefart. **Fiskerie.** Fiskeriet er alene med Kraage, hvorved fanges mest Torsk og Flynder, som dog paa nogle Aar, har været meget faa.

Godt Vand. Fersk Vand løber fra en Kilde ved Overmølle og er ledet igiennem Byen ved en dertil gravet Bæk, samme er sundt og got Vand.

Marker. Byens Marker bestaaer af 81 Gaards-Eyere og nogle á parte Jorder og Engbond, er frugtbar Korn-Land, og var god til Tobaks-Plantning; der avles og endeel gule Rødder, som formeldst deres gode Smag føre vidt omkring i Landet, og kaldes Bogense Rosiner.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Øer. Øerne ved Byen er Stegøe. Lille Stegøe, Fogensøe en fierding Vey lang og en halvfierding Vey lang og en halvfierding Vey bred. To Holme, nemlig: (625 *Tom III pag. 464*) Store og lille Caløe; ved Indløbet til disse smaa Øer kunde gøres en Dæmning, som aarlig vilde importere over 1000 Læs Høe- Ebløe er en Miil fra Byen, som beboes af en Gaard- og en Huusmand, hvorpaa er Eng og Skov; endnu to Home, nemlig: Lang og Lindholm, hvilke tvende Holme tilligemed Ebløe ere nu Byen uvedkommende og for lang Tid siden derfra adskilte.

Consumption. Consumptionen er nesten aarlig i Forpagtning 6 a 700 Rdlr.

Markeder. Markeder er aarlig to, foruden Qvæg-Market, og et hver Torsdag i Fasten.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Pag 467.

- 1) Aalykkegaard i St. Hans Sogn, blev ved Auction solgt til Borgemester Holm i Odense, som bygte endeel af Gaarden 1765, men da han døde, købte Sr. Möller Gaarden, og bygte grundmuret Huus med Kielder og to Fløye, Hoved-Gaards Taxt, 65 Tdr. 4 Skpr. 2 Fk. 1 Alb. Skovskylde. 1 Skp. 1 Fk. Bønder-Gods, 233 Tdr. 1 Skp. 3 Fk. 1 1/3 Alb.
- 2) Vrangstrup i Lyndelse Sogn i Aasum-Herred. Dens grundmurede Bygning er sat i Stand af General-Lieutenant Gersdorf, om Gaarden er dobbelte Graver. Lin. 8- Michel Brokkenhuus eyede Vrangstrup 1535, han var i Grevens Feide Admiral, og skal have bygt Gaarden. Lin 11 Lauritz Brokkenhuus, hvis Fader var Johan Friderich Brokkenhuus, som eyede Vrangstrup og Lindved, kom hans eneste Søn Casper Christopher Brokkenhuus, Cammer-Herre, Oberst-Liutenant af Cavalleriet, døde 1762 (626 *Tom III pag. 467*) uden Børn, hans Enke, Frue Vivike Juel, Geheime-Raad Peder Juels til Hvirringes Datter, giftede sig igien 1770 med Cammer-Herre Hans Adolf von Ahlefeldt, Ridder, og Oberst over et Regiment Dragoner.
- 3) Bøttigersholm i Nordrup Sogn i Lunde-Herred, som har havt mange Navne, nemlig: Knyle, Qvitzauholm, Roseneye, og tilsidst bemeldte Navn. Lin. Friderich Qvitzau, døde 1624, hans Søn Erich, er en Feyltagelse, og skal staae Henning Qvitzau. Nu værende Eyer er Major Diderich Lange, som meget har forbedret Avlingen, og inddiget et Stykke fra Stranden paa 300 Tdr. Land, hvorpaa avles skøn Høebiering. Fiskeriet var der tilforn saa godt som ubekiendt, men han har bygt Huuse til to Fiskere fra Thun i Jylland, ladet bekoste Garn, og anlagt et skøn Fiskerie, hvoraf haves Sild, Hornfisk, Torks, Aal og Flynder, som fanges deels med Garn, deels med Ruser. Under Gaarden er to smaa Øer, hvor der holdes to Fiskere. Øen Hals var tilforn til Græsning, men nu lader bemeldte Lange samme dyrke, og høster deraf got Korn.
- 4)

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeby Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Christiansdal i Dalum Sogn i Odense Herred. Dalum ligger i en Dal, var førend Reformationen et riigt Augustiner-Closter, kaldet Vor Frue i Dalum, stiftet 1183 af Biskop Simon, og havde baade Nonner og Munke. 1266 blev Prior Johannes sat i Band, fordi han holdt Kongens Partie imod Erke-Biskoppen. 1279 var Tvist i Dalum Closter. 1313 lagde Torben Sterkis Enke, Margrethe, meget Gods til Closteret. 1330 gav Herman von Jura, Ridder, noget Gods dertil. 1340 skienkede Biskop Niels i Odense, Nybølle Sogn dertil for den ihjelslagne Grev Gerhard af Holstens Niels Beste. 1367 gav Pave Urbanus et nyt Privilegium paa Aflad. 1377 lod Biskop Voldemar offentlig paa Rigsdagen i Nyeborg forkynde Aflad for dem, som vilde hielpe til Dalum Kirkes Opbyggelse. (627 Tom III. pag. 468) 1414 gav Paven Closteret Aflad. 1487 var Magister Claus Andersen Ulfeld, Prior i Dalum Closter. 1536 kom dette Closter efter Reformationen til Kronen. 1548 blev Johan Friis dermed forlenet. 1578 Jacob Ulfeld til Korbølle. 1617 Axel Brahe, 1642 Iver Vind. 1645 Arnt von der Kuhla, 1652 Eyler Bryske 1652 Eyler Höeg, siden blev der solgt til Kronen; en andre skriver, at Kongen skienkede Gaarden til Geheime-Raad Schultz, da den blev kaldet Christiansdahl; han døde 1704. Geheime-Raad Gabel, som 1718 solgte Gaarden til Kongen, da den blev indrettet til Rytter-Kaabler. 1764 blev Gaarden solgt til Cammer-

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

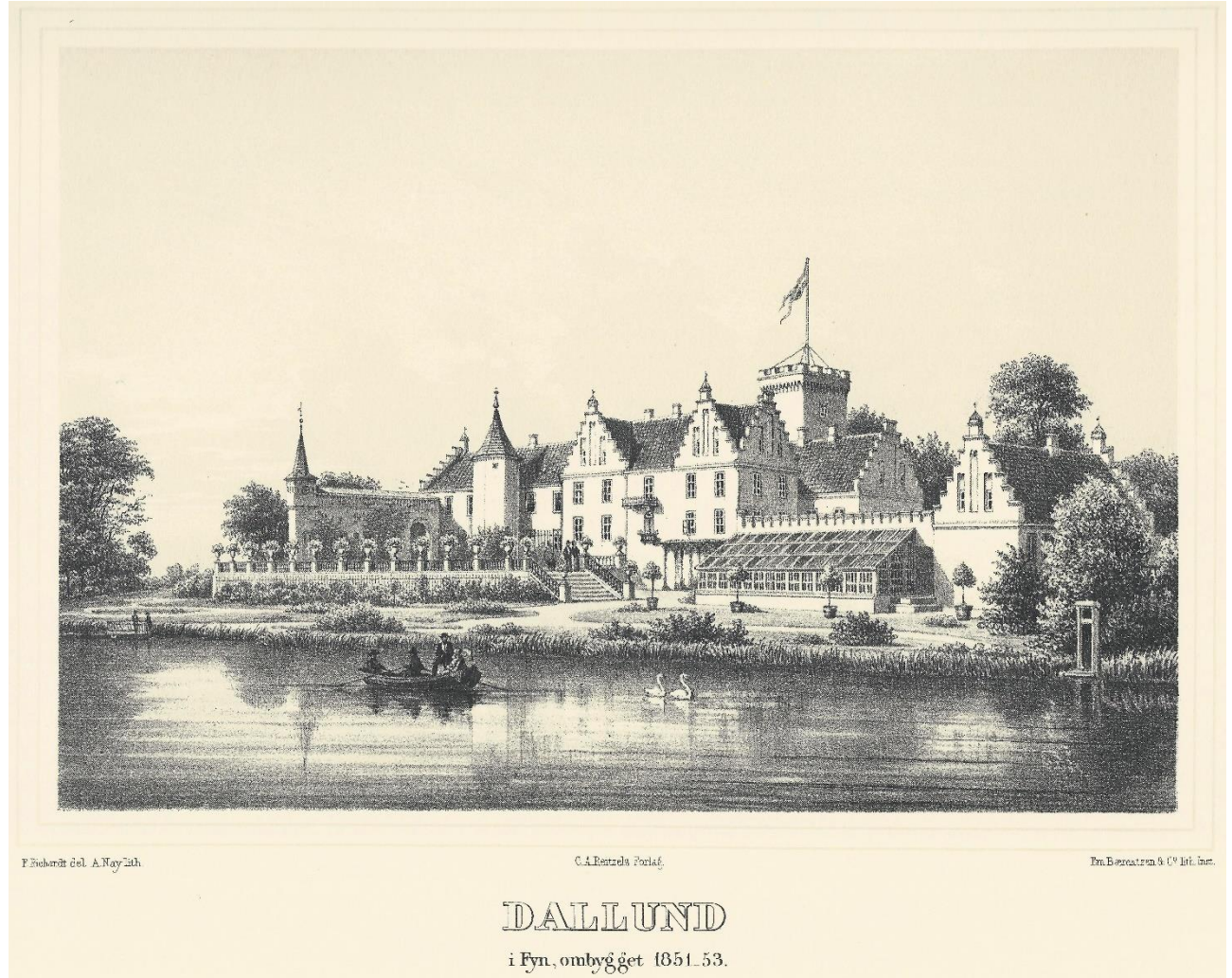
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Herre Bentzon. Paa Gaarden er endnu et gammel grundmuret Huus, men Borge-Gaarden er endnu ikke opbyggt. Her er got Hollænderie.

5) Dallumgaard.

Dallundgaard i Syndersø Sogn i Skoubye-Herred. Borge-Gaarden bestaaer af to grundmurede Huuse med Taarn, bygt af en Bryske. Lin. 25. Eyler Bryskes Datter Maren, fik Jacob Höeg til Trudsholm, og eyede Gaarden; deres Søn Eyler Höeg og Frue Else Krabbe til Nielstrup, hun døde 1655; deres Søn Tage Höeg og Margrethe Ahrenfeldt, Landsdommer Jens Lassen, Borgemester Jens Erichsen i Odense, død 1689; hvem der siden fik den vides ikke, førend først i dette Seculo, da den tilhørte Oberste Finek, og nu hans Søn Cammer-Junker Finek, som har meget forbedret Gaarden, Skoven og Bønderne. Ved Gaarden findes adskillige slags ferske Fiske.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Købstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

- 6) Einsidelsborg i Kiørup Sogn i Skam-Herred. Denne Gaard, forðum kaldet Schougaard, som længe har tilhørt de Putbusker, er 1676 den 25 May oprettet til et Baronie; andre kalder den Egbiørg, see videre ved Kiørupgaard. Gaarden er af temmelig god Bygning, ligger i Skoven ved Stranden og er opført af en Putbus. (628 Tom III pag. 469)

- 7) Elvedgaard i Bøvlinge Sogn i Skoubye-Herred, Gaarden er Grund-Muur, bygt 1590 af Axel Brahes anden Frue, Kirstine Hardenberg, død 1617 deres Søn blev skudt for Calmar 1611. Lin 2 Oberste Niels Lykke 1680 og Frue Malene Gyldenstjerne, deres Datter Helle Margrethe Lykke, som fik Hans Dyre, 1721. Oberste Brugman og Frue Stokflet, Provst Claus Vedel i Munkeboe købte Gaarden noget førend han døde 1748, hans Enke fik Justitz-Raad og Lands-Dommer Bonde Simonsen, nu tilhører Gaarden hans Enke, som for nyelig ved Bøvlinge Kirke har opbyggt et Hospital af Grund-Muur til fire Lemmer.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

- 8) Fraugdegaard i Fruagde Sogn i Aasum-Herred. Lin 14 efter Bircherod Enke, Commerce-Raad Vidtkier, derefter hans Enke, som 1769 har lader Borge-Gaarden forsyne med Grund-Muur og indvendig istandsette, da den tilforn 1637 alene var opbygt af Bindingsverk af Admiral Daae; om Borge-Gaarden er Graver.
- 9) Gyldensteen i Sandager Sogn i Skoubye-Herred. Det store grundmurede Huus af to Etager med hvelvede Kieldere er bygt 1640 af Gregers Krabbe og Holger Rosenkrantz, de andre to 1737 af Grev Gyldensteen; Lade-Gaaarden af bemeldte Eyere 1630 og det ene af Grev Gyldensteen 1724. Om Gaarden er Graver saa brede, som en Søe, bemeldte Greve har anlagt en prægtig Hauge med lange Alleer paa 800 a 1000 Alens Længde; Gaarden er 1720 erigeret til et Grevskab. Lin. Ult. 1607 Corfitz Rud til Engaard. Ernskilds Frue beboede Gaarden efter hendes Mands Død. Grev Gyldensteens Datter Datter-Søn Hr. Johan Hendrich Greve af Knuth er nu værende Eyere, og beboer den. (629 Tom III pag. 471)

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

10) Harritlevgaard i Skouboe Sogn i Skoubye-Herred. Det store Huus er tre Eyager med hvelvede Kieldere, og et ottekantet Taarn, hvorved er et grundmuret Side-Huus to Etager, og et dito Bindingsverk, foruden en Brand-Muur med Port opført 1606, og istandsat 1753 af Frue Christiane Hoppe, Hagedorns Enke; ved Gaarden er Frugt-Hauger og Fiske-Damme, som har sit Udspring fra en Kilde paa Reeslev Mark, hvorfra Vandet driver tvende Gaarden tilhørende Vand-Møller, og ved Konst ledes forbi Fridskou igiennem Bogense Mark; Vandet er meget reent og got uden Svovel eller Salpeter. Ved Gaarden er en Dam med røde Vand-Aarer. Efter Frue Hagedorns Afgang kom hendes Datter, gift med Oberste Bardenflet, som døde 1771.

11) Hollufgaard i Fraugde Sogn i Aasum-Herred. Det store Huus er 1577 opbyggt af Jörgen Marsvin, og sat i god Stand af Sal. Stift-Amtmand von Heinen, hans Enke lod bygge et grundmuret Capel ved det store Huus, saasom Kirke-Veyen er lang og ond, men hun døde, førend samme blev færdig. Omkring Gaarden er Graver, hvorved ligger en overmaade stor

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

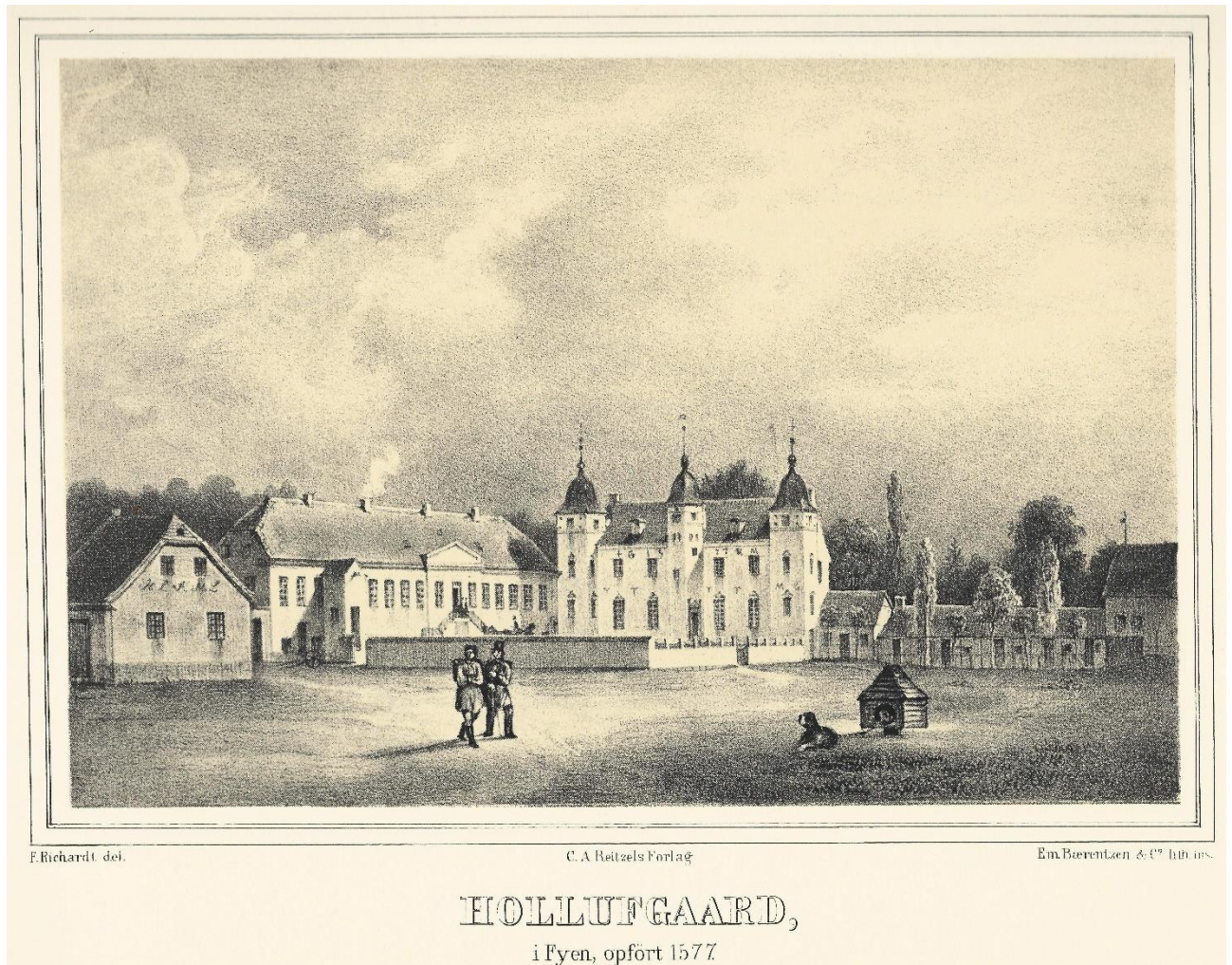
og prægtig Hauge af lange Alleer og Skov, inden for er kastet Grøfter, som udtrekker Vandet, saa at de kan avles mange Læs Høe. Sal Heinen log og bekoste en hvelvet Kielder, oven over bedekket med Jord, som en Snekke at spatsere op paa; der er og et Cabinet med rare Skilderier, samt et Orangerie og skønne Marker og Skove. Lin. 7 Henning Povisk eyede Gaarden fra 1640 til 1651, da han i de sidste Aar var i Ægteskab med Helvig Bille. Lin 9 Borgemester og Amtsforvalter Jens Erichsen i Odense, død 1689. Krigs-Commissarius Himmelstrup eyede Gaarden 1702. Justitz-Raad Iver Andersen, Amtmand over Assens 1718. Stift-Amtmand Casper Herman von Heinen, døde 1767, og Frue, Justitz-Raad og Amtmand Ivers Datter, død 1770. (628 Tom III pag. 472) nu tilhører den deres Søn Albrecht Christoper von Heinen. Kong FRIDERICH IV havde stor Naade for Justitz-Raad Iver Andersen, som havde været hans Kammer-Tiener, besøgte ham paa denne Gaard, og gav ham en Guld-Pocal med Inscription:

Hvo Kongen tiene vil med Troskab, Flid og Iver,
Han vist kan vente sig, at Kongen hannem giver
Et NaadeTegn af Guld og setter ham saa fast,
At ingen Haders List ham blive kan til Last

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

- 12) Iershavne i Refninge Sogn i Bierge-Herred. Bygningen er ringe, som Christopher Ulfeld først have bygt; hans Søn Palle Christophersen Ulfeld, død 1569, hans Datter Elisabeth Rodsteen, fik Gregers Höeg, som 1648 solgte Gaarden til Marcus Rodsteen den yngre, og siden er Gaarden stedse bleven ved Lundsgaard.
- 13) Jærstrup i Grindeløse Sogn i Skam-Herred. Lin 19 Anders Emiksen og Margrethe Sehested, Jörgen Aschersleben og Margrete Brokenhuus, Mauritz Afschersleben og Ellen Giöe, han døde 1641, Jomfrue Ide Skinkel eyede Gaarden 1651, Frue Margrethe Sehested, Admiral Hagedorn, Knud Fogh, Svitser, Conferentz-Raadinde Rosenörn, Kiøbmand Peder Eilskou i Odense, nu Commerce-Raad Hans Lindholm.
- 14) Kiørupgaard i Kiørup Sogn eller Agernes i Skam-Herred. Borge-Gaarden er en ældgammel, grundmuret Bygning, samme har tilhørt Rudolf Abraham Podebusk, som 1676 ved Erections-Patent blev Baron, hans Frue Cathrine Kragh døde 1681 og testamenterede Baroniet til Malte Putbus, Fri-Herre til Einsidelsborg, efter ham hans Sønne-Søn Anshelm Carl von Putbus, Greve, ec.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus VI 1774 Del 8

- 15) Langesø i Vigerslev Sogn i Skoubye-Herred. Gaarden ligger ved en Søe af samme Navn. Eyerne have været: Antonius Bryske, (631) som døde ugift 1566, han var Cancellor, og af indmuret Steen sees, at han opbygte Gaarden 1554, han døde 1566, derefter hans søn Truid Bryske, døde 1596.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboerg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

1677 Bendix Hans von Buchwald, som solgte Gaarden 1689 til Amtmand Adolf Hans von Holsteen, hans Søn Oberste Gotsche Ditlev von Holsteen, som dertil købte endeel Bønder, og lagde Gaard og Gods under Stam-Huuset Holsteenshuus, hans Søn, hans Søn Adam Christopher von Holsteen, Cammerherre, Ridder og Amtmand over Nyeborg Amt. Den forrige Eyer lagde 25 Tdr. Hartkorn under Hoved-Gaarden, men denne lagde samme deels til 7 Gaardmænd i Taagerød Bye, deels til 24 derved boende Huusmænd. Der er et got Fiskerie Særdeleshed af Karper i Søer og Damme, Skovene ere anseelige med de Dyre-Hauge til Ree- og Daa-Dyr; Godset bestaaer af 360 Tdr. Hartkorn, hvorpaa boer 72 Gaardmænd, 2 Møllere og 62 Huusmænd. Til Gaarden er Birke-Ret, som holdess om Torsdagen.

16) Lindvedgaard i Steenløse Sogn er lagt under Vrangstrup.

17) Lundsgaard i Refninge Sogn i Bierge-Herred. Denne Gaard er beliggende ved Kierteminde Fiord, og havde den Skiebne at Borge-Gaarden afbrændte 1763. Cammer-Herre Jens Juel lod da 1765 opbygge et anseelig grundmuret Huus tækket med Italiensk Tag, samt indrettet med moderne Værelser og høye Kieldere til Kiøkken og Domestiquer. Eyerne have været: Hovenschildt, død 1465; hans Enke Sidsel, Eiler Bryske, Claus Erichsen, Palle Andersen Ulfeld 1508, og Regitze Godov; deres Datter Ellen Ulfeld og Hans von Mehlen, død 1531; deres Søn Palle von Mehlem og Anne Knob, som døde 1564, og hun 1577; deres Søn Hans

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

von Mehlen og Emerence Jernskæg, død 1609; hans Søster Agate von Mehlen og Marqvor Jensen Rodsteen, deres Søn Palle Rodsteen og Ingeborg Scheel, (632) død 1643; deres Søn Marqvor Rodsteen og Fruer Vivbike Friis og Karen Juel 1670, han forbedrede Godset, og hans Enke Karen Juel fik Oberst Hugo Lautzau, død 1693; deres Søn Marcus Lutzau døde ugift 1696; hans Broder Friderich Lutzau og Dorte Margrethe Harsdal, som solgte Gaarden 17155 til Frue Anne Zidonia, Fri-Herreinde af Putbusch, som døde 1725; General Devitzes Enke Margrethe Levitzau, købte Gaarden 1727 og testamenterede den til Frøken Raben, som blev gift med Geheime-Raad og Ober-Cammer-Herred Grev Reventlau; han solgte den 1747 for 28000 Rdlr. til Cammer-Herre Jens Juel, som 1768 har oprettet Gaard og Gods til et Stam-Huus. Om denne Gaard har Gaard har Sogne-præsten til Refninge Herr Boisen 1769 udgivet en Beskrivelse, som er trykt i Octavo med en Prospect af Gaarden; bemeldte Boisen har med stor Flid og Umage confereret Atlas Daniae med side Papirer, og forfattet et Supplement til Fyen, Lolland og Siellands Stifter, og har jeg ved Hielp af den paa hver Sted betient mag af det, som i min Samling fattedes.

- 18) Marienlund i St. Hans Sogn i Odense, er en nye Herre-Gaard i Ladegaards Skov; Lade-Gaarden er opbyggt 1764 af Kiøbmand Elischou, Hoved-Gaards Taxt er 74 Tsr. 2 Fk. 1 Alb. Skovskyld 6 Skpr. 3 Fk. Bønder-Gods 698 Tdr.
- 19) Margaard i Vigerslev Sogn i Schoubye-Herred. Lin. 6 Carl Bryskes Søn Trud Bryske døde 1563 den sidste af Slægten; Jomfrue Mette Friis, som døde meget gammel 1690, solgte Gaarden til Jörgen Tyge Seefelt, som havde først Susanne Bauditz, og siden Margrethe Due, som beboede Gaarden 1717; Doct Jacob Jörgensen Seemand, som efter megen Trette solgte Gaarden; Borgemester Jens Christensen i Odense, Herr Gustav Gruner, Ridder, General af Infanteriet Chef over Armeen i Norge, død 1763; han har ladet Gaarden smuk opbygge og bekoste en Italiens Steen-Trappe med videre, (633) nu tilhører den General-Major Schöler, som er gift med General Gruners Datter.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

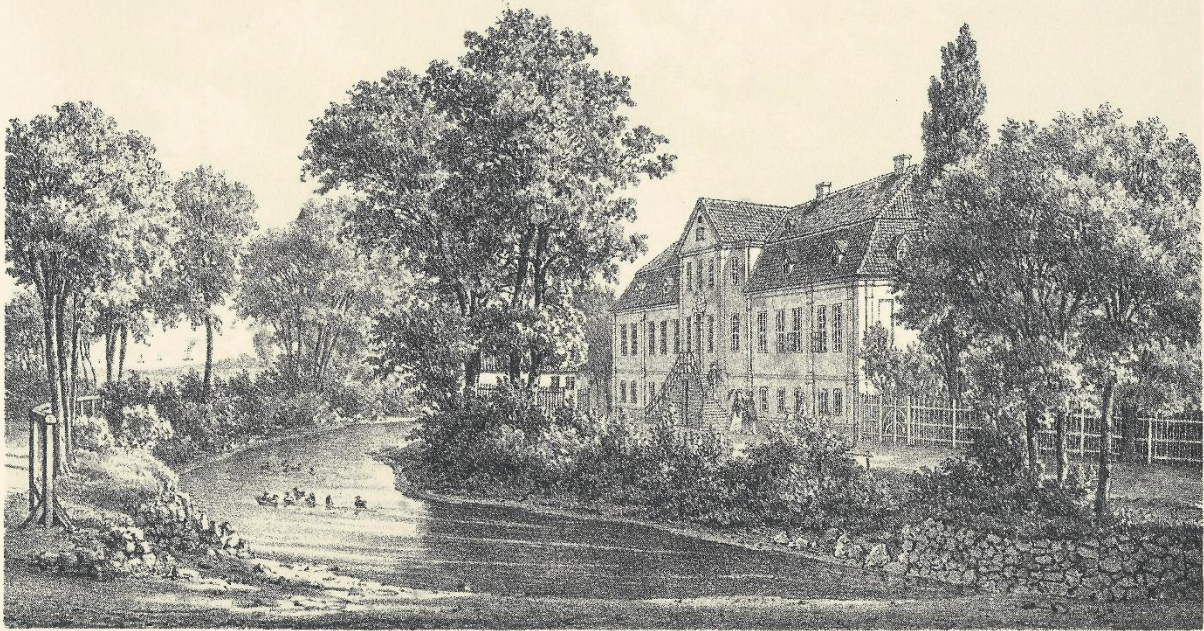
Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

F. Richardt del. J. Hellesen lith.

C. A. Reitzels Forlag

Em. Barentzen & Co lith. in.

LUNDSCGAARD

i Fyn.

- 20) Nislevgaard i Otterup Sogn i Lunde-Herred. Førind Christopher Sehested indrettede Gaarden til en Herre-Gaard, var ved Nislev Bye en Herre-Gaard, som har tilhørt Hans Muhle til Nislevgaard 1588, og gamle Hans Lindenov til Nislevgaard 1642. Lin- 21. General-Lieutenant Ove Juel, hvis Enke-Frue Grevinde af Friis eyer Gaarden, og boer paa Raunholt.
- 21) Rugaard i Bøvlinge Sogn i Skoubye-Herred. Pag 475 Lin. 13 Corfitz Ulfeld Embedsmand paa Rugaard 1610. Lin 14 efter Jörgen Kaas 1662 fik Grev Vedel Gaarden, som solgte den 1720 til Kong FRIDERICH IV til Rytter-District; Paa Auction 1764 købte Geheime-Raad Carl Juel Gaarden for 90000 Rdlr., og solgte den igjen til Cammer-Raad Nicolai Duus, som solgte Godset fra Gaarden, og Gaarden med noget Hartkorn 1769 til Jörgen Juul, men han gjorde Opbud, og Duus maatte tage Gaarden igjen. Til den øvrige Jord bygte Ernst Braadt en Gaard ved en Busk, kaldet Vente-Torn, imellem Odense og Middelfart, hvor det Kongelige Herskab skifter Vogne, naar det reyser der igennem Landet, og kaldte samme

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Købstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

Gaard Ventelykkegaard. Den store anseelige Rugaard Skov er siden Auctionen forhugget og nesten ødelagt.

22) Rønninge Søegaard.

Rønninge Søegaard i Rønninge Sogn i Aasum-Herred. Lin. 22 Henrich von Raden, død 1577 og Karen Brokkenhuus 1575. Kong FRIDERICH II Skiøde til ham er fra 1560, da Gaarden allene har havt fem Bønder. 1580 gav Kong FRIDERICH II Kiøgemester Casper Marcdan Tilladelse at giøre Mageskifte med Nyeborg Skole og andre Kongen tilhørende Bønder, paa det han kunde faae Lykkerne til Gaarden indhegnet. Paa Gaarden, som bestaaer af to grundmurede Fløye, to Etager og et Taarn, staaer Marckdans (634 *Tom III pag 476*) og Oldelands Vaaben 1596. Paa Lade-Gaarden og Borge-Gaarden, som alt er Grund-Muur, staaer fem Fløye i Skikkelse af Skoemager-Læster. Pag 476 Lin. 10 Henrich Mackdans Enke, Hilleborg Kaas, som fik Oberste Due, de bortskiødte Gaarden 1680 til Cancellie-Raad Knud Urne Siversen, efter ham 1702 fik hans Søster Helvig Sophie Urne Jörgen Frises Gaarden, og døde 1718; hendes Søn Oberste Christian Friis til Høvringsholm, døde der 1727

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

og er begravet i Jylland paa Vivild Kirke-Gaard, see Hofm. Fund. Tom OV pag. 289. efter ham Geheime-Raadinde Sehested og Oberst-Lieutenant Urne, som blev udbetalt af Geheime-Raad Rasch, død 1770, hvis Enke nu beboer Gaarden. Oberste Frises Gave til Skoleholderen, og Geheime-Raad Sehesteds Gave til Kirkens Vedligeholdelse, see Hofm. Fund. Tom. V. pag 254 og 257. Gaarden ligger ved en lang Søe, kaldet Vome Søe, som ved en lang Grøft skal være udgravet for at faae en Kiste, hvori efter Tradition skal have været en Skat, der berettes og, at de havde sat paa Kisten, som var af Kobber, men da én raabte: nu har vi den, sank den fra dem, da de skulde have gjort det stiltiende; en god Munke-Digt, som fabuleres at have tildraget sig paa mange Steder, og fortjener ikke at troes.

- 23) Sandagergaard i Sandager Sogn i Skoubye-Herred. Pag. 477 Lin. 8 Henning Qvitzau eyede Sandager 1553 og 1569. Lin 12 Erich Qvitzau levede 1668. Lin 18 efter General-Major Gramboe kom hans Søn Oberst-Lieutenant von Gramboe.
- 24) Sanderupgaard eller Sanderumgaard ligger ey i Sandager Sogn, men i Davinde Sogn i Aasum-Herred. Lin 22 den gamle Hans Lindenov eyede Gaarden 1642 Lin 23. efter Hans Urne 1688, kom General-Lieutenant Lövenhielm, som og eyede Veirup (635 *Tom III pag 478*) og Selleberg; hans Datter Cathrine Helvig Lövenhielm har General-Major von Leth, som meget skal have forbedret Hoved-Gaards Markerne og Bøndernes Tilstand.
- 25) Selleberggaard i Birkende Sogn i Bierge-Herred. Lin 2 Lange Urne 1604. Lin 4 Oberst-Lieutenant Jens Sehested fik Niels Parsbergs Datter, og med hende Gaarden. Lin 5 General-Lieutenant Lövenhielms Søn, Ritmester Casper Lövenhielm, solgte Gaarden 1752 til Cammer-Raad Möller for 18000 Rdlr; han solgte Gaarden igien 1766 til Hans Möller for 34000 Rdlr. som igien solgte Gaarden 1770 til Professor og Apotheker von Vesten i Odense for samme Summa; Gaarden er af Bindingsverks Bygning.
- 26) Skousboegaard i Rynkebye Sogn i Bierge-Herred. Hoved-Bygningen er Grund-Muur to Etager med Kielder under, samt et Taarn med høy Spiir, bygt 1572 af Erich Hardenberg. De to øvrige er Bindingsverk med et Stakitverk, der skiller Borge-Gaarden fra Lade-Gaarden, som er Bindingsverk, har en stor Hauge med Lyst- og Frugt-Træer, Gange med Avn-Bøgs Hekker, en Dyre-Hauge, und Skov og fire Hoved-Lykker, feed Eyendom og skønne Enge, Fiske-Damme af Carusser og Aborre, og Rettighed at fiske i Fladstrup Søe, hvori er Gieder, Brasen, Horker og Skaller; i Gravene og Tørve-Moserne fanges Krebs. Bønder-Godset bestaaer af 39 Gaardmænd og 47 Huusmænd paa 348 Tdr. Hartkorn, foruden Refninge og Rynkebye Konge-Tiender. Hollænderiet er i god Stand og Faarene af den Engelske Art. Eyerne have været: Peder Lykke 1555, og da skal Garden have staaet et andet Sted, dog ikke langt derfra hvor den nu staaer, og har havt Graver omkring, som den nu ikke har; Erich Erichsen Hardenberg, Dannemarks Riges-Raad, og Frue Anne Rönnov, han bygte det store Huus, mageskiftede Jord med Nyeborgs Slots-Bønder ved Kongeliig (636 *Tom III pag 489*) Tilladelse, og døde 1604; hans Datter Mette Hardenberg fik Rigs-Raad Præbiörn Gyldenstjerne, død 1616; hans Søn Knud Gyldenstjerne og Frue Christence Juel havde Gaarden kort Tid. Og afstod den til hans Broder Henrich Gyldenstjerne, død 1669, og Frue Elisabeth Podebusk, som besad Gaarden til 1680; deres Døttre: Malene Gyldenstjerne fik Oberste Niels Lykke til Elved, og Jytte Gyldenstjerne fik Peder Brokkenhuus til Nørskou;

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

deres Sønner Erich Lykke, Eiler og Claus Brokkenhuus tiltraade Gaarden alle tre 1680, og boede der nogle Aar, da Erich Lykke fik Gaarden alene og giftede sig med Christian Rosenkrantz, Ridder, Geheime-Raad og Amtmand over Nyeborg Amt, han fik Kongelig Tilladelse at legge Hagendrup Byes Jorder under Gaardens Marker; hun døde 1736, og han giftede sig igien md Frue Friderica Lovise Kragh; han døde 1736, og hun besad Gaarden til sin Død 1766, da deres tre Døttre solgte Gaarden til Justitz-Raad , Eric Hans Berg for 70000 Rdlr., han er en god Landmand, og søger Bondens Conservation. Gaarden lod Geheime-Raadinden Rosenkrantz 1752 udvendig sette i Stand. Lin 22 Crucifixet, som staaer ved Alleen til Rynkebye Kirke, skal være opsat af Anne Rönnov, Erich Hardenbergs Frue, til Taknemmelighed for sin Helbredelse, uden at noget dertil er henlagt. Skousboe meenes at have Navn af Scavone et Slot og Fæstning, som Ranleif beboede, og meenes at have været Skousboe, som Ole Worm i Monum. Dan. pag 240 anfører efter et Monument i Rønninge. 1448 eyede Tue Gumesön Skousboe.

27) Søbye Søgaard i Søbye Sogn i Aasum-Herred. Den store grundmurede Borge-Gaard er af nu værende Eyere Major Axel Rosenkrantz efter den nu værende Architectur indrettet og

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

ombyggt, Lade-Gaarden ligeledes istandsat, og ved Gaarden en smuk Hauge (637 *Tom III pag. 479*) med Orangerie. Gaarden er anseelig af Hoved-Gaards Taxt i Odense Amt 63 Tdr. 6 Skpr. 1 Fk. 1 Alb. Skovskyld 3 Tdr. 3 Fk. 1 Alb. Mølleskyld 2 Tdr. 4 Skpr. I Nyeborg Amt Hoved-Gaards Taxt Vegrumsgaard 7 Tdr. 6 Skpr. 1 Fk. Skovskyld 2 Skpr. Bønder-Gods i Odense Amt 456 Tdr. 6 Skpr. 3 Fk. 2 Alb. Nyeborg Amt 224 Tdr. 5 Skpr. 3 Fk. Skovskyld 1 Td. 3 Skpr. 1 Fk. Søebye Konge- og Kirke-Tiende. Fangel og Steenløse Kirke-Tiende er i alt 816 Tdr. 5 Skpr. 1 Fk. Hartkorn, hvorpaa boer 87 Gaardmænd og 54 Huusmænd. Eyerne have været: De Urner har fordum længe tilhørt denne Gaard: 1484 døde Jörgen Urne; hans Søn Rigens Cancellier Axel Urne og Ingeborg Valkendorf til 1601. Erich Urne solgte Gaarden 1616 til Breide Rantzau til Rantzausholm; 1632 hans Datter, som havde Hans Lindenov til Hundslund, de opbygte de grundmurede Huuse, som sees af en Inscription paa Taarnet 1641; deres Datter Sophie Lindenov fik Rigs-Cancellier Christopher Urne 1648; deres Søn Christopher Urne fik Gaarden 1655 og døde 1675: hans Enke Sophie Krabbe; hendes Arvinger solgte Gaarden 1703 til Capitain Iver Krabbe og Anne Christence Rosenkrantz; da hun sad Enke, blev efter Høyeste-Rets Dom 1720, gjort Indførsel, og ved Eyendoms Dom 1723 Gaarden udlagt til Capitain Povel Otto von Gamb i Meklenborg; af ham købte Marschal Friderich von Holsteen Gaarden 1730, og ved hans Testamente 1752 kom til Geheime-Raad Mogens Rosenkrantz til Spøtterup, hans ældste Søn, Volf Sivert Rosenkrantz, som døde 1755, da hans Broder Major Axel Rosenkrantz, som var gift med Frue Sophie Seefelt Bilde fra Steenhalt, tiltraadte Gaarden. Naar Gaarden er fri for Heftelse af Gield, skal den indrettes (638 *Tom III pag. 479*) til et Stam-Huus efter bemeldte Testamente, og kaldes Holstensgaard.

- 28) Torpegaard i Næraae Sogn i Asum-Herred. Gaarden er Bindingsverk og eet Huus, bygt af Iver Vind og Helvig Skinkel 1631. Lin 19 Cancellier Niels Kaas har ey eyet Torpegaard i Fyen, men Taarupgaard i Jylland. Lin 24 Knud Bilde døde 1684, og Frue Mette Gyldenstjerne døde 1713. Lin. 25 i steden for Fæs læs Fos, i steden for Bando læs Bondo. Lin 26 Major Pflueg solgte Gaarden til Capitain Vincentz von Steensen. Under Torpegaard ligger Eyendommen af Ringstedgaard, hvoraf endnu sees Rudera, og findes niu i steden for samme alene et Skovfoged Huus.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

- 29) Veyerupgaard i Marslev Sogn i Bierre-Herred. Borge-Gaarden bestaaer af tre grundmurede Huuse én Etage med høye Kieldere. Lin 4 Palle Ulfeld og Stig Porses Datter 1588, de havde en Datter, som fik Hans Stigesen; Biörn Kaas og Birgitte Rotkirk; 1666 General-Lieutenant Lövenhielm; hans Datter-Søn General-Major Hans Lövenhielm; hans Søn Major Erich Lövenhielm; hans Søn Major Hans Lövenhielm og Frue Ide Bylov.
- 30) Uggerselvgaard i Uggerslev Sogn i Skam-Herred. Lin 13 Hans Oldeland eyede Gaarden 1651; han var Lands-Dommer tillige med Jens Lassen, men begge fik Afskeed; siden faldt Godset til Kongen for Gield, og blev indrettet til Rytter-Gods, indtil Kong FRIDERICH IV. solgte Gaarden til Grev Gyldensteen, som lagde den under Grevskabet, og forpagtede Gaarden bort til fire Bønder.
- 31) Ulrichsholm i Kiølstrup Sogn i Bierge-Herred. Lin 19 Skinderup stod lidet fra det Sted, hvor Ulrichsholm nu er bygget; Navnet formeenes at være efter den Kiæmpe Skinnerup, som der skal være begravet, den kaldes nu Ulrichsholm efter Christian Ulrich Gyldenlöve. (639 Tom III pag 481)

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odens Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

- Lin. ult Christen Knudsen Acheleie, Befalingsmand i Odense, døde 1632 og er begravet i St. Knuds Kirke, endskiønt et Epitaphium over de Acheleier er sat i Kiølstrup Kirkes Chor. Pag 481. Lin 6 Ulrichsholms Hoved-Bygning er to anseelige grundmurede Fløye to Etager med Taarn foruden Kieldere, derom er Graver, og Hauger omkring de tre Sider; af den store Lyst- og Frugt-Hauge gaaer men ind i Skoven, som er den beste der i Egnen, og har en Dyre-Hauge. Fiskerie af Aal, Flynder ec. haves af Damme og Fiorden, som løber fra Kierteminde, og her forbi Haugen: Lade-Gaarden er Bindingsverk med et Huus, hvori Ulrichsholms Birke-Ting holdes.
- 32) Øritzlevgaard i Otterup Sogn i Lunde-Herred. Gaarden er Grund-Muur, opbyggt af nye 1620, med Graver omkring af Jörgen Friis og Karen Kuhla. Lin. Penult. Mogens Erichsen eyede Gaarden 1581, Morten Mogensen 1590. Lin. Ult. Jörgen Friis og Karen Kuhla 1620, Johan Friis, død 1635 og Frue Karen Krabbe. Pag. 482. Lin 7. da Morten Leth ey kunde betale Gaarden, solgte Stift-Amtmand von Heinens Enke Gaarden til Niels Krag Lange.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.
Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.
Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.
Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.
Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeborg Amt,
Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.
Kierteminde Kiøbstæd.
Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.

- 33) Østergaard i Munkeboe Sogn i Bierge-Herred. Lin. 12. Anders Kaas og Helvig Skinkel; deres Søn Lands-Dommer Hans Kaas; hans Søn Erich Kaas, hvis Datter Hilleborg Kaas var sidst gift med Hans Due, som døde 1702. Oberst-Lieutenant von Bryggeman har 1731 ladet Gaarden opbygge, og hans Søn Conferentz-Raad Bryggeman har ladet en Veyr-Mølle opsette.
- 34) Østrupgaard i Østrup Sogn i Lunde-Herred. Lin. I Jörgen Friis eyede Gaarden 1502, Povel Skinkel 1550, Morten Skinkel 1588, Iver Lunge og Karen Bryske 1590. Lin. 7 Krigs-Raad Lauritz Schebye har sat Kirkerne i god Stand tilligemed Gaarden, som er af Bindingsværk, og bygt af Povel Skinkel, som 1565 blev skudt for Varbjerg. (640 Tom III pag. 482)
- 35) Pag. 482 er forglemt Øregaard, som ligger under Grevskabet Gyldensteen, og hvorom meldes Atlas Dan. Tom. III pag. 471 hvor Hartkornet er anført. Øregaard i Øre Sogn i Skoubye- Herred, som og kaldes Gabelslykke. I de ældste Tider har Velbyrdige Peder Fasti skrevet sig til Øregaard, men siden tilhørte den de Ulfelder, som forbrød dette Gods i Grevens Feide, hvilket de Ahlefelder fik for Krigs-Omkostninger; derefter de Lindenover i nogle Leed; Frue Anne Friis, Lauritz Lindenovs Enke, boede der 1651; Geheime-Raad Erich Banner, Stift-Amtmand i Fyen, fik Gaarden ved Svogerskab 1679; efter ham Thomas Iversen, Borgemester i Assens; Ditlev Reventlau, Geheime-Raad og Provst i Prets Closter; hans Sviger-Søn Cai Rantzau, og siden arvede Baron Giörtz den halve Deel, som Cammer-Herre Gabel fik, da Øregaard blev kaldet Gabelslykke; den anden halve Deel tilhørte Land-Baad Blume i Holsteen 1717, nu sorterer Gaard og Gods under Grevskabet Gyldensteen.

Om Fyens Stiftes naturlige Egenskaber.

Om Fyens Antiquiteter og Historiske Tildragelser.

Odense- Herred. Lunde-Herred i Odense Amt. Aasum-Herred i Odense Amt.

Skam-Herred i Odense Amt. Bierge-Herred i Odense Amt.

Hindsholm i Bierge-Herred i Nyeboe Amt,

Odense. Lands-Dommerne i Fyen og Langeland.

Kierteminde Kiøbstæd.

Herre-Gaarde i Odense og Rugaards Amter.